

**002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
975**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΗΛΙΑ Π. ΜΗΝΙΑΤΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Δ. Θ.

Γ. Λ. ΓΙΑΝΝ ΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΤΟΣ Ε' ΚΑΙ
ΣΤ' ΤΑΞΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΓΔΟΗ

Αριθ. έγκριτ. αποφ. 51231/51232—20-8-1984

ΕΚΔΟΣ

ΗΛΙΑ Π. ΜΗΝΙΑΤΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Δ. Θ.

Γ. Λ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

9 69 Π Δ Β

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΓΓΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΤΟΣ Ε' ΚΑΙ
ΣΤ' ΤΑΞΕΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΟΓΔΟΗ

Ἀριθ. ἐγκριτ. ἀποφ. 51231/51232—20-8-1934

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. & Π. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΡΣΑΚΗ 6 — ΑΘΗΝΑΙ — 1946

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σειρά Διαφορών 46
1308.

002
KΛΣ
ZT2A
975

Πάν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐτέ-
ρου τῶν συγγραφέων καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Ἐκδότου.

H. P. Murray

2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΙ ΜΑΣ ΔΙΔΑΣΚΕΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ὅσοι πιστεύουν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν λέγονται Χριστιανοί.

Ὅλοι μαζί οἱ Χριστιανοὶ ἀποτελοῦν τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐκκλησιαστικὴ δὲ ἱστορία εἶναι ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ μέχρι σήμερον.

Καὶ ἡ ἱστορία αὐτὴ μᾶς διηγεῖται, πῶς ιδρύθη ἡ πρώτη Ἐκκλησία, πῶς ἐξηπλώθη, ποῖα ἐμπόδια συνήντησεν εἰς τὴν ἐξάπλωσίν της καὶ εἰς ποῖον σημεῖον εὗρίσκεται σήμερον.

Ὅπως κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του, ἔτσι καὶ κάθε Χριστιανὸς πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας του.

ΠΩΣ ΙΔΡΥΘΗ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΞΗΠΛΩΘΗ
Η
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

1. Ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὀλίγον προ-
τοῦ νὰ ἀναληφθῇ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὑπεσχέθη εἰς τοὺς
μαθητάς του, ὅτι θὰ στείλῃ εἰς αὐτοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦ-
μα. Μὲ αὐτὸ θὰ ἐφωτίζοντο καὶ θὰ ἐλάμβανον θεῖαν
δύναμιν διὰ τὸ ἔργον των.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν Ἀνάληψιν οἱ Ἀπόστολοι ἐπέστρε-
ψαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶον (ἐπάνω πάτωμα) μιᾶς
φιλικῆς των οἰκίας, ὅπου συνήθιζον νὰ πηγαίνουν καὶ
νὰ προσεύχωνται. Ἐκεῖ ἐκλείσθησαν ἀπὸ τὸν φόβον τῶν
Ἰουδαίων καὶ ἐπερίμεναν μὲ νηστείας καὶ προσευχὰς
ὅ,τι τοὺς ὑπεσχέθη ὁ Διδάσκαλός των.

Μαζί τους ἦτο καὶ ὁ νέος ἀπόστολος Ματθίας, τὸν
ὁποῖον ἐξέλεξαν διὰ κλήρου ἀντὶ τοῦ προδότου Ἰούδα.

Κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἶχον
ἔλθει χιλιάδες εὐσεβεῖς Ἰουδαῖοι καὶ ξένοι ἀπὸ πολλὰ
καὶ διάφορα μέρη. Ἐφορτάζετο ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων,
ἡ Πεντηκοστή, μία ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας καὶ μεγαλυ-
τέρας ἑορτὰς των.

2. Ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ Ἀγ. Πνεύματος.

Τὴν ἡμέραν αὐτὴν, πού εἶχον συμπληρωθῇ πεντή-
κοντα ἡμέραι ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως, ἐξεπληρώθη ἡ ὑπό-
σχεσις τοῦ Κυρίου ὡς ἐξῆς :

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἦκούσθη ἓνας δυνατὸς ἦχος, ὁμοῖος μὲ πνοὴν ὀρητικοῦ ἀνέμου καὶ ἡ οἰκία, ποῦ ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι, ἐσείσθη, ὥσάν νὰ ἔγινε σεισμός.

Δὲν ἐπρόλαβαν οἱ Ἀπόστολοι νὰ συνέλθουν ἀπὸ τὴν ταραχὴν των καὶ ἔξαφνα ἐφάνησαν γλῶσσαι πύριναι. Κάθε μία δὲ ἀπὸ αὐτὰς ἔπесεν ἐπάνω (ἐπεφοίτησεν) εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν Ἀποστόλων.

Αἱ γλῶσσαι αὐταὶ ἦσαν τὸ φῶς τοῦ Ἀγ. Πνεύματος καὶ ἡ ἐπιφοίτησις αὐτοῦ εἰς τοὺς Ἀποστόλους.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ νοῦς τῶν Ἀποστόλων ἐφωτίσθη καὶ ἡ καρδία των ἐγέμισε μὲ θάρρος καὶ μὲ δύναμιν. Ἠρχισαν δὲ ἀμέσως νὰ ὁμιλοῦν διαφόρους ξένας γλώσσας καὶ μὲ αὐτὰς νὰ ὑμνοῦν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ.

Ὅλοι οἱ ἐντόπιοι Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι ἔτρεξαν ἐντρομοὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν.

Καὶ ὅταν ἤκουσαν τοὺς Ἀποστόλους νὰ ὁμιλοῦν τὴν μητρικὴν γλῶσσαν ἑνὸς ἐκάστου χωριστά, ἔμειναν κατάπληκτοι.

Οἱ Ἀπόστολοι γίνονται ἄλλοι ἄνθρωποι. Ἐνῶ πρὶν ἦσαν δειλοὶ καὶ ἀμόρφωτοι, γίνονται τώρα θαρραλέοι καὶ σοφοί.

Ἐνῶ πρὶν ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, τώρα κηρύττουν μεγαλοφώνως καὶ δημοσίως παντοῦ.

Ἀπὸ ὅλον αὐτὸν τὸν κόσμον, ἄλλοι μὲ ἀπορίαν των ἔλεγον: «Πῶς συμβαίνει αὐτοὶ οἱ ἀγρόματοι Γαλιλαῖοι, τοὺς ὁποίους γνωρίζομεν, νὰ ὁμιλοῦν τὴν γλῶσσάν μας; Καὶ μὲ αὐτὴν νὰ διδάσκουν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ;» Ἄλλοι δὲ ἀνόητοι καὶ ἀσεβεῖς περιέπαιζον τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἔλεγον, ὅτι εἶναι μεθύσμενοι.

3. Τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν κήρυγμα.

Ὁ Πέτρος τότε ἐστάθη μαζὶ μὲ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους ἔξω τῆς οἰκίας εἰς ὑψηλὸν μέρος, διὰ νὰ τὸν ἀκούῃ ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος. Καὶ μὲ θάρρος, μὲ θεῖαν δύναμιν καὶ μὲ δυνατὴν φωνὴν ἐκήρυξεν εἰς αὐτοὺς τὸ πρῶτον Χριστιανικὸν κήρυγμα.

Ἐνώπιον λοιπὸν ὅλου ἐκείνου τοῦ κόσμου εἶπε τὰ ἑξῆς :

« Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ ὅλοι ὅσοι κατοικεῖτε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, μὴν ἀπορεῖτε δι' ὅσα βλέπετε καὶ ἀκούετε. Μὴ φαντάζεσθε, ὅτι οὗτοι εἶναι μεθυσμένοι, ἀφοῦ εἶναι τώρα ἡ ἐνάτη πρωϊνὴ.

» Σεῖς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ἔστειλεν ὁ Θεὸς καὶ σᾶς ἔκαμε τόσα θαύματα, τὸν συνελάβετε μὲ ἄνομα χέρια καὶ παράνομα τὸν ἐσταυρώσατε.

» Αὐτὸν ὁ Θεὸς ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν καὶ ὅλοι ἡμεῖς εἴμεθα μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεώς του.

» Ἐπειτα ὁ ἀναστὰς Κύριος ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ μᾶς ἔστειλε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον βλέπετε πόσον μᾶς φωτίζει. Ἀδελφοὶ Ἰσραηλῖται, ὅλοι πρέπει νὰ γνωρίζετε, ὅτι τώρα εὐρίσκεται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον σεῖς ἐσταυρώσατε».

4. Ἡ ἰδρυσις τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὁμιλία αὐτὴ τοῦ Πέτρου συνεκλόνησε τόσον πολὺ τὸν λαόν, ὥστε πολλοὶ ἠρώτησαν ἀμέσως τοὺς Ἀποστόλους τί πρέπει νὰ κάμουν διὰ νὰ σωθοῦν.

Ἐκατάλαβαν τὶ μεγάλο κακούργημα ἔκαμαν, ποὺ ἀδίκως ἐσταύρωσαν τὸν Χριστόν. Καὶ τρέμουν τώρα καὶ φοβοῦνται τὴν θεῖαν τιμωρίαν.

« Ἀρχεῖ νὰ μετανοήσετε, τοὺς εἶπεν τότε ὁ Πέτρος, καὶ ἔπειτα νὰ βαπτισθῇτε εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Τριάδος. Καὶ θὰ λάβετε τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ».

Πράγματι τρεῖς χιλιάδες ἀπ' αὐτοὺς ἐβαπτίσθησαν καὶ ἐσχημάτισαν τὴν πρώτην Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὸ 33 μ. Χ.

Εἰς ὅλα τὰ Ἱεροσόλυμα ἡ ὁμιλία τοῦ Πέτρου ἔκαμε μεγάλον κρότον. Δὲν ὑπῆρχεν ἄνθρωπος, ποὺ νὰ μὴν ᾔτο γεμᾶτος ἀπὸ φόβον καὶ θαυμασμόν. Ὅταν δὲ ἔβλεπον τοὺς Ἀποστόλους νὰ κάμνουν πολλὰ θαύματα, τότε ὁ θαυμασμός των ἐγένετο μεγαλύτερος.

Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ θεμέλιος λίθος τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς οἱ Ἀπόστολοι συμπληροῦν τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἰδρύθη.

Ἡ Ἐκκλησία δι' αὐτὸ τὸ μεγάλο ἱστορικὸν γεγονὸς ὥρισε τὴν ἐορτὴν τῆς Χριστιανικῆς Πεντηκοστῆς καὶ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς Ἀποστόλους.

Τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐορτὴν πανηγυρίζομεν καὶ ψάλλομεν τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

Εὐλόγητός εἰ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν,
ὁ πανσόφους τοὺς ἁλιεῖς ἀναδείξας,
καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον
καὶ δι' αὐτῶν τὴν οἰκουμένην σαγηνεύσας
Φιλάνθρωπε, δόξα Σοι.

5. Πῶς ἔζων οἱ πρῶτοι Χριστιανοί.

Ἀφοῦ ἰδρύθη ἡ πρώτη Ἐκκλησία, οἱ Ἀπόστολοι ἐξηκολούθουν νὰ κηρύττουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ κάμνουν καὶ θαύματα.

Διὰ τοῦτο καθημερινῶς ἐπίστευον περισσότεροι εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἔφθασε τὰς πέντε χιλιάδας.

Οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ συνηθροίζοντο τακτικῶς εἰς ὠρισμένας οἰκίας (εὐκτηρεῖους οἴκους). Ἐκεῖ προσοψύχοντο, ἔδοξολόγουν τὸν Θεόν, ἤκουον τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ ἐτέλουν τὸ μυστήριον τῆς θείας εὐχαριστίας.

Τόσον δὲ πολὺ ἠγαπῶντο μεταξὺ τῶν, ὥστε ἔζων ὡς πραγματικοὶ ἀδελφοί.

Πρώτην φορὰν παρουσιάσθη εἰς τὸν κόσμον τόση μεγάλη ἀγάπη μεταξὺ ἀνθρώπων. Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην καὶ θείαν δύναμιν τῆς νέας θρησκείας.

Ὅλοι εἶχον τὰς ἰδίας σκέψεις καὶ τὰς ἰδίας θελήσεις. Κανεῖς δὲν ἔλεγεν, ὅτι ἔχει τίποτε ἰδικόν του. Ὅλοι τὰ εἶχαν ὅλα μαζί, καὶ χρήματα καὶ κτήματα.

Διὰ τοῦτο, ὅσοι εἶχον περιουσίαν, τὴν ἐπώλουν καὶ τὸ ἀντίτιμον παρέδιδον εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Ἐκαμνον δὲ αὐτὴν τὴν θυσίαν, διὰ νὰ δείξουν πόσον πολὺ ἀγαποῦν τὸν πλησίον τῶν.

Καὶ οἱ Ἀπόστολοι μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἐφρόντιζον διὰ τὴν συντήρησιν ὄλων τῶν Χριστιανῶν. Πρὸ παντὸς δὲ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν πτωχῶν, τῶν χηρῶν καὶ τῶν ὀρφανῶν, ὥστε νὰ μὴ στερεῖται κανεῖς ἀπὸ τίποτε.

Ἐπειτα ὅλοι μαζί οἱ Χριστιανοὶ ἐκάθηντο εἰς κοινὰ συσσίτια (κοινὰ τράπεζαι τῆς ἀγάπης) καὶ ἔτρωγον ὡς μία οἰκογένεια, μὲ δαπάνας τοῦ Ἀποστολικοῦ ταμείου.

6. Οἱ πρῶτοι διάκονοι.

Τὴν φροντίδα διὰ τὴν περιθάλψιν τῶν Χριστιανῶν εἶχον κατ' ἀρχὰς οἱ Ἀπόστολοι.

Οὗτοι ὅμως κύριον καὶ ἀποκλειστικὸν ἔργον εἶχον τὸ κήρυγμα. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ ἀναθέσουν εἰς ἄλλους Χριστιανούς τὴν φροντίδα τῆς περιθάλψεως. Διότι καθημερινῶς ἐπληθύνοντο οἱ Χριστιανοὶ καὶ αἱ

ἀνάγκαι των ἐγίνοντο περισσότεραι. Καὶ διότι ἤρχισαν νὰ παραπονοῦνται καὶ μερικοί, ὅτι ἡ περίθαλψις δὲν ἐγίνετο ὅπως ἔπρεπε.

Ἐκάλεσαν λοιπὸν τότε οἱ Ἀπόστολοι ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς διὰ νὰ ἐκλέξουν τὰ κατάλληλα πρόσωπα διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Πράγματι οἱ Χριστιανοὶ ἐξέλεξαν ἑπτὰ τοιαῦτα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὠνόμασαν διακόνους.

Καὶ ἀπὸ τότε ἀνέλαβον αὐτοὶ τὴν φροντίδα διὰ τὴν περίθαλψιν καὶ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν συσσιτίων.

Προτοῦ δὲ ἀναλάβουν παρουσίασαν αὐτοὺς εἰς τοὺς Ἀποστόλους. Οἱ δὲ Ἀπόστολοι ἔθεσαν τὰς χεῖράς των ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς των (ἐχειροτόνησαν). Καὶ μετέδωσαν εἰς αὐτοὺς τὴν θεῖαν χάριν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν (διακονίαν).

Καὶ ἔτσι ἐξελέγησαν οἱ πρῶτοι διάκονοι, πού ἐφημίζοντο διὰ τὴν πίστιν των καὶ τὸν θερμὸν ζῆλον των.

Ἦσαν δὲ οἱ ἑξῆς :

Ὁ Στέφανος, ὁ Φίλιππος, ὁ Πρόχρος, ὁ Νικάνωρ, ὁ Τίμων, ὁ Παρμενᾶς καὶ ὁ Νικόλαος.

7. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος.

Ὁ Στέφανος δὲν περιορίζετο μόνον εἰς τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβεν, ἀλλὰ ἐκήρυττε καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ τὸν ἐκήρυττε μὲ τόσῃ δυνάμει καὶ μὲ τόσον ζῆλον, ὥστε ἐκίνησε τὸ μῖσος τῶν Ἰουδαίων ἐναντίον του καὶ πρὸ παντὸς τῶν Φαρισαίων.

Διότι ἔβλεπον, ὅτι ἀπὸ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς νέας θρησκείας ἐκινδύνευεν ἡ ἰδική των θρησκεία καὶ τὰ συμφέροντά των. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ τὸν καταδιώξουν μέχρι θανάτου.

Τὸν κατηγορήσαν λοιπόν, ὅτι πολεμεῖ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν καὶ δὲν σέβεται τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως.

Ἔπειτα τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἔφεραν εἰς τὸ Ἰουδαϊκὸν δικαστήριον (συνέδριον) μὲ τὴν κατηγορίαν αὐτήν.

Παρουσίασαν δὲ καὶ ψευδομάρτυρας διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν κατηγορίαν.

Τὸ θάρρος τοῦ Στεφάνου κατὰ τὴν ἀπολογία του ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἦτο μέγαλο.

«Ἐπρεπε, λέγει εἰς τοὺς δικαστὰς του, κατηγοροῦμενοι νὰ εἶναι οἱ Φαρισαῖοι καὶ ὄχι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί. Διότι αὐτοὶ παραβαίνουν τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως.

» Εἰσθε, ἔλεγε σκληροὶ καὶ ἀναίσθητοι. Πάντοτε διδάσκετε ἐναντίον τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ἐφονεύσατε

τοὺς Προφῆτας, οἱ ὅποιοι σὰς ἐπληροφόρησαν διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου. Καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστόν, τώρα πού ἦλθε, τὸν ἔφονεύσατε.

» Ἰδού, λέγει, βλέπω τώρα τοὺς οὐρανοὺς ἀνοικτοὺς καὶ τὸν Ἰησοῦν νὰ κάθεται εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ».

Εἰκ. 1. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος.

Οἱ δικασταί, ὅταν ἤκουσαν τοὺς τελευταίους τούτους φοβεροὺς λόγους, ἐξηγριώθησαν. Ἐτριζαν τὰ δόντια των ἀπὸ λύσσαν. Ἐγιναν θηρία καὶ τὸν κατεδίκασαν εἰς θάνατον. Καὶ τὸν ἔδωσαν εἰς τὸν ὄχλον νὰ τὸν λιθοβολήσῃ.

Ὁ ἐξηγριωμένος ὄχλος ἔσυρε τότε τὸν Στέφανον ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ τὸν ἐλιθοβόλει.

Χωρὶς νὰ παραπονεθῇ καθόλου ἐναντίον τῶν δημίων του ὁ Στέφανος ἐγονάτισε καταπληγωμένος καὶ εἶπε: «Κύριε, μὴ λογαριάσῃς τὴν ἁμαρτίαν τῶν δημίων μου» (συγχώρησέ τους). Καὶ ἀμέσως ἀπέθανε. Συνεχώρησε τοὺς λιθοβοληστιάς του, ὅπως ὁ Χριστὸς συνεχώρησεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοὺς ἐχθρούς του.

Ὁ θάνατος τοῦ Στεφάνου ἐγίνε κατὰ τὸ 33 μ. Χ.

Μαζὶ μὲ τοὺς λιθοβολιστάς ἔλαβε μέρος καὶ ἓνας νεανίας, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Σαῦλος. Ὁ νεανίας αὐτός, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακάτω, εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἐγένεν ἑλεῖτα Ἀπόστολος, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Ὁ Στέφανος εἶναι ὁ πρῶτος Χριστιανός, ποὺ ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον. Καὶ διὰ τοῦτο λέγεται πρωτομάρτυς.

8. Ὁ διάκονος Φίλιππος.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἐγίνε μέγας καὶ τρομερὸς διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν τῶν Ἱεροσολύμων. Ὁ Σαῦλος μάλιστα, διὰ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, συνελάμβανεν ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ τοὺς ὠδήγει εἰς τὴν φυλακὴν.

Πολλοὶ τότε Χριστιανοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ νὰ σκορπισθοῦν εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας.

Μαζὶ δὲ μὲ τοὺς ἄλλους κατέφυγεν εἰς τὴν Σαμάρειαν

καὶ ὁ διάκονος Φίλιππος, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἀμέσως νὰ κηρύττῃ εἰς τοὺς Σαμαρείτας τὸν Χριστόν. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐπίστευσαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Φιλίππου. Καὶ πολλοὺς ὁ Φίλιππος ἐθεράπευσεν ἀπὸ διαφόρους ἀσθενείας.

Ἀπὸ τὴν Σαμάρειαν παρήγγειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Φίλιππον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν παράλιον πόλιν τῆς Ἰουδαίας Γάζαν.

Εἰς τὸν δρόμον συνήντησεν ἓνα εὐσεβῆ Αἰθίοπα, θησαυροφύλακα τῆς βασιλείσης τῶν Αἰθιόπων.

Οὗτος ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὴν πατρίδα του δι' ἁμάξης.

Μέσα εἰς τὴν ἄμαξαν ἐδιάβαζε μεγαλοφώνως τὸ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαίου.

Τὴν στιγμήν αὐτὴν εἶπε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἰς Φίλιππον : « Πήγαινε καὶ προσκολλήσου εἰς τὴν ἄμαξαν αὐτὴν ».

Ὁ Φίλιππος ἔτρεξεν ἀμέσως, ἐπλησίασε τὴν ἄμαξαν τοῦ Αἰθίοπος καὶ τὸν ἠρώτησε. « Γινώσκεις, ὃ ἀναγινώσκεις ; » δηλαδὴ « καταλαβαίνεις αὐτά, ποὺ διαβάξεις ; ».

Ὁ Αἰθίοψ ἀπήντησεν, ὅτι θὰ ἠμποροῦσε νὰ τὰ καταλάβῃ ἂν εἶχεν ἓνα καλὸν ἐξηγητὴν. Καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ καθίσῃ πλησίον του.

Ὁ Φίλιππος τότε, ἀφοῦ ἀνέβη εἰς τὴν ἄμαξαν, ἐκάθισε παραπλεύρως του. Καὶ ἐξήγησεν εἰς αὐτόν, ὅτι τὸ μέρος, ποὺ διαβάξει, ὁμιλεῖ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Αἰθίοψ, ἐπίστευσεν τότε εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐζήτησε νὰ βαπτισθῇ. Καὶ πλησίον μιᾶς πηγῆς ἐσταμάτησε τὴν ἄμαξαν καὶ παρεκάλεσε τὸν Φίλιππον νὰ τὸν βαπτίσῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Φίλιππος εὐχαρίστως τὸν ἐβάπτισε καὶ ἀμέσως ἔγινεν ἄφαντος.

Ὁ Αἰθίοψ εἶναι ὁ πρῶτος ἐπίσημος ἐθνικός, πού ἐπίστευσεν εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ ἔκαμε γνωστήν τὴν νέαν θρησκείαν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Φίλιππος ἐξηκολούθησε νὰ κηρύττῃ εἰς διαφόρους πόλεις, ἐνῷ ἐπέστρεφεν εἰς Σαμάρειαν. Καὶ ἔπειτα ἐκήρυξεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἔγινεν ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Τράλλεων.

Τὴν μνήμην τοῦ διακόνου τούτου ἐορτάζει ἡ ἐκκλησία μας τὴν 11 Ὀκτωβρίου.

9. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Ὁ Παῦλος εἶναι ὁ νεανίας ἐκεῖνος, πού ἔλαβε μέρος, ὅπως εἶδομεν, εἰς τὸν λιθοβολισμόν τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου. Καὶ ἐκεῖνος, πού κατεδίωξεν ἀγρίως, μετὰ τὸν λιθοβολισμόν, τοὺς Χριστιανοὺς τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἐξελέγη ὁμοῦ καὶ ὠνομάσθη Ἀπόστολος, διότι ἔπειτα, ἀφοῦ ἔγινε Χριστιανός, ἐκίρνε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰ ἔθνη. Καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάζεται καὶ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν.

Πατρίς τοῦ Παύλου ἦτο ἡ Ταρσός, πόλις τῆς Κιλικίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἐγενήθη κατὰ τὸ ἔτος 8 π. Χ. καὶ ὠνομάζετο Σαοῦλ ἢ Σαῦλος.

Οἱ γονεῖς του ἦσαν εὐποροὶ καὶ εὐλαβεῖς Ἰουδαῖοι. Εἶχον δὲ ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς τὴν Ταρσόν, διότι ἦσαν καὶ Ρωμαῖοι πολῖται. Τὸ δικαίωμα τοῦ Ρωμαίου πολίτου ἐλάμβανον ὅσοι εἶχον ἐξαιρετικὴν θέσιν. Καὶ αὐτοὶ ἐπροστατεύοντο ἀπὸ τοὺς Ρωμαϊκοὺς νόμους.

Ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Ταρσὸν τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν. Διότι ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν

ἐκείνην ἐφημίζετο διὰ τὴν ἑλληνικὴν σοφίαν. Καὶ κατόπιν εἰς τὴν σχολὴν τοῦ περιφήμου νομοδιδασκάλου Γαμαλιήλ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Εἰς τὴν σχολὴν αὐτὴν ἐδιδάχθη μὲ ἀυστηρότητα τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. Καὶ διὰ τοῦτο ἔγινεν ἓνας ἀπὸ τοὺς φανατικοὺς Φαρισαίους. Ἐπειδὴ ἔμαθε νὰ φυλάττῃ μὲ ἀκρίβειαν τὰς ἐντολὰς τῆς ἰουδαϊκῆς θρησκείας, ἔγινε καὶ Ραββῖνός (διδάσκαλος τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου). Διὰ τοῦτο κατεδίωκε τοὺς Χριστιανοὺς μὲ τόσῃν μανίαν.

Σύμφωνα δὲ μὲ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς του, ὡς ραββῖνος, ἔμαθε καὶ μίαν τέχνην, τὴν τέχνην τοῦ σκηνοποιῦ διὰ νὰ ζῇ.

10. Ὁ Παῦλος θερμότατος κήρυξ
τῆς νέας θρησκείας.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τῶν Χριστιανῶν τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Παῦλος ἀπεφάσισε νὰ καταδιώξῃ καὶ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δαμασκοῦ.

Ἐζήτησε λοιπὸν καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἱεροσολύμων τὴν ἄδειαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν. Καὶ ἀνεχώρησε μὲ τὴν βοήθειαν συνοδῶν εἰς Δαμασκόν. Εἰς τὴν Δαμασκὸν ὁ Παῦλος θὰ συνελάμβανε τοὺς Χριστιανούς, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ θὰ τοὺς ἔφερε δεμένους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ὀλίγον προτοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν πόλιν ἤστραψεν ἑξαφνα ὀλόγυρά του ἓνα πολὺ ζωηρὸν φῶς. Ἡ λάμψις αὐτὴ τὸν ἐθάμβωσεν. Ἐχασε τὸ φῶς του. Καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς ὡς κεραυνοβολημένος.

Ἀμέσως τότε ἤκουσε μίαν φωνὴν δυνατὴν, πρὸς τοῦ ἔλεγε: «Σαούλ, Σαούλ, διατί μὲ καταδιώκεις; Μάθε ὅτι τὸν ἑαυτὸν σου βλάπτεις καὶ μάταια μὲ καταδιώκεις» (λακτίζεις εἰς κέντρον).

Μὲ φόβον καὶ μὲ τρόμον ὁ Παῦλος ἠρώτησε: «Ποῖος εἶσαι Κύριε;» Καὶ ἀμέσως ἔλοβε τὴν φοβερὰν ἀπάντησιν «Ἐγώ, ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν ἡ φωνή, τὸν ὅποιον σὺ καταδιώκεις».

Ὁ Παῦλος τρέμει ὁλόκληρος καὶ μόλις τολμᾷ νὰ ψιθυρίσῃ: «Κύριε τί θέλεις νὰ κάμω;»

«Σήκω ἐπάνω, τοῦ λέγει. Πήγαινε εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ ἐκεῖ θὰ μάθῃς τί πρέπει νὰ κάμῃς».

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ Παῦλος γίνεται ἄλλος ἄνθρωπος. Οἱ συνοδοὶ του τὰ ἔχασαν καὶ αὐτοί, διότι ἤκουον τὴν φωνὴν τοῦ Κυρίου, κανένα ὅμως δὲν ἔβλεπον. Καὶ ἔσπευσαν νὰ βοηθήσουν τὸν Παῦλον νὰ σηκωθῇ.

Εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἀνοικτούς, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπε καθόλου. Καὶ οἱ συνοδοὶ του, οἱ ὅποιοι τὸν ἐκράτουν ἀπὸ τὰς χεῖρας, τὸν ὠδήγησαν εἰς μίαν οἰκίαν τῆς Δαμασκοῦ.

Ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας οὔτε ἔφαγεν οὔτε ἔπιεν.

Τὴν τρίτην ἡμέραν τὸν ἐπισκέπτεται εἰς τὴν οἰκίαν αὐτὴν ἓνας Χριστιανὸς ὀνόματι Ἀνανίας. Καί, ἀφοῦ ἔβαλε τὰς χεῖρας του ἐπάνω εἰς τὸν Σαούλ, εἶπε:

«Σαούλ, ἀδελφέ μου, ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὅποιος ἔφανερώθη εἰς σὲ καθ' ὁδόν, μὲ ἀπέστειλε διὰ νὰ λάβῃς πάλιν τὸ φῶς σου καὶ Πνεῦμα Ἅγιον».

Ἀμέσως τότε ἔπесαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς του κάτι πράγματα ὥσάν λέπια, καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ βλέπῃ. Σηκώνεται ἀμέσως τότε, βαπτίζεται καὶ γίνεται Χριστιανός.

Μὲ τὸν θαυμαστὸν αὐτὸν τρόπον ὁ Παῦλος, ὁ σκληρὸς διώκτης τῶν Χριστιανῶν, γίνεται ἀπὸ τότε (33 μ. Χ.) ὁ μεγαλύτερος κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, ὡς θὰ ἴδωμεν.

11. Ὁ Παῦλος Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Παῦλος εἶναι τώρα Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ.

Ἀπὸ τώρα ἀρχίζει τὸ μέγα καὶ ὑπέροχον ἔργον του, τὸ Χριστιανικὸν κήρυγμά του.

Τὸ κήρυγμά του ἀρχίζει ἀμέσως ἀπὸ τὴν Δαμασκόν.

Πηγαίνει εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅπου μὲ θάρρος καὶ μὲ δύναμιν κηρύττει, ὅτι ὁ Χριστός, ὁ ἐσταυρωμένος εἶναι ὁ ἀληθὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Ἰουδαῖοι, πού τὸν ἀνέμενον ἐκεῖ νὰ καταδιώξῃ Χριστιανούς, τὰ χάνουν καὶ κατόπιν ἀγανακτοῦν.

Ἀλλὰ ὅσον περισσότερον ἀγανακτοῦν, τόσον ἡ δύναμις τοῦ Παύλου μεγαλώνει.

Ἀποφασίζουν νὰ τὸν φονεύσουν. Καὶ παραφυλάττουν ἡμέραν καὶ νύκτα τὰς πύλας τοῦ φρουρίου τῆς πόλεως διὰ νὰ μὴ τοὺς διαφύγῃ.

Ὁ Παῦλος ὁμως κατορθώνει μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἐκεῖ Χριστιανῶν νὰ σωθῇ καὶ φεύγει ἀμέσως διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα προσεπάθει νὰ συνδεθῇ μὲ τοὺς Ἀποστόλους. Ἀλλὰ πῶς νὰ τὸν πιστεύσουν οἱ Ἀπόστολοι, ὅτι ἔγινε Χριστιανός;

Ἐφαίνοντο ἀκόμη οἱ ματωμένοι λίθοι, μὲ τοὺς ὁποίους ἐφονεύθη ὁ Στέφανος.

Ἐνας ὁμως παλαιὸς φίλος τοῦ Παύλου, ὁ χριστιανὸς Βαρνάβας, διηγήθη εἰς τοὺς Ἀποστόλους λεπτομερῶς ὅλα ὅσα ἔγιναν εἰς τὴν Δαμασκόν. Καὶ τότε τὸν ἐπίστευσαν μετὰ χαρᾶς.

Ἀπὸ τότε ὁ Παῦλος ἐθεωρεῖτο καὶ αὐτὸς Ἀπόστολος μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Καὶ ἀρχίζει νὰ κηρύττῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἀλλὰ ἡ ζωὴ τοῦ Παύλου κινδυνεύει καὶ πάλιν, δι-

ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι τῶν Ἱεροσολύμων τὸν ἐθεώρησαν προδότην τῆς θρησκείας των.

Τώρα ὁμως τὸν σώζουν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι, διότι βλέπουν πόσον ἡ ζωὴ του εἶναι πολýτιμος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸν ἀπέστειλαν μὲ ἀσφάλειαν εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα του Ταρσόν.

12. Ἡ πρώτη περιοδεία τοῦ Παύλου εἰς τὴν Συρίαν, τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ τὴν Κύπρον.

ΕΙΣ τὴν Ταρσὸν κατέστρωσε τὸ πρόγραμμα τῆς ἀποστολικῆς του περιοδείας. Σύμφωνα μὲ αὐτὸ ἀπεφάσισε νὰ περιοδεύσῃ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην.

Ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν ὁ Παῦλος ἀρχίζει τὴν πρώτην του περιοδείαν μὲ τὸν Βαρνάβαν. Ἔρχονται κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Συρίας Ἀντιόχειαν, ὅπου ἔμειναν ἕνα ἔτος κηρύττοντες. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν διὰ πρώτην φορὰν, ὅσοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, ὠνομάσθησαν Χριστιανοί.

Ἐκεῖθεν μετέβη καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Συρίας καὶ ἵδρυσεν Χριστιανικὰς ἐκκλησίας.

Ἀπὸ ἐκεῖ ἐπέρασεν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Πάφον ἐπίστευσεν ὁ Ῥωμαῖος διοικητῆς Σέργιος Παῦλος καὶ ἔγινε Χριστιανός. Ἀπ' ἐδῶ ὁ ἀπόστολος λέγεται Παῦλος, ἐνῶ πρὶν ἐλέγετο Σαῦλος. Ἀπὸ τὴν Κύπρον ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Ἐκεῖ ἵδρυσεν ἐκκλησίας εἰς τὴν Παμφυλίαν, τὴν Πισιδίαν καὶ τὴν Λυκαονίαν.

Εἰς τὴν πόλιν Λύστρα τῆς Λυκαονίας ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἐθεράπευσαν ἕνα χωλὸν ἐκ γενετῆς.

Οἱ εἰδωλολάτραι μάλιστα τῆς πόλεως αὐτῆς ἐθαύμα-

σαν διὰ τὸ θαῦμα τοῦτο πολὺ καὶ ἔλεγον: «Οἱ Θεοὶ με-
τεμορφώθησαν εἰς ἀνθρώπους καὶ κατέβησαν εἰς ἡμᾶς».

Ὅταν δὲ ἔτρεξαν νὰ προσφέρουν θυσίας εἰς αὐτούς,
ὁ Παῦλος τοὺς ἠμπόδισε. «Ἀνθρώποι εἴμεθα, τοὺς εἶπε,
καὶ ἡμεῖς, ὅπως καὶ σεῖς. Καὶ σᾶς κηρύττομεν τὸν μόνον
ἀληθινὸν θεόν, τὸν δημιουργὸν τοῦ κόσμου».

Τὴν στιγμήν ὁμοῦς ἐκείνην ἦλθον μερικοὶ Ἰουδαῖοι
ἀπὸ τὸ Ἰκόνιον τῆς Λυκαονίας, ὅπου εἶχε μεταβῆ προη-
γουμένως ὁ Παῦλος. Ἐξηρέθισαν δὲ οὗτοι τόσον πολὺ
τὸν λαὸν ἐναντίον τῶν Ἀποστόλων, ὥστε τοὺς ἐλιθο-
βόλησαν καὶ ἐσώθησαν ὡς ἐκ θαύματος.

13. Ἡ δευτέρα περιοδεία τοῦ Παύλου εἰς τὴν Εὐρώπην (52 μ. Χ.).

ΑΠΟ τὴν Μ. Ἀσίαν ὁ Παῦλος ἐπέρασεν εἰς τὴν Μα-
κεδονίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα μαζὶ μὲ τοὺς Ἑλληνας
συνεργάτας του Σίλαν, Τιμόθεον καὶ Λουκᾶν.

Προτοῦ νὰ περάσῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἐσκέπτετο
ποῦ νὰ μεταβῇ διὰ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον.

Εὗρίσκετο δὲ τότε εἰς τὴν Τρωάδα, ὅπου εἶδε τὸ
ἑξῆς ὄραμα:

Παρουσιάσθη ἐνώπιόν του ἓνας ἄνθρωπος Μακεδὼν
καὶ τοῦ εἶπε: «Διαβὰς τὴν Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν»
δηλαδὴ «Πέρασε εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ βοήθησέ μας».

Μὲ τὸ ὄραμα αὐτὸ ἐλάμβανε μίαν θεῖαν ἐντολὴν
καὶ ἀμέσως ἔσπευσε νὰ τὴν ἐκτελέσῃ.

α') Ὁ Παῦλος εἰς Φιλίππους.

Φεύγει λοιπὸν ἐκ τῆς Τρωάδος καὶ φθάνει μὲ τοὺς
συνοδούς του εἰς τὸ ἐπίνειον τῆς πόλεως Φιλίππων,
Νεάπολιν (τὴν σημερινὴν Κυβάλλαν). Ἐκεῖθεν ἔρχεται
εἰς τοὺς Φιλίππους (πλησίον τῆς Δράμας).

Ἡ πόλις τῶν Φιλίππων ἦτο μία ἀπὸ τὰς περιφημότερας πόλεις τῆς Μακεδονίας.

Ἐδῶ κάθε Σάββατον ἐκήρυττεν εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐδῶ ἔγινε τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν καὶ Χριστιανικὸν θαῦμα.

Ἦρχεν ἐξέλθει ὁ Παῦλος μὲ τοὺς συνοδοὺς του ὀλίγον ἔξω τῆς πόλεως πλησίον ἐνὸς ποταμοῦ διὰ νὰ προσευχηθῇ.

Ἐκεῖ συνήντησε μίαν ὁμάδα γυναικῶν, καὶ ἤρχισε τότε νὰ κηρύττῃ εἰς αὐτὰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Μαζὶ μὲ τὰς γυναῖκας αὐτὰς ἦτο καὶ μία, ποὺ ἐσέβeto τὸν Θεόν. Ἐλέγετο Λυδία.

Ἡ Λυδία, ἀφοῦ ἤκουσε προσεκτικὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Παύλου, ἐπίστευσε καὶ ἀμέσως ἐβαπτίσθη μετὰ τὴν οἰκογενεὶάν της.

Ἡ Λυδία εἶναι ἡ πρώτη Ἑλληνοπούλα, ποὺ ἔγινε Χριστιανή. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν καὶ χριστιανικὸν θαῦμα.

Μετὰ τὸ βάπτισμα τῆς Λυδίας καὶ τῆς οἰκογενείας της ἤρχισε νὰ ἐξαπλώνεται εἰς τοὺς Φιλίππους ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία. Καὶ μὲ νέους ἀκόμη Χριστιανοὺς ἰδρύεται ἡ Ἐκκλησία τῶν Φιλίππων.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ Παύλου ἦναψαν καὶ τῶν ἐδῶ Ἰουδαίων τὸ μῖσος ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκολούθων του.

Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ Παῦλος ἔκαμεν ἓνα ἄλλο θαῦμα, ἐξέσπασε τότε ὅλον τὸ μῖσος των καὶ ἐκινδύνευσε καὶ πάλιν ἡ ζωὴ του.

Τὸ θαῦμα τοῦτο ἦτο τὸ ἑξῆς :

Μίαν ἡμέραν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας συνήντησαν μίαν κόρην τρελλήν, ἡ ὁποία εἶχε τάχα τὴν δύναμιν νὰ

μαντεύη. Καὶ μὲ τὰς μαντείας της ἐκέρδιζεν ἄρκετὰ χρήματα.

Ὅλα ὁμως τὰ κέρδη της ὠφελοῦντο κάποιοι Ρωμαῖοι, ποὺ τὴν ἐπροστάτευαν δι' αὐτὸν τὸν σκοπόν. Τὴν κόρην αὐτὴν ἐλυπήθη ὁ Παῦλος καὶ τὴν ἐθεράπευσεν.

Οἱ κύριοι της τότε, ποὺ ἔχασαν πλέον τὰ κέρδη των, συνέλαβον τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν καὶ τοὺς ἔφεραν εἰς τοὺς Ρωμαίους ἄρχοντας. Τοὺς κατηγόρησαν ὅτι σκανδαλίζουν μὲ τὴν διδασκαλίαν των τὸν λαόν.

Οἱ ἄρχοντες διέταξαν ἀμέσως νὰ τοὺς ραβδίσουν καὶ ἔπειτα τοὺς ἐφυλάκισαν.

Ὅλην τὴν νύκτα μέσα εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Παῦλος καὶ ὁ Σίλας προσηύχοντο.

Δὲν εἶχον ἀκόμη τελειώσει τὴν προσευχὴν των, καὶ γίνεται ἔξαφνα ἓνας τρομερὸς σεισμός.

Τὸ κτίριον τῆς φυλακῆς ἐσεισθῆ ἐκ θεμελίων. Τὰ δεσμὰ τῶν φυλακισμένων ἐλύθησαν. Ὅλοι αἱ θύραι τῆς φυλακῆς εἶναι πλέον ἀνοικταὶ εἰς τοὺς καταδίκους.

Ὁ δεσμοφύλαξ, ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὅτι οἱ φυλακισμένοι ἔφυγον, ἐσυλλογίζετο τὴν τρομεράν του εὐθύνην. Εἶχεν ἀπελπισθῆ. Ἦτο ὥσάν τρελλὸς ἀπὸ τὴν ταραχὴν του καὶ τὸν φόβον του. Ἐφοβεῖτο τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν. Ἀποφασίζει νὰ αὐτοκτονήσῃ. Καὶ τὴν στιγμὴν, ποὺ ἔσυρε τὴν μάχαιράν του διὰ νὰ φονευθῇ, παρουσιάζεται ὁ Παῦλος.

«Μὴν κάμῃς, τοῦ λέγει, κανένα κακὸν εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, διότι εἴμεθα ὅλοι ἐδῶ. Κανεῖς δὲν ἔφυγε».

Πράγματι ὅλοι οἱ φυλακισμένοι ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των. Ὁ δεσμοφύλαξ κατάλαβε τότε τὴν θεῖαν δύναμιν τῶν δύο ἐκείνων ἀνθρώπων.

Πίπτει ἀμέσως εἰς τοὺς πόδας των καὶ τοὺς ἐρωτᾷ :

«Κύριοι, τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ σωθῶ ;»

Ἀκούει τότε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Παύλου τοὺς μεγάλους λόγους τῆς σωτηρίας του.

«Νὰ πιστεύσης, ἀπαντᾷ εἰς αὐτὸν ὁ Παῦλος, εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ θὰ σωθῇς καὶ ἐσὺ καὶ ἡ οἰκογένειά σου». Πράγματι ἐπίστευσε καὶ ἐβαπτίσθη μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειάν του.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρωὶ διέταξαν οἱ ἄρχοντες τοὺς φρουροὺς τῶν φυλακῶν νὰ τοὺς ἀποφυλακίσουν, διότι ἐδήλωσαν ὅτι ἦσαν Ρωμαῖοι πολῖται.

Δὲν εἶχον οἱ ἄρχοντες Ρωμαῖοι τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς κρατήσουν εἰς τὴν φυλακὴν, ἀφοῦ δὲν παρέβησαν τοὺς νόμους τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

β'.) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Θεσσαλονίκην

Ἀπὸ τοὺς Φιλίππους ὁ Παῦλος μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἦλθεν εἰς τὰς πόλεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, τὴν Ἀμφίπολιν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν (τὸν σημερινὸν Πολύγυρον) καὶ ἱδρυσαν Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὴν Ἀπολλωνίαν φθάνουν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Μακεδονίας Θεσσαλονίκην.

Ἐδῶ ὁ Παῦλος κηρύττει εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν συναγωγὴν ἐπὶ τρία Σάββατα.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Παύλου ἐδέχθησκν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ μερικοὶ Ἰουδαῖοι. Ἐξ αὐτῶν ἱδρύθη ἡ ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη, δὲν τὸν ἄφησαν οἱ ἐχθροὶ τῆς νέας πίστεως νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ.

Ἐπροκάλεσαν πολλὰς ταραχὰς ἐναντίον του καὶ τὸν ἠνάγκασαν ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας νὰ φύγῃ.

γ'.) Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Βέροϊαν.

Ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην ἦλθεν εἰς τὴν ἑλληνικωτά-
την Βέροϊαν.

Ἐδῶ προσέρχονται εἰς τὴν νέαν θρησκείαν περισσό-
τεροι Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες. Καὶ σχηματίζεται μία ἀρ-
κετὰ πολυπληθὴς Ἐκκλησία.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν πόλιν αὐτὴν πολὺ γρήγορα ἠναγ-
κάσθη νὰ φύγῃ, διότι ἦλθον οἱ ἐχθροὶ του Ἰουδαῖοι ἀπὸ
τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἐξηρέθισαν τὸν ὄχλον ἐναντίον του.

Ἐφυγε λοιπὸν καὶ ἄφησεν ἐκεῖ διὰ τὴν στερέωσιν
τῆς ἐκκλησίας τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον.

Ἀφήνει τὴν Μακεδονίαν, ἀφοῦ ἔσπειρεν ἐκεῖ ἄφθο-
νον τὸν σπόρον τῆς νέας θρησκείας.

δ'.) Ὁ Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας (50 μ. Χ.)

Ἀπὸ τὴν Βέροϊαν ὁ Παῦλος καταβαίνει εἰς τὴν
Ἑλλάδα καὶ ἐπισκέπτεται τὰς Ἀθήνας.

Αἱ Ἀθηναῖοι καὶ τότε ἀκόμη διетήρουν τὴν παλαιὰν
δόξαν των.

Ἐδίδασκον δὲ εἰς αὐτὰς διάφοροι σοφοὶ διδάσκαλοι
καὶ ρήτορες.

Ἡ λύπη ὅμως τοῦ Παύλου ἦτο μεγάλη, διότι ἔβλε-
πεν ὅτι μία τοιαύτη πόλις ἦτο γεμάτη ἀπὸ εἰδωλα.

Τί κρῖμα ἐσκέπτετο, αὐτὴ ἡ τόση εὐλάβεια νὰ δει-
κνύεται εἰς πολλοὺς ψευδεῖς θεοὺς καὶ ὄχι εἰς τὸν ἕνα
καὶ ἀληθινὸν Θεόν.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς αὐτὸν ἀπὸ ὅλους
τοὺς βωμοὺς ἕνας βωμός, πού ἦτο ἀφιερωμένος εἰς ἄγνω-
στον Θεὸν (ἀγνώστῳ Θεῷ).

Ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη, ἔτσι καὶ ἐδῶ ὁ Παῦ-
λος ἐπῆγαινε τακτικὰ εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν συναγωγὴν καὶ
ἐκήρυττεν.

Ἐπήγαινε δὲ καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἀθηναίων καὶ συνεζήτει μὲ τοὺς Ἑλληνας φιλοσόφους.

Οἱ Ἀθηναῖοι πρώτην φορὰν ἤκουον τοιοῦτον κήρυγμα.

Καὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ αὐτοὺς ἔλεγον, ὅτι ἦτα φλύαρος, διότι δὲν τὸν ἠννόουν. Ἄλλοι δὲ ἠθέλουν νὰ τὸν ἀκούσῃ καλύτερα. Καὶ διὰ τοῦτο τὸν παρεκάλεσαν νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ Χριστοῦ, πὺ ἐκήρυττεν, ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν βράχον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

δ.) *Ἡ διδασκαλία τοῦ Παύλου καὶ ὁ ἄγνωστος Θεός.*

Ἀνέβη λοιπὸν ὁ Παῦλος εἰς τὸν βράχον αὐτὸν καὶ εἶπε τὰ ἑξῆς:

« Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρατηρῶ ὅτι εἰσθε εὐσεβέστεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους λαοὺς, διότι ἔχετε πάρα πολλοὺς ναοὺς καὶ βωμοὺς. Ἀνάμεσα ὅμως εἰς τοὺς τόσους βωμοὺς σας εἶδον καὶ ἓνα εἰς «τὸν ἄγνωστον Θεόν».

Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Θεόν, τὸν ὅποιον λατρεύετε χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζετε, ἐγὼ κηρύττω.

Ὁ Θεὸς οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, πὺ ἐδημιούργησε τὸν κόσμον καὶ ὅλα τὰ δημιουργήματα αὐτοῦ.

Αὐτὸς εἶναι ὁ κυρίαρχος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ δὲν κατοικεῖ εἰς τὰ χειροποίητα ἀγάλματά σας καὶ εἰς τοὺς ναοὺς.

Αὐτὸς δίδει ὅλα τὰ ἀγαθὰ εἰς τὸν κόσμον καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὰς διαφόρους προσφορὰς καὶ θυσίας σας.

Αὐτὸς εἶναι θεὸς πνευματικὸς καὶ δὲν ἔχει ὥρισμένον τόπον διὰ νὰ λατρεύεται. Αὐτὸς εἶναι πάντοτε πλησίον μας.

Ἡ ζωὴ μας καὶ ὅλη μας ἡ ὑπαρξὶς ἀνήκουν εἰς αὐτόν. Ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι καταγόμεθα ἀπὸ τὸ πρῶτον ζεῦγος τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὕας. Εἴμεθα ὅλοι ἀδελφοί.

Ἄφοῦ λοιπὸν εἶναι τοιοῦτος ὁ Θεὸς αὐτός, δηλαδὴ ἀληθινός, πνευματικὸς καὶ ἀγαθός, πρέπει αὐτὸν μόνον νὰ λατρεύετε. Διότι μόνον εἰς αὐτὸν ὑπάρχει ἡ σωτηρία σας.

Μάλιστα τόσον ἀγαπᾷ τὸν ἄνθρωπον καὶ θέλει τὴν σωτηρίαν του, ὥστε ἐστεῖλεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν του, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἡ θυσία του (τοῦ Χριστοῦ) καὶ ἡ ἀγάπη του διὰ

Εἰκ. 2. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας.

τὸν ἄνθρωπον ἀποδεικνύεται, διότι χάριν αὐτοῦ ἔπαθεν, ἐσταυρώθη καὶ ἔπειτα ἀνέστη ἐκ νεκρῶν.

Δὲν περιωρίσθη ὁμως ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ προσδιώρισε μίαν ἡμέραν, πὺ θὰ ἔλθῃ πάλιν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ζῶντας καὶ τοὺς νεκρούς, οἱ ὅποιοι θὰ ἀναστηθοῦν».

Ὅταν ἐτελείωσεν, ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἀκροατὰς του δὲν τὸν ἠννόησαν καὶ τὸν ἐχλεύαζον, ἄλλοι δὲ ἤθελον νὰ τὸν

ἀκούσουν πάλιν. Ὅταν μάλιστα εἶπεν ὅτι θὰ ἀναστηθῶν οἱ νεκροί, τοῦτο ἔκαμεν εἰς αὐτοὺς μεγάλην ἐντύπωσιν. Πρώτην φορὰν ἤκουον αὐτὴν τὴν διδασκαλίαν.

ε'. *Ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης.*

Μερικοὶ Ἀθηναῖοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ ἓνας δικαστὴς τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁ Διονύσιος καὶ μία λογία γυνή, ἡ Δάμαρις.

Ὁ Διονύσιος ἦτο πολὺ ἐγγράμματος, πλούσιος καὶ ὀνομαστός.

Τοῦτον ὁ Παῦλος, ἀφοῦ ἐβάπτισεν, ἐχειροτόνησεν εἰς πρῶτον ἐπίσκοπον τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν θεωρεῖ ὡς πολιοῦχον (προστάτην) τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ ἐμαρτύρησε (95 μ. Χ.).

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 3 Ὀκτωβρίου.

Ἐγραψε δὲ καὶ σπουδαῖα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα.

ζ'. *Ὁ Παῦλος εἰς τὴν Κόρινθον.*

Ὁ Παῦλος, ἀφοῦ ἔμεινεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὀλίγας ἀκόμη ἐβδομάδας, ἀνεχώρησε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κόρινθον.

Ἡ Κόρινθος ἦτο τότε ἀκόμη μία ἀπὸ τὰς μεγαλύντας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἦτο περιβόητος διὰ τὸν πλοῦτον, τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν κατοίκων της. Ἐκεῖ ἦλθον ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν καὶ οἱ ἀκόλουθοί του Σίλας καὶ Τιμόθεος. Ἀμέσως τότε ἤρχισαν νὰ κηρύττουν εἰς τὰς Ἰουδαϊκὰς συναγωγὰς τὸν Χριστόν.

Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Κορίνθου μόλις τὸν ἤκουσαν ἤρ-

χισαν νὰ τὸν ὑβρίζουν καὶ νὰ τὸν ἀπειλοῦν. Ἐσκέφθη τότε νὰ φύγῃ, ὁ Κύριος ὁμως δι' ὁράματός ἐνεθάρρυνεν αὐτόν.

Ἐμεινε λοιπὸν ἕνα καὶ ἥμισυ ἔτος, ἐξηκολούθησε τὸ κήρυγμά του καὶ ἵδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου.

Οἱ ἐχθροὶ του ὁμως Ἰουδαῖοι τὸν κατηγοροῦσαν εἰς τὸν Ρωμαῖον διοικητὴν τῆς Κορίνθου Γαλλίωνα. Ὁ Γαλλίων ὁμως ὡς Ρωμαῖος δὲν ἐνδιαφέρετο διὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν καὶ δὲν τὸν ἐπείραξεν.

Ἀπὸ τὴν Κόρινθον ὁ Παῦλος ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἐφεσον τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου ἔμεινε δύο ἔτη. Ἐκεῖ ἵδρυσε μεγάλην Ἑλληνικὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἀπὸ τὴν Ἐφεσον ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἑλλάδα, καὶ ἐπισκέπτεται τὰς Ἐκκλησίας αὐτῶν.

Κατόπιν ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Μίλητον. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν προσκαλεῖ τοὺς πρεσβυτέρους (ἱερεῖς) τῆς Ἐφέσου, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδωσε συμβουλὰς διὰ τὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν.

Ἀπὸ ἐδῶ ἐσκέφθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ρώμην, τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ περάσῃ προηγουμένως ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἃν καὶ ἐγνώριζεν ὅτι τὸν ἐπερίμεναν ἐκεῖ πολλαὶ θλίψεις.

14. Τρίτη περιοδεία τοῦ Παύλου (54-65 μ.Χ.)

Προτοῦ νὰ φθάσῃ ὁ Παῦλος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐπεσκέφθη τὴν Κῶ, τὴν Ρόδον, τὴν Κύπρον, τὴν Τύρον, τὴν Πτολεμαῖδα καὶ τέλος τὴν Καισάρειαν τῆς Παλαιστίνης.

Εἰς τὴν Καισάρειαν εἶχε φθάσει ἀπὸ τὴν Ἰουδαίαν ἕνας προφήτης, ὀνόματι Ἀγαβος, διὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Παῦλον. Οὗτος μόλις συνήντησε τὸν Παῦλον, ἐπῆρε τὴν

ζώνην του καὶ ἔδεσε μὲ αὐτὴν τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Εἶπε δὲ εἰς τοὺς συνοδοὺς τοῦ Παύλου, ὅτι ἔτσι θὰ δέσουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῶν Ἱεροσολύμων. Ἐπειτα θὰ τὸν παραδώσουν εἰς τοὺς Ἑθνικούς. Τότε ὁ Ἀγαθος καὶ οἱ συνοδοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἐμποδίσουν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἀλλὰ ὁ Παῦλος τοὺς εἶπεν: «Ἐγὼ εἶμαι ἕτοιμος ὁχι μόνον νὰ δεθῶ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποθάνω διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

Ἐφθασεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Ναοῦ καὶ ἐκήρυττε.

Οἱ Ἰουδαῖοι, μόλις τὸν ἤκουσαν νὰ κηρύττῃ τὸν Χριστόν, ἤρχισαν νὰ τὸν κυτοῦν, τὸν ἤρπασαν καὶ τὸν ἐβγαλαν ἔξω ἀπὸ τὸν ναόν. Ἦσαν ἀποφασισμένοι νὰ τὸν φονεύσουν.

Τὴν στιγμὴν ὁμως ἐκείνην κατέφθασεν ὁ χιλίαςχος μὲ στρατιώτας καὶ τὸν ἤρπασεν ἀπὸ τὰς χεῖράς των.

Ἀφοῦ τὸν ἔδεσε μὲ ἀλύσεις, τὸν ἔφερε εἰς τὸν στρατῶνα μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν βασανίσῃ.

Ὅταν ὁμως ἔμαθεν ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο Ρωμαῖος πολίτης, τὸν ἔστειλε μὲ συνοδείαν εἰς τὸν ἀνώτερόν του Φήλικα, ἡγεμόνα τῆς Καισαρείας (Παλαιστίνης).

Ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς τὸν ἐφυλάκισεν ἐπὶ δύο ἔτη, χωρὶς νὰ τὸν δικάσῃ. Ὁ δὲ διάδοχός του Φῆστος ἔστειλε τὸν Παῦλον διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Ρώμην διὰ νὰ δικασθῇ ἀπὸ τὸν Καίσαρα, διότι ἐζήτησε τοῦτο ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος.

Κατὰ τὸ ταξίδιον συνήντησαν μεγάλην τρικυμίαν εἰς τὸ Κρητικὸν πέλαγος. Καὶ ἐκινδύνευσαν νὰ πνιγοῦν ὅλοι ὅσοι ἦσαν εἰς τὸ πλοῖον.

Ἐπὶ 14 ἡμέρας τὸ πλοῖον ἐπάλαιε μὲ τὰ κύματα. Ὅλοι ἐπερίμεναν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πνιγοῦν.

Ὁ Παῦλος ὁμως τοὺς ἐβεβαίωνεν, ὅτι ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ τοὺς σώσῃ.

Τέλος τὸ πλοῖον ἐναυάγησεν εἰς τὴν νῆσον Μελίτην (Μάλταν) χωρὶς νὰ πνιγῇ κανεὶς.

Ἐκεῖ ἔμειναν τρεῖς μῆνας. Καὶ ἔπειτα μὲ ἓνα ἄλλο πλοῖον ἐξηκολούθησαν τὸ ταξιδιὸν των καὶ ἀπεβίβασθησαν εἰς τὴν παράλιον πόλιν Ποτιόλους. Καὶ ἐκεῖθεν ἔφθασαν εἰς τὴν Ρώμην. Αὐτὸ ἤθελε καὶ ὁ Παῦλος, νὰ κηρύξῃ καὶ εἰς τὴν Ρώμην τὸν Χριστόν.

Ἐπὶ δύο ἔτη παρέμενεν εἰς μίαν ὠρισμένην οἰκίαν ὑπὸ ἐπιτήρησιν, ὅπου τὸν ἐπεσκέπτοντο πολλοί. Εἰς αὐτοὺς ἐκήρυττε τὸν Χριστόν. Μετὰ ταῦτα ἐγένεν ἡ δίκη του, ἡθωώθη καὶ ἀφένθη ἐλεύθερος.

15. Τετάρτη περιοδεία τοῦ Παύλου (65 μ.Χ.)

α') Ὁ θάνατος τοῦ Παύλου.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του ἐφυγεν ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ ἐπεσκέφθη πάλιν τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του αὐτὴν ἐπεσκέφθη τὴν Κρήτην, ὅπου ἵδρυσεν Ἐκκλησίαν καὶ ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπον αὐτῆς τὸν Τίτον.

Τέλος ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ρώμην δευτέραν φορὰν, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Νέρωνος (67 μ.Χ.).

Μαζὶ μὲ τὸν Παῦλον ἐμαρτύρησε καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην καὶ τῶν δύο τὴν 29 Ἰουνίου.

β') Τὸ ἔργον τοῦ Παύλου.

Ὁ Παῦλος ἐπὶ τριάκοντα ὁλόκληρα ἔτη εἰργάσθη ἀδιακόπως μὲ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους. Καὶ ἐξήπλωσε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος.

Τὰ παθήματά του διηγείται ὁ ἴδιος εἰς μίαν ἐπιστολήν του καὶ λέγει τὰ ἑξῆς: «Πέντε φορὰς ἐξυλοκοπήθην ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Τρεῖς φορὰς ἐρραβδίσθην. Μίαν φορὰν ἐλιθοβολήθην. Τρεῖς φορὰς ἐναυάγησα. Πολλοὺς κινδύνους ἐδοκίμασα κατὰ τὰς περιοδείας μας ἀπὸ τοὺς ληστές, ἀπὸ τοὺς συμπολίτας μου καὶ ἀπὸ τοὺς Ἐθνικοὺς. Πολλάκις ἐκινδύνευσα νὰ ἀποθάνω ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν ἐκ τῶν κόπων καὶ μόχθων, ἀπὸ τὰς ἀγρυπνίας, τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν, ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ ἀπὸ τὴν γυμνότητα.

Ἐγραψε καὶ 14 ἐπιστολὰς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τὰς ἀπέστειλε πρὸς τὰς Ἐκκλησίας, πού ἴδρυσεν, καὶ πρὸς τρία πρόσωπα.

Αἱ ἐπιστολαὶ του εἶναι αἱ ἑξῆς:

Μία πρὸς Ρωμαίους, δύο πρὸς Κορινθίους, μία πρὸς Γαλάτας, μία πρὸς Ἐφεσίους, μία πρὸς Φιλιππησίους, μία πρὸς Κολασσαεῖς, δύο πρὸς Θεσσαλονικεῖς, δύο πρὸς Τιμόθεον, μία πρὸς Τίτον, μία πρὸς τὸν Φιλήμονα καὶ μία πρὸς Ἑβραίους.

16. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος.

Ὁ Ἀπόστολος οὗτος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἴδρυσεν, ὡς ἐμάθαμεν, τὴν πρώτην χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.

Τὸν ἀπόστολον τοῦτον ὁ Χριστὸς διὰ τὴν μεγάλην του πίστιν ὠνόμασε Πέτρον (Κηφᾶν), δηλαδὴ βράχον, ἐνῶ πρὶν ἐλέγετο Σίμων.

Τὸ ὄνομα Πέτρος ἔλαβεν, ὅταν παρουσίασεν αὐτὸν εἰς τὸν Χριστὸν ὁ ἀδελφός του Ἀνδρέας. Ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος προεῖδε τὴν μεγάλην πίστιν, πού θὰ ἐδείκνυε, τοῦ εἶπε: «Σὺ εἶσαι ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ, ὁ ὁποῖος θὰ ὀνομασθῇς Κηφᾶς» (δηλ. Πέτρος).

Ὁ Πέτρος ἐγεννήθη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν τῆς Γαλιλαίας, τὴν Βισθαῖδᾶ καὶ εἰργάζετο ὡς ἄλιεὺς μετ' ἰδικόν του πλοιάριον.

Ἦτο ἀχώριστος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἠκολούθησεν αὐτὸν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς συλλήψεώς του.

Ὁ Χριστὸς εἰς τὰς σπουδαιοτέρας περιστάσεις τοῦ βίου του τὸν Πέτρον εἶχε πάντοτε μαζί του ὅπως καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην.

Κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτῆρος, ἔπειτα εἰς τὴν Γεθοθημανῇ κλπ., ὁ Πέτρος ἦτο ἐκ τῶν πρώτων.

Πρῶτος ἔτρεξεν εἰς τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ τὴν πρωτὰν τῆς Ἀναστάσεως. Πρῶτος ἀπὸ ὅλους εἶδε τὸν Χριστὸν. Καὶ πρῶτος πάντοτε ἐλάμβανε τὸν λόγον, ἀντὶ τῶν Ἀποστόλων, ὅσάκις ἠρώτα τὸν Χριστὸν ἢ τοῦ ἀπῆντα.

Διὰ τοῦτο ὁ Χρυσόστομος ὀνομάζει τὸν Πέτρον «στόμα τῶν Ἀποστόλων».

Ἄν ἡρνήθη τρεῖς φορές τὸν Χριστὸν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὅστερα ὁμῶς μετενόησε πολὺ καὶ ἔχυσε πικρὰ δάκρυα.

Μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, χωρὶς νὰ λογαριάξῃ τοὺς κινδύνους ἔτρεχεν ἀδιακόπως νὰ κηρύττῃ καὶ νὰ κάμνῃ πολλὰ θαύματα, Καὶ μὲ αὐτὰ ἐδυνάμωνε τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἠϋξανε τὸν ἀριθμὸν τῶν Χριστιανῶν.

Ὅπως π.χ. ἐθεράπευσεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἓνα χωλὸν ἐκ γενετῆς μαζί μετ' Ἰωάννην.

Εἰς δὲ τὴν πόλιν Ἰόππην τῆς Ἰουδαίας ἀνέστησε τὴν νεκρὰν Ταβιθὰ ἢ Δορκάδα,

Ἡ κόρη αὕτη ἦτο πολὺ ἀγαθὴ καὶ πολὺ φιλόανθρωπος. Κατεσκεύαζεν ἐνδύματα μετὰ τὰ χέρια της καὶ ἐνέδουε τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ, διότι τὰς ἠγάπα ὡς ἀνδελφάς της.

Ἡ εὐεργέτις αὐτῇ τῶν πτωχῶν ἀπέθανε. Γύρω ἀπὸ τὸ λείψανόν της ἔκλαιον καὶ ἐθρήνουν αἱ χῆραι καὶ τὰ ὄρφανά, ποὺ τὰ εἶχεν ἐνδύσει,

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἔρχεται ὁ Πέτρος εἰς τὴν οἰκίαν της. Πλησιάζει τὸ ὠχρὸν καὶ παγερὸν λείψανόν της. Αἱ χῆραι καὶ τὰ ὄρφανά τὸν περικυκλώνουν. Δεικνύουν εἰς

Εἰκ. 3. Οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

αὐτὸν μὲ θρήνους τὰ ἐνδύματα, τὰ ὅποια εἶχε χαρίσει εἰς αὐτοὺς ἡ Ταβιθά, ὅταν ἔζη.

Ὁ Πέτρος συνεκινήθη τότε πολὺ ἀπὸ ὅσα ἔβλεπε καὶ ἤκουε καὶ ἀμέσως τὴν ἀνέστησε.

Τὰ δάκρυα τῆς λύπης των τότε ἐγίναν δάκρυα χαρᾶς.

Ὁ Πέτρος μετὰ τὸ θαῦμα τοῦτο ἦλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν, ὅπου ἐβάπτισε τὸν Κορνήλιον, Ρωμαῖον ἀξιω-

ματικόν. Οὗτος εἶναι ὁ πρῶτος Ρωμαῖος (ἐθνικός), πού
ἔγινε χριστιανός.

Ἀπὸ τὴν Καισάρειαν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Ἱεροσό-
λυμα, ὅπου τὸν ἐφυλάκισεν ὁ ἄρχων τῆς Ἰουδαίας
Ἡρώδης Ἀγρίππας ὁ Α' (43 μ. Χ.), μὲ σκοπὸν νὰ τὸν
φονεύσῃ μετὰ τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων.

Ἄλλο τώρα θαῦμα γίνεται εἰς τὴν φυλακὴν.

Ὁ Πέτρος ἐκοιμᾶτο τὴν νύκτα εἰς τὸ μέσον δύο
φρουρῶν στρατιωτῶν μὲ τὰς χεῖρας δεμένας μὲ δύο
ἀλύσεις.

Ἐξαφνα παρουσιάσθη ἓνας ἄγγελος Κυρίου εἰς τὸ
κατασκότεινον κελλὶ τῆς φυλακῆς του καὶ μία λάμψις
ὥσάν ἀστραπὴ ἐφώτισεν αὐτό.

Ὁ ἄγγελος ἐξύπνησε τὸν Πέτρον, τὸν παρέλαβε
μαζί του, καὶ τὸν ἔβγαλεν ἔξω τῆς φυλακῆς, καὶ εὐθὺς
ἔγινεν ἄφαντος.

Μετὰ τὴν θαυμαστὴν σωτηρίαν του ὁ Πέτρος ἐπῆ-
γεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἵδρυσεν εἰς πολλὰς πόλεις
αὐτῆς Ἐκκλησίας. Εἰς δὲ τὴν Ἀντιόχειαν ἔδειξεν ἰδιαί-
τερον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῆς.

Ἐπίσης ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν Πόντον,
Γαλατίαν, Καππαδοκίαν, Βιθυνίαν κτλ.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἐπεσκέφθη τὴν
Ρώμην. Ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Νέρωνος ἐμαρτύ-
ρησε (67 μ. Χ.), ὡς εἶδομεν προηγουμένως.

Οἱ πάπαι μετὰ ταῦτα ἔδωσαν μεγάλην σημασίαν εἰς
τὴν ἐπίσκεψιν αὐτὴν, ὡς θὰ ἴδωμεν. Καὶ ἐκτίσθη κατόπιν
καὶ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἐκεῖ.

Ὁ Πέτρος ἔγραψε καὶ δύο ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας
ἔστειλε πρὸς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας. Διὰ
τοῦτο λέγονται καὶ καθολικαὶ ἐπιστολαί.

Ἡ Ἐκκλησία μας θεωρεῖ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Παῦλον ὡς τοὺς κορυφαίους τῶν Ἀποστόλων. Ψάλλεται δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης των (29 Ἰουνίου) τὸ ἑξῆς τροπάριον

«Οἱ τῶν Ἀποστόλων πρωτόδρονοι,
καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι,
τῷ Δεσπότη τῶν ὅλων πρεσβεύσατε,
εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

17. Ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας.

Ὁ Ἀνδρέας ἐγνώρισε τὸν Χριστόν, ὅταν ἦτο ἀκόμη μαθητὴς τοῦ Προδρόμου. Τοῦτον ἐκάλεσεν ὁ Ἰησοῦς νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ ἔγινε πρῶτος μαθητὴς του (πρωτόκλητος).

Ἦτο, ὡς εἶδομεν, ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου, ἀλιεὺς καὶ αὐτός. Μὲ τοὺς λόγους «εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν» ἔπεισε τὸν ἀδελφόν του Πέτρον καὶ ἠκολούθησε τὸν Χριστόν.

Ὁ Ἀνδρέας μαζὶ μὲ τὸν ἀπόστολον Φίλιππον ὠδήγησε μερικοὺς Ἑλλήνας εἰς τὸν Χριστόν, οἱ ὁποῖοι ἐζήτησαν νὰ τὸν γνωρίσουν καὶ νὰ τὸν ἀκούσουν. Καὶ εἶπε τότε ὁ Χριστὸς «Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου».

Τὸ ἀποστολικόν του ἔργον ἤρχισε μετὰ τὴν Πεντηκοστήν.

Ὁ Ἀνδρέας ἐκήρυξεν εἰς τὴν Βιθυνίαν, τὸ Βυζάντιον, τὴν Σινώπην, Θράκην, Μακεδονίαν καὶ ἔφθασε μέχρι Πατρῶν.

Μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ ἱδρυσις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τὸν Ἀνδρέαν, διότι ἡ Ἐκκλησία αὕτῃ ἐγένεν ἔπειτα τὸ κέντρον τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Λέγουν ὅτι ἐκήρυξε καὶ εἰς τὴν Σκυθίαν. Διὰ τοῦτο θεωρεῖται προστάτης τῆς Ρωσίας.

Εἰς τὴν Σινώπην ἔδειξε πίστιν μεγάλην καὶ ὑπεράν-

θρῶπον θάρος. Διότι τὸν ἔδειραν ἅπανθρῶπα, τοῦ ἀπέκοψαν δὲ καὶ τὸν ἓνα ἀπὸ τοὺς δακτύλους του. Ἐπειτα τὸν ἐλιθοβόλησαν καὶ τὸν ἐξεδίωξαν.

Ὅταν ἦλθε εἰς τὰς Πάτρας, ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἰδρυσε τὴν πρώτην Ἐκκλησίαν τῆς Πελοποννήσου. Ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο εἶναι πολιοῦχος (προσιάτης) τῶν Πατρῶν.

Ἐθανατώθη ἀπὸ τὸν διοικητὴν τῆς πόλεως Αἰγείατην, ὅστις ἤθελε νὰ τὸν ἐκδικηθῇ, διότι ἔκαμε τὴν γυναῖκα του Χριστιανήν.

Τὸ λείψανόν του εὐρίσκεται θαμμένον εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Εἰς τὴν ἑορτὴν του (30 Νοεμβρίου) ψάλλεται τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον :

«Ὡς τῶν Ἀποστόλων πρωτόκλητος
καὶ τοῦ κορυφαίου αὐτάδελφος
τῷ Δεσπότῃ τῶν ὅλων, Ἀνδρέα, ἰκέτευε
εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

18. Ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς.

Ὁ Λουκᾶς λέγεται καὶ Εὐαγγελιστὴς, διότι ἔγραψεν ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια. Ἦτο κατ' ἀρχὰς εἰδωλολάτρης καὶ ἔπειτα ἔγινε Χριστιανός.

Ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς πλέον ἀφωσιωμένους μαθητὰς καὶ συνεργάτας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Ἐκαμε μαζὶ μὲ τὸν Παῦλον πολλὰς περιοδείας εἰς τὴν Μακεδονίαν, Καισάρειαν, Ἱεροσόλυμα καὶ τελευταῖα εἰς τὴν Ρώμην.

Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον, ὅπως ὁ Παῦλος, εἰς διάφορα μέρη, διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τὸν ὀνομάζει Ἀπόστολον.

Ὁ Λουκᾶς (Φωτεινὸς) κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας, ἦτο δὲ ἱατρὸς καὶ ζωγράφος. Λέγεται δὲ ὅτι ἐξωγράφησε τὰς πρώτας εἰκόνας τῆς Θεοτόκου. Μία ἀπὸ τὰς εἰκόνας αὐτὰς τοῦ Λουκᾶ λέγουν ὅτι εἶναι καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ἣ ὁποία εὗρέθη εἰς τὸ Μ. Σπήλαιον.

Ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς δὲ τὰς Θήβας ἔμεινε πολλὰ ἔτη, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησε.

Τὸ λείψανόν του μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον, υἱὸν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ ἐτοποθετήθη ὑποκάτω τῆς Ἀγίας Τραπέζης τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 18 Ὀκτωβρίου.

Ὁ Λουκᾶς ἔγραψε ἐκτὸς τοῦ Εὐαγγελίου του καὶ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων.

ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Ὁ Χριστὸς ἐξέλεξε διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Εὐαγγελίου του δώδεκα μαθητάς, οἱ ὅποιοι ἦσαν πάντοτε μαζί του. ἤκουσαν τὴν διδασκαλίαν του ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ εἶδον τὰ θαύματά του.

Τοὺς μαθητάς του τούτους ἀπέστειλεν ἔπειτα εἰς ὅλα τὰ ἔθνη νὰ τὰ διδάξουν καὶ νὰ τὰ βαπτίσουν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν Ἀπόστολοι.

Τοὺτους ὁ Χριστὸς ἐφώτισε κατὰ τὴν Πεντηκοστήν, ὡς γνωρίζομεν, μὲ τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγ. Πνεύματος.

Τὰ ὀνόματα τῶν Ἀποστόλων μανθάνομεν ἀπὸ τοὺς Εὐαγγελιστάς, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἑξῆς.

Οἱ ἀδελφοὶ Ἀνδρέας καὶ Σίμων ἢ Πέτρος, υἱοὶ τοῦ Ἰωνᾶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου Ἰάκωβος καὶ Ἰούδας ἢ Λεβαῖος, ποὺ ἐλέγετο καὶ Θαδ-

δαῖος; υἱοὶ τοῦ Ἀλφαίου· οἱ δύο φίλοι Φίλιππος καὶ Ναθαναὴλ ἢ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος· Ματθαῖος ὁ τελώνης· Σίμων ὁ Κανανίτης (Κανά), ὁ λεγόμενος ζηλωτής· καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Εἰς τὴν θέσιν τοῦ προδότου Ἰούδα ἐξέλεξαν ἔπειτα οἱ Ἀπόστολοι τὸν Μαθίαν.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν δώδεκα τούτων Ἀποστόλων ἔχομεν καὶ ἄλλους, ὅπως π.χ. τὸν Παῦλον, ὡς εἶδομεν.

Ἐπίσης ἔχομεν καὶ ἑβδομήκοντα ἄλλους μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, οἱ ὅποιοι ἐβοήθησαν καὶ τὸν ἴδιον εἰς τὸ ἔργον του καὶ τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους. Ὅπως π.χ. τὸν Λουκᾶν κ.λ.

Τὴν μνήμην τῶν ἑβδομήκοντα τούτων μαθητῶν ἡ Ἐκκλησία μας εορτάζει τὴν 4 Ἰανουαρίου.

19. Οἱ ἀπόστολοι Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης.

Οἱ δύο αὐτοὶ Ἀπόστολοι ἦσαν ἀφωσιωμένοι μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅπως καὶ ὁ Πέτρος.

Ἠκολούθησαν τὸν διδάσκαλόν των μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἐπιγείου βίου του καὶ αὐτοῦ τοῦ σταυροῦ του. Πάντοτε ὁ Σωτὴρ αὐτοὺς εἶχε μαζί του εἰς τὰς σπουδαιότητας του στιγμὰς.

*Ἦσαν ἀδελφοί, υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης. Κατήγοντο ἀπὸ τὴν Βηθσαῖδα τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἁλιεῖς.

Ἡ μητέρα των Σαλώμῃ ἦτο μία ἀπὸ τὰς εὐσεβεῖς μαθητρίας τοῦ Χριστοῦ. Πάντοτε τὸν ἠκολούθει, τὸν ὑπηρετεῖ καὶ εὐρέθη εἰς τὴν σταύρωσίν του.

Ὅταν ἐκάλεσεν αὐτοὺς ὁ Χριστός, ἀμέσως τὸν ἠκολούθησαν καὶ ἐγκατέλειψαν τὰ πάντα, οἰκογένειαν, περιουσίαν καὶ ἔργασίαν.

Ἔδειξαν καὶ οἱ δύο ἀφοβίαν εἰς τὸν θάνατον ἀπὸ τὴν μεγάλην των πίστιν.

Ὁ Ἰάκωβος ἐθατατώθη κατὰ τὸ 44 μ. Χ. εἰς ἓνα διωγμόν, ποῦ ἔκαμεν ὁ Ἡρώδης Ἀγρίππας.

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν 30 Ἀπριλίου.

Ὁ δὲ Ἰωάννης ἦτο κατ' ἀρχὰς μαθητὴς τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς μετανοίας τοῦ Προδρόμου.

Ὁ Χριστὸς τὸν ἐκάλεσε νὰ γίνῃ μαθητὴς του τὴν στιγμὴν, ποῦ μὲ τὸν ἀδελφόν του Ἰάκωβον εἰργάζετο εἰς τὸ πλοῖον του εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος.

Εἰς τὸν Γολγοθᾶν αὐτὸς εὐρέθη ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν τὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος.

Καὶ εἰς αὐτὸν ὁ Χριστὸς παρέδωσε τὴν μητέρα του κατὰ τὰς τελευταίας του στιγμὰς νὰ τὴν περιποιηται ὡσὰν πραγματικὴν μητέρα του.

Μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐπῆγεν εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐξωρίσθη εἰς τὴν νῆσον Πάτμον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ.

Ἐδῶ ἔγραψεν ἓνα προφητικὸν βιβλίον, ποῦ λέγεται Ἀποκάλυψις. Εἰς αὐτὸ προλέγει τὸν θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ χρόνος τῆς ἐξορίας του, ἦλθεν εἰς τὴν Ἐφεσον, ὅπου ἐδίδασκεν ἐπὶ 30 ἔτη.

Ἡ Ἐφεσος ἦτο τὸ κέντρον τοῦ ἀποστολικοῦ του ἔργου. Ἀπὸ τὴν πόλιν αὐτὴν ἐκυβερνοῦσε τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ, Ἀσίας. Ἐδῶ ἔγραψε καὶ τὰς τρεῖς καθολικάς του ἐπιστολάς. Ἐπίσης ἔγραψε καὶ τὸ Εὐαγγέλιόν του καὶ διὰ τοῦτο λέγεται καὶ Εὐαγγελιστής.

Εἶχε πλέον ἀποκάμει ἀπὸ τὴν μεγάλην του ἀποστολικὴν ἐργασίαν. Ἦτο πλέον πολὺ γέρων.

Δὲν ἠμποροῦσε πλέον νὰ διδάξῃ καὶ μόνον ἔλεγε·
«Παιδιά μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».

Ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 98 μ. Χ. εἰς ἡλικίαν 90 ἐτῶν
ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ.

20. Ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰούδας.

Καὶ οἱ δύο οὗτοι ἦσαν ἀδελφοὶ καὶ ἐλέγοντο ἀδελφόθεοι.

Ὁ Ἰάκωβος ἦτο πολὺ πιστὸς καὶ διὰ τοῦτο ἐνομιζετο ἓνας ἀπὸ τοὺς στύλους τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἐμαρτύρησε διὰ λιθοβολισμοῦ κατὰ τὸ 62 μ. Χ.

Ἐγραψε καὶ μίαν καθολικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Χριστιανούς, πού ἦσαν προηγουμένως Ἰουδαῖοι.

Ὁ δὲ Ἰούδας, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔγραψε μίαν ἄλλην καθολικὴν ἐπιστολὴν.

Λέγονται ἀδελφόθεοι, διότι ἐθεωροῦντο υἱοὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐκ γυναικὸς αὐτοῦ πρὸ τῆς Παρθένου Μαρίας. Ὡς υἱοὶ δὲ τοῦ Ἰωσήφ ἐλέγοντο ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου.

21. Φίλιππος καὶ Ναθαναὴλ.

Οἱ Ἀπόστολοι οὗτοι συνεδέοντο διὰ φιλίας καὶ ἦσαν ἀπὸ τὴν Βηθσαϊδά.

Ὁ Φίλιππος, ἀφοῦ ἠκολούθησε τὸν Χριστόν, ἐκάλεσε κατόπιν καὶ τὸν φίλον του Ναθαναὴλ νὰ γίνῃ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Φίλιππος ἐδίδαξε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὴν Φρυγίαν, ὅπου ἀπέθανε μὲ μαρτυρικὸν θάνατον.

Ὁ Ναθαναὴλ ἐκήρυξεν εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Ἀραβίαν.

22. Ὁ Θωμᾶς καὶ ὁ Ματθαῖος.

Ὁ Θωμᾶς εἶναι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος τοῦ Χριστοῦ, ποὺ δὲν ἐπίστευσε κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος. Διὰ τοῦτο παρουσιάσθη καὶ εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔδειξε τὰς πληγὰς του. Τότε ὁ Θωμᾶς ἐπίστευσε καὶ εἶπε : « Ὁ Κύριός μου καὶ Θεός μου ».

Ἐκήρυξεν εἰς τὴν Παρθίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας τῆς Ἀσίας.

Ὁ Ματθαῖος ἔγραψε ἓνα ἀπὸ τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια.

Ἦτο τελώνης προτοῦ νὰ γίνῃ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκήρυξε πρῶτον εἰς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἔπειτα εἰς τοὺς Ἐθνικούς. Ἐπίσης εἰς τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τὰς Ἰνδίας καὶ εἰς τὴν Παρθίαν, ὅπου καὶ ἐμαρτύρησεν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν μνήμην τῶν δώδεκα Ἀποστόλων τὴν 30 Ἰουνίου.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

23. Οἱ κληρικοί.

Οἱ Ἀπόστολοι τὰς Ἐκκλησίας, ποὺ ἱδρυσαν, ἐκυβέρων κατ' ἀρχάς οἱ ἴδιοι.

Τὸ κύριον ὅμως ἔργον των ἦτο τὸ κύρυγμα καὶ ἡ ἐξάπλωσις τῆς νέας θρησκείας. Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ καὶ αἱ Ἐκκλησίαι καθημερινῶς ἠϋξανον, ἦτο ἀνάγκη νὰ εὑρεθοῦν κατάλληλοι Χριστιανοὶ διὰ νὰ τὰς διοικήσουν μὲ νόμους, δηλαδὴ νὰ τὰς ὀργανώσουν.

Οἱ Ἀπόστολοι λοιπὸν ἐξέλεξαν τοὺς καταλλήλους τούτους Χριστιανούς. Καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτοὺς τὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν.

Οἱ πρῶτοι, ποὺ ἐξελέγησαν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους διὰ τῆς χειροτονίας αὐτῶν, ἔλαβον τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου

Πνεύματος. Αὐτοὶ δὲ ἔπειτα ἐχειροτόνησαν τοὺς βοηθούς των.

Οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοὶ καὶ χειροτονημένοι Χριστιανοὶ λέγονται κληρικοί, Διότι ἐξέλεξαν ὡς κληρὸν των (ἔργον των) νὰ ὑπηρετοῦν τὴν Ἐκκλησίαν.

Οἱ κληρικοὶ διακρίνονται εἰς τρεῖς τάξεις, (βαθμούς). πὺν εἶναι : 1) Οἱ Ἐπίσκοποι, 2) Οἱ Πρεσβύτεροι καὶ 3) Οἱ Διάκονοι.

1) **Οἱ Ἐπίσκοποι.** Ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποῖους πρώτους ἐχειροτόνησαν οἱ Ἀπόστολοι, λέγονται Ἐπίσκοποι. Αὐτοὶ ἐξελέγησαν ὡς προϊστάμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀποστόλων. Καὶ εἶχον τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Αἱ Ἐκκλησίαι ἐκάστης περιφερείας εἶχον καὶ ἓνα Ἐπίσκοπον.

Οἱ Ἐπίσκοποι μετὰ τὸν θάνατον τῶν Ἀποστόλων ἀνεγνωρίσθησαν καὶ ὡς διάδοχοι αὐτῶν.

2) **Οἱ Πρεσβύτεροι** (ιερεῖς). Οὗτοι ἦσαν κατώτεροι τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἐκυβέρνην τὰς διαφόρους Ἐκκλησίας, τῆς περιφερείας, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν τοποθετημένοι. Καὶ ἦσαν ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐπισκόπων.

3) **Οἱ Διάκονοι.** Ὅπως οἱ Πρεσβύτεροι ἐβοήθουν τοὺς Ἐπισκόπους, ἔτσι καὶ οἱ διάκονοι ἐβοήθουν τοὺς Πρεσβυτέρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἐπισκόπους εἰς τὰς ἱερὰς τελετάς.

Εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ μέχρι τοῦ 8ου αἰῶνος ὑπῆρχον καὶ Διακόνισσαι.

Αὐταὶ ἦσαν γῆραι ἢ παρθένοι εὐσεβεῖς, αἱ ὁποῖαι ἔφερον τὰς ἐλεημοσύνας εἰς τὰς πτωχὰς γυναῖκας. Τὰς ἐδίδασκον (κατήχουν) καὶ παρευρίσκοντο εἰς τὴν βάπτισιν αὐτῶν.

24. Αἱ Ἐπαρχιακαὶ καὶ αἱ Οἰκουμένικαὶ σύνοδοι.

Ἐπαρχίαι κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς ἦσαν μεγάλαι περιφέρειαι, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον διαιρέσει οἱ Ῥωμαῖοι ὅλον τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος. Π. χ. ὁλόκληρος ἡ Παλαιστίνη ἦτο μία ἐπαρχία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους.

Εἰς ἐκάστην ἐπαρχίαν ἦσαν πολλοὶ ἐπίσκοποι. Κάθε ἐπίσκοπος ἐκυβέρνηα μίαν ὠρισμένην περιφέρειαν μὲ πολλὰς Ἐκκλησίας.

Οἱ Ἐπίσκοποι πολλάκις ἐκάλουν τοὺς κληρικοὺς τῆς περιφερείας (ἐπισκοπῆς των) εἰς ἓνα συνέδριον (σύνοδον) διὰ νὰ σκεφθοῦν διὰ διάφορα ζητήματα τῶν Ἐκκλησιῶν των.

Εἰς αὐτὰς τὰς συνόδους ὁ ἐπίσκοπος ἦτο πρόεδρος καὶ ἔδιδε διαφόρους συμβουλὰς εἰς τοὺς κληρικοὺς του.

Ἀπὸ τὸν 3ον ὁμῶς αἰῶνα ἤρχισαν νὰ μαζεύωνται εἰς τὴν πρωτεύουσαν ὁλοκληροῦ τῆς ἐπαρχίας (μητροπόλιν) καὶ οἱ ἐπίσκοποι ὅλων τῶν περιφερειῶν τῆς ἐπαρχίας εἰς σύνοδον.

Αὐταὶ αἱ σύνοδοι ἐλέγοντο Ἐπαρχιακαί. Καὶ ἔλυσον τὰ σπουδαιότερα ζητήματα τῶν ἐκκλησιῶν τῆς ἐπαρχίας.

Πρόεδρος δὲ εἰς τὰς συνόδους αὐτὰς ἦτο ὁ ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως (πρωτεύουσας τῆς ἐπαρχίας) καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγετο μητροπολίτης.

Οἱ μητροπολῖται καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἦσαν ἴσοι μεταξὺ των. Οἱ μητροπολῖται ὁμῶς εἶχον μίαν περισσότερον τιμητικὴν θέσιν ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, χωρὶς ὁμῶς νὰ εἶναι ἀνώτεροι εἰς τὸν βαθμόν.

Κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοὺς τρεῖς μητροπολῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους μητροπολίτας διεκρίνοντο. Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ μητροπολῖται τῆς Ῥώμης, Ἀλεξανδρείας καὶ

Ἀντιοχείας. Διότι αἱ πόλεις αὐταὶ ἦσαν περισσότερον ἔνδοξοι καὶ εἰς αὐτὰς ἐκήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι.

Εἰς τοὺς τρεῖς αὐτοὺς προσετέθησαν ἔπειτα καὶ οἱ μητροπολῖται τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν Ἱεροσολύμων. Διότι ἡ μὲν Κωνσταντινούπολις ἔγινεν ἡ δευτέρα πρωτεύουσα τοῦ νέου Βυζαντιακοῦ κράτους, τὰ δὲ Ἱεροσόλυμα ἦσαν ἡ πόλις, ὅπου ἔπαθεν ὁ Χριστός.

Αὐτοὶ οἱ πέντε μητροπολῖται ἔγιναν σιγὰ σιγὰ οἱ ἀνώτεροι κυβερνῆται ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἦσαν πάλιν μεταξύ των ἴσοι. Καὶ καθένας ἐκυβερνοῦσε χωριστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους τὴν ἐπαρχίαν του.

Ἀπὸ τοῦ 5ου αἰῶνος οἱ πέντε οὗτοι μητροπολῖται ὀνομάσθησαν Πατριάρχαι. Ὁ δὲ Πατριάρχης Ρώμης ὀνομάσθη κατόπιν Πάπας.

Ἐκτὸς τῶν ἐπαρχιακῶν συνόδων ἐκαλοῦντο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ Οἰκουμενικαὶ σύνοδοι.

Εἰς τὰς συνόδους αὐτὰς συνήρχοντο ἀντιπρόσωποι ἀπὸ ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τῆς οἰκουμένης. Διὰ τοῦτο ἐλέγοντο Οἰκουμενικαί. Ἐλυον δὲ σπουδαιότατα θρησκευτικὰ ζητήματα, ποὺ δὲν ἠδύναντο νὰ λύσουν αἱ ἐπαρχιακαὶ σύνοδοι.

Οἱ ἀντιπρόσωποι, ποὺ συνήρχοντο εἰς τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους, ἐλέγοντο Πατέρες.

Οἱ πατέρες οὗτοι ἐφωτίζοντο ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτο αἱ ἀποφάσεις τῶν συνόδων αὐτῶν ἦσαν θεόπνευστοι.

25. Ἀποστολικαὶ Ἐκκλησίαι καὶ αἱ σχέσεις αὐτῶν.

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία δὲν ἦτο ἔργον ἀνθρώπινον, ἀλλὰ ἔργον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἰδρῦθη διὰ νὰ ἐξαπλωθῇ εἰς ὅλον τὸν

κόσμον. Τὴν ἐξάπλωσιν δὲ αὐτῆς ἀνέλαβον, ὅπως εἶδομεν οἱ Ἀπόστολοι. Αἱ δὲ Ἐκκλησίαι, ποὺ ἰδρύθησαν ἀπὸ αὐτοὺς, ὠνομάσθησαν ἀποστολικάι.

Ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐξηπλώθη ἡ Ἐκκλησία εἰς ὅλην τὴν Παλαιστίνην. Ἔπειτα εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Κρήτην, εἰς τὴν Κύπρον.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἰδρύνονται αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Φιλίππων, Θεσσαλονίκης. Βεροίας, Ἀθηνῶν, Κορίνθου κλ.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου (340 μ. Χ.) αἱ ἀποστολικάι ἐκκλησίαι διέδωσαν τὸ εὐαγγέλιον καὶ εἰς τὰ πλεον μακρινὰ μέρη τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου.

Διὰ τοῦτο οἱ περισσότεροι κάτοικοι τοῦ ἀπεράντου τότε Ρωμαϊκοῦ κράτους ἦσαν Χριστιανοί. Αἱ σχέσεις, ποὺ ἦνῶναν τὴν μίαν ἐκκλησίαν μὲ τὴν ἄλλην, ἦσαν ἀδελφικάι. Ἐλυον ὅλα τὰ ζητήματά των μὲ ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν. Ἡ πίστις δὲ τῶν Χριστιανῶν ἦτο μία καὶ ἀγία.

26. Οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων.

Οἱ Ἰουδαῖοι, ὡς εἶδομεν, κατεδίωξαν ἀγρίως τοὺς πρῶτους Χριστιανούς. Τώρα κατεδίωξαν ἀγριώτερα τοὺς Χριστιανούς, ἀπὸ τὸ 64 μ. Χ. μέχρι τοῦ 313, οἱ εἰδωλολάτραι Ρωμαῖοι.

Ὅπως ἐχύθη τὸ αἷμα τότε τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ ἄλλων Χριστιανῶν, ἔτσι καὶ τώρα ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἐχύθη τὸ αἷμα χιλιάδων Χριστιανῶν.

Κατεδίωξαν δὲ οἱ Ρωμαῖοι τοὺς Χριστιανοὺς διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους.

Διότι οἱ αὐτοκράτορες π. χ. ἤθελον αὐτοὶ νὰ ἐξουσιάζουν τὴν ζωὴν τῶν ὑπηκόων των. Ἄλλ' ὁ Χριστιανι-

σμός ἐκήρυττεν, ὅτι τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων ἐξουσιάζει μόνος ὁ Θεός.

Διότι οἱ αὐτοκράτορες ἤθελον νὰ λατρεύωνται καὶ μετὰ θάνατον, νὰ θεοποιοῦνται ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους των. Ἐνῶ οἱ Χριστιανοὶ ἐλάτρευον μόνον τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὄχι ἀνθρώπους.

Διότι οἱ Ρωμοῖοι ὑπῆκουον μόνον εἰς τοὺς νόμους τοῦ κράτους των, οἱ δὲ Χριστιανοὶ εἰς τὸν θεῖον νόμον. Διὰ τοῦτο οἱ χριστιανοὶ ἐθεωροῦντο ἐχθροὶ τοῦ κράτους.

Διότι ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸν ἐζημιοῦντο τὰ συμφέροντα καὶ ὅλων τῶν ἐπαγγελματιῶν, οἱ ὅποιοι ἔζων ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρίαν (ιερέων, ἀγαλματοποιῶν, ἐμπόρων σφαγίων κλπ.).

Διότι ὁ Χριστιανισμὸς ἐπολέμει τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὴν διαφθοράν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔζων οἱ εἰδωλολάτραι.

Διότι ὁ Χριστιανισμὸς ἐθεώρει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἴσους καὶ ἀδελφούς, οἱ δὲ Ρωμαῖοι ἐχώριζον τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἐλευθέρους καὶ δούλους.

Διότι ὁ λαὸς πολλὰς φυσικὰς καταστροφὰς (σεισμούς, ἐπιδημίας, ἡφαίστεια κλπ.), ἀπέδιδεν εἰς τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν τοῦ ἔνεκα τῶν Χριστιανῶν.

Ἐπειτα ὁ λαὸς τότε ἦτο συνηθισμένος εἰς τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὴν διαφθοράν, ἐνῶ ἡ νέα θρησκεία ἤθελεν ὁπαδοὺς ἠθικούς. Δὲν ἦτο λοιπὸν εἰς αὐτοὺς εὐκόλον νὰ ἀλλάξουν τὰς κακὰς συνηθείας των.

Διὰ τοῦτο αἱ νέαι ιδέαι τοῦ Χριστοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπικρατήσουν καὶ νὰ νικήσουν τὰς παλαιὰς ιδέας χωρὶς ἀγῶνας καὶ χωρὶς αἷμα.

Καὶ οἱ φιλόσοφοι ἀκόμη τῆς ἐποχῆς αὐτῆς περιεφρόνουν τὴν νέαν θρησκείαν.

Δὲν ἤμποροῦσαν νὰ πιστεύσουν, ὅτι εἶναι δυνατόν

νὰ προέλθῃ τίποτε τὸ ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ἀσήμαντον Παλαιστίνην.

27. Ὁ διωγμὸς ἐπὶ Νέρωνος
καὶ ἐπὶ ἄλλων αὐτοκρατόρων.

Ὁ Νέρων ἦτο ἓνας αὐτοκράτωρ σκληρός, ἀπάνθρωπος καὶ θηριώδης (64—68 μ. Χ.).

Εἰς τὴν ἐποχὴν του ἔγινε μία μεγάλη πυρκαϊὰ εἰς τὴν Ρώμην καὶ κατέστρεψε τὸ περισσότερον μέρος τῆς πόλεως.

Ἡ πυρκαϊὰ αὕτῃ λέγεται, ὅτι ἦτο ἓνα ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐγκλήματά του.

Πολλὰ λέγονται διὰ τὸ ἐγκλημα αὐτό.

Ἄλλοι λέγουν ὅτι μὲ τὴν ἐγκληματικὴν αὐτὴν πράξιν του ἤθελε νὰ κάμῃ λαμπροτέραν τὴν πρωτεύουσαν μὲ νέας οἰκοδομάς.

Ἄλλοι, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὸ τρομερὸν θέαμα τῆς πυρκαϊᾶς τῆς Τροίας, ποὺ τὴν περιγράφει ὁ ποιητὴς Ὅμηρος,

Ἄλλοι, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ μὲ τὸ ἄγριον αὐτὸ θέαμα τὴν κακοῦργον ψυχὴν του.

Ὁ λαὸς ὁμως ἀμέσως ὑποπτέυθη ὅτι αἷτιος τῆς καταστροφῆς ἦτο αὐτὸς ὁ παράφρων αὐτοκράτωρ.

Ὁ Νέρων τότε διὰ τὰ ἀποφύγῃ τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ διέδωσε μὲ πονηρίαν, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ εἶναι οἱ ἔνοχοι.

Ὁ λαός. ποὺ ἐνόμιζεν ὅτι ὅλα τὰ κακὰ προέρχονται ἐξ αἰτίας τῶν Χριστιανῶν, τὸ ἐπίστευσε.

Καὶ ἀμέσως ἤρchiσεν ἓνας ἄγριος καὶ σκληρότατος διωγμὸς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ μανία καὶ ἡ λύσσα τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης ἦσαν ἀσυγκράτητοι. Τοὺς συνελάμβανον, τοὺς ἄλειφαν μὲ πίσσαν καὶ τοὺς ἔκαιον ὡσὰν πυροτεχνήματα.

Τοὺς ἐτοποθέτουν ὀρθίους καὶ ἀναμμένους εἰς τοὺς δρόμους καὶ εἰς τὰς πλατείας καὶ εἰς τοὺς κήπους, ὥσάν φωτεινοὺς φανοὺς καὶ σαρκίνας λαμπάδας.

Τοὺς ἐρράβδιζον, τοὺς ἐμαστίγωνον μέχρι θανάτου.

Ἄλλους ἐρραπτον εἰς δέρματα ζῶων καὶ τοὺς ἐρριπτον εἰς τὰ θηρία καὶ τοὺς κατεξέσχιζον.

Δὲν ἐβασανίζοντο δὲ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ παιδία.

Κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦτον ἐμαρτύρησαν, ὥς εἶδομεν, καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

Τόσον μέγας ἦτο ὁ τρόμος τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τὸν διωγμὸν τοῦτον, ὥστε καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νέρωνος ἐφαντάζοντο ὅτι δὲν ἀπέθανεν. Ἐπίστευον ὅτι εἶναι κρυμμένος εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ κάποτε ὥς ἀντίχριστος.

Τὰ βασανιστήρια, αἱ ἐξορίαι καὶ οἱ σκληροὶ θάνατοι ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν ἐξηκολούθησαν καὶ ἐπὶ ἄλλων αὐτοκρατόρων.

Ὅπως π.χ. ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ (81 - 97 μ.Χ.) οἱ Χριστιανοὶ κατεδιώκοντο ὥς ἄθεοι.

Ἐπὶ τοῦ Τραϊανοῦ (99 - 117) κατηγοροῦντο οἱ Χριστιανοί, ὅτι ἀνήκουν εἰς ἑταιρίαν (ἐκκλησίαν), ἡ ὁποία κατὰ τοὺς νόμους τοῦ κράτους ἀπηγορεύετο.

Εἰς τὸν διωγμὸν αὐτὸν μάλιστα ἐμαρτύρησε καὶ ἓνας σπουδαῖος ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας, ὁ Ἰγνάτιος. Οὗτος ἐρρίφθη εἰς τοὺς λέοντας διὰ νὰ τὸν καταξεσχίσουν καὶ ἔδειξε θαυμαστὴν πίστιν.

Ἐπίσης ἐμαρτύρησε καὶ ὁ ἐπίσκοπος τότε Ἱεροσολύμων, Συμεών, εἰς ἡλικίαν 125 ἐτῶν. Καθὼς καὶ ὁ γέρον ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος, ὁ ὁποῖος ἐκυβέρνησε τὴν ἐκκλησίαν του πιστὰ 36 ἔτη.

Ἐπὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (167 μ.Χ.) οἱ Χριστιανοὶ κατεδιώχθησαν ἐξ αἰτίας τῶν φιλοσόφων, πὺν ἐμίσουν τὸν νέαν θρησκείαν.

Εἰς τὸν διωγμὸν αὐτὸν ἐμαρτύρησε καὶ ἓνας σοφὸς Χριστιανός, ὁ Ἰουστίνος. Οὗτος μὲ τὰ συγγράμματά του (ἀπολογίας του) ὑπεστήριξε τὴν ἀθωότητα τῶν Χριστιανῶν.

Ἐπὶ τῶν Δεκίου καὶ Διοκλητιανοῦ (251-305) αἱ διωγμοὶ ἦσαν οἱ τελευταῖοι καὶ οἱ φοβερώτεροι. Εἰς τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Χριστιανῶν ἐκαίοντο. Ἦναγκάζοντο οἱ Χριστιανοὶ νὰ προσφέρουν θυσίας εἰς τὰ εἰδῶλα καί, ὅσοι ἤρνοῦντο, ἐθανατώνοντο.

Εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς διωγμοὺς ἔδειξαν οἱ Χριστιανοὶ ἓνα θάρρος ἀληθινὰ ὑπεράνθρωπον. Τὸ θάρρος των τοῦτο ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης των πίστεως. Διὰ τοῦτο ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἀντὶ νὰ ἐξαφανισθῇ, ἐστερεώθη περισσότερο καὶ ἐθριάμβευσε.

Παρόμοιον θάρρος ἔδειξαν καὶ παρθένοι ἀκόμη.

Πολλάκις καὶ οἱ βασανισταὶ των αὐτοὶ ἐθαύμαζον τόσον πολὺ τὸ θάρρος των, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἐγίνοντο Χριστιανοὶ καὶ ἐμαρτύρουν μαζὶ μὲ αὐτούς.

Τὰ καταφύγια τῶν Χριστιανῶν κατὰ τοὺς διωγμοὺς ἦσαν ἐρημικὰ μέρη καὶ συνήθως ὑπόγεια σπήλαια, πὺν ἐλέγοντο κατακόμβαι. Ἐκεῖ κρυφίως ἐτέλουν τὰ θρησκευτικὰ των καθήκοντα καὶ ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς μάρτυράς των. Αἱ κατακόμβαι αὗται ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ ἐργάτας, οἱ ὅποιοι ἐξῆγον ἀπὸ ἐκεῖ οἰκοδομήσιμα ὑλικά.

Σφύζονται σήμερον εἰς τὴν Ρώμην πολλαὶ τοιαῦται καθὼς καὶ εἰς τὴν νῆσον Μῆλον.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

“Όσοι Χριστιανοὶ κατὰ τοὺς διωγμοὺς ἐφονεύοντο, ἐλέγοντο μάρτυρες τῆς νέας θρησκείας.

Οὗτοι μὲ τὸ αἷμά των ἐστερέωσαν τὴν πίστιν τοῦ

Εἰκ. 4. Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος.

Χριστοῦ. Μᾶς ἐδίδαξαν μὲ τὸ παράδειγμά των, ὅτι καὶ τὴν ζωὴν μας ἀκόμη πρέπει νὰ θυσιάζωμεν διὰ τὸν Χριστόν.

Ἡ Ἐκκλησία μας μὲ τιμὴν καὶ σεβασμὸν ἀναφέρει τὰ ὀνόματα τῶν πιστῶν αὐτῶν Χριστιανῶν, ποὺ ἔχυσαν τὸ αἷμά των διὰ τὸν Χριστόν.

Μεταξὺ τῶν Μαρτύρων τούτων τῆς πίστεως εἶναι καὶ οἱ ἅγιοι Δημήτριος καὶ Γεώργιος.

28. Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ μυροβλήτης Δημήτριος.

Ὁ Ἅγιος Δημήτριος ἐγεννήθη εἰς τὴν Θεσσαλονί-

κην. Ἦτο ἀπὸ ἀριστοκρατικὴν οἰκογένειαν. Κατετάχθη εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν στρατόν, ὅπου διέπρεψεν ὡς ἀξιωματικός.

Ὅταν ἔγινε Χριστιανός, ἄφησε καὶ πλούτη καὶ ἀξιώματα καὶ ἐδίδασκε φανερά τὸν Χριστὸν καὶ πρὸ παντὸς εἰς τοὺς νέους τῆς πατρίδος του.

Αὐτοκράτωρ τότε τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἦτο ὁ Μαξιμιανός. Οὗτος ἐφυλάκισε τὸν Δημήτριον, διότι ὡς ἀξιωματικὸς δὲν ὑπῆκουσε νὰ καταδιώξῃ τοὺς Χριστιανούς.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν φυλακὴν δὲν ἔπαυεν ὁ Δημήτριος νὰ διδάσκῃ ὅλους, ὅσοι ἤρχοντο νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν.

Μίαν ἡμέραν ἐγίνοντο ἀγῶνες εἰς τὸ στάδιον τῆς πόλεως καὶ ὁ αὐτοκράτωρ παρηκολούθει αὐτούς.

Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἔζη τότε ἓνας εἰδωλολάτρης, φίλος τοῦ αὐτοκράτορος, πὺν ἐλέγετο Λυαῖος. Οὗτος ἦτο πολεμιστὴς καὶ γιγαντόσωμος, ὥσάν τὸν παλαιὸν Γολιάθ, καὶ ἐκάλει τοὺς θεατὰς εἰς μονομαχίαν. Ὅσοι ὁμως ἐμονομάχουν μὲ αὐτόν, ὅλοι ἐνικῶντο.

Ἐνας τότε νεανίας, φίλος τοῦ Δημητρίου, πὺν ἐλέγετο Νέστωρ, ἐπῆγεν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἐζήτησε τὰς εὐχὰς του διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Λυαῖον.

Πράγματι ὁ Νέστωρ μὲ τὰς εὐχὰς τοῦ Δημητρίου καὶ μὲ τὴν δύναμιν τῆς πίστεως παρουσιάζεται εἰς τοὺς ἀγῶνας. Μονομαχεῖ μὲ τὸν Λυαῖον, τὸν νικᾷ καὶ τὸν φονεύει.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐλυπήθη πολὺ διὰ τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Καί, ὅταν ἔμαθε τί συνέβη, διέταξε καὶ ἀπεκεφάλισαν τὸν Δημήτριον καὶ τὸν Νέστωρα.

Τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου οἱ Χριστιανοὶ τῆς Θεσσαλονίκης τὸ ἔθαψαν μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Εἰς τὸ μνημῆμά του δὲ ἐγίνοντο πολλὰ θαύματα καὶ ὁ τόπος ἔκεινος

πάντοτε ἀνέβλυζε θεῖον μύρον (εὐωδίαν). Διὰ τοῦτο ὁ Ἁγ. Δημήτριος λέγεται μυροβλήτης.

Ἀπὸ τότε θεωρεῖται προστάτης τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐπάνω εἰς τὸν τάφον του ἐκτίσθη ἀργότερα ἕνας μεγαλοπρεπὴς ναός.

Ὁ ναὸς αὐτὸς ἐπὶ Τουρκοκρατίας μετεβλήθη εἰς τζαμίον. Κατὰ τοὺς ἐνδόξους ὅμως πολέμους τοῦ 1912-1913, ποὺ ἀπληλευθερώθη ἡ Θεσσαλονίκη, ἀνήμερα τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, ἐπανῆλθε καὶ ὁ ναὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ ναὸς αὐτὸς ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς ὡραιότερους τῆς Χριστιανωσύνης.

Δυστυχῶς ὅμως κατὰ τὴν πυρκαϊὰν τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸ ἔτος 1917, ὁ ναὸς οὗτος ἐκάη καὶ κατεστράφη. Μερικὰ μόνον τεμάχια τοῦ ναοῦ καὶ μερικὰ ἀντίγραφα τῶν σπανίων εἰκόνων του εὗρίσκονται σήμερον εἰς τὸ Βυζαντινὸν μουσεῖον Ἀθηνῶν.

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν 26 Ὀκτωβρίου καὶ ψάλλει τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον:

«Μέγαν εὐρατὸ ἐν τοῖς κινδύνοις
σέ ὑπέρμαχον ἢ οἰκουμένην,
ἀδλοφόρε, τὰ ἔθνη τροπούμενον.
Ὡς οὖν Λυαίου καθεῖλες τὴν ἔπαρσιν,
ἐν τῷ σταδίῳ δαρρύνας τὸν Νέστορα,
οὕτως, ἅγιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε
δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

29. Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος.

Ὁ Ἁγ. Γεώργιος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ. Εἶχε γονεῖς εὐγενεῖς καὶ πλουσίους. Ἦτο στρατιωτικὸς καὶ ὑπηρετοῦσεν εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν στρατὸν ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς. Διέπρεψεν εἰς διαφόρους μάχας.

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ εἰδωολάτρης πατέρας του, ἤλευ-
θέρωσεν ὅλους τοὺς δούλους καὶ αἰχμαλώτους τοῦ πα-
τρός του, τὴν δὲ περιουσίαν του διεμοίρασεν εἰς τοὺς
πτωχοὺς.

Διετάχθη κάποτε ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα νὰ καταδιώξη

Εἰκ. 5. Ὁ μεγαλομάρτυς καὶ τροπαιοφόρος Γεώργιος.

τοὺς Χριστιανούς. Ὁ Γεώργιος ὁμως ὄχι μόνον δὲν τοὺς
κατεδίωξεν, ἀλλ' ἐξηκολούθει μὲ τὴν διδασκαλίαν του
νὰ κάμνῃ πολλοὺς εἰδωολάτρεις Χριστιανούς.

Ὁ αὐτοκράτωρ τότε διέταξε νὰ τὸν βασανίσουν. Κατ'
ἀρχὰς τὸν ἔδεσαν εἰς ξύλον καὶ τὸν ἐκτύπουν εἰς τὴν κοι-
λίαν. Ἐπειτα τὸν ἔσυραν εἰς τροχὸν διὰ νὰ καταξε-
σχίσουν τὸ σῶμά του. Εἰς ὅλα ὁμως αὐτὰ τὰ βασανι-
στήρια δὲν ἔπαθε κανένα κακὸν μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Ἀφοῦ ἐδείχθη τροπαιοφόρος εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδη
τῶν βασάνων, ἀπεκεφαλίσθη κατὰ τὸ ἔτος 304 μ.Χ.

Κατὰ τὴν παράδοσιν οἱ Χριστιανοὶ ἔφεραν τὸ λείψανόν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Παλαιστίνης Λύδδαν. Καὶ ἔπειτα ἔκτισαν ἐκεῖ ναὸν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου.

Ὅπως εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνεδείχθη γενναῖος στρατιώτης, ἔτσι ἐφάνη καὶ ἔνδοξος στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ ποιμένες τὸν ἔχουν προστάτην των ἅγιον, διότι τὴν ἐπομένην τῆς ἐορτῆς του φεύγουν ἀπὸ τὰ χειμαδιά των καὶ πηγαίνουν στὰ ὑψηλότερα μέρη.

Αἱ εἰκόνες παριστάνουν τὸν ἅγιον ἔφιππον νὰ φονεύῃ ἓνα δράκοντα. Ὁ δράκων αὐτὸς ἐκρύπτετο εἰς μίαν λίμνην πλησίον μιᾶς πόλεως καὶ κατέτρωγε τοὺς κατοίκους. Καὶ ὁ ἅγιος, ἀφοῦ ἐζήτησε διὰ προσευχῆς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, τὸν ἐφόνευσε. Τὸ θαῦμα αὐτὸ ἔκαμε τοὺς κατοίκους νὰ πιστεύσουν καὶ νὰ βαπτισθοῦν.

Τὴν μνήμην του ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν 23 Ἀπριλίου καὶ ψάλλει τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον :

«Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς
καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστῆς,
ἀσθενούντων ἱατρός,
βασιλέων ὑπέρμαχος,
Τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

30. Ὁ προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας.

Οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν ἔπαυσαν, ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτωρ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος. Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἦτο ὁ πρῶτος αὐτοκράτωρ Χριστιανὸς καὶ προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ

Χλωροῦ καὶ τῆς Ἀγίας Ἑλένης. Ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν Ναῖσσον (σημερινὴν Νίσσαν) τῆς παλαιᾶς Σερβίας καὶ Βουλγαρίας (Μοισίας) κατὰ τὸ ἔτος 288 μ.Χ.

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ πατὴρ του, ὁ στρατὸς ἀνηγόρευσε αὐτὸν αὐτοκράτορα κατὰ τὸ ἔτος 306 μ.Χ.

Εἰκ. 6. Ὁ προστάτης τοῦ Χριστιανισμοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας.

Αὐτοκράτωρ ὁμως ἐζήτει νὰ γίνῃ καὶ ὁ συνάρχων αὐτοῦ Μαξέντιος¹. Διὰ τοῦτο ἐκηρύχθη μεταξὺ τούτων πόλεμος.

Εἰς τὸν πόλεμον αὐτὸν ἐνίκησεν ὁ Κωνσταντῖνος, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ, ὡς ἐξῆς :

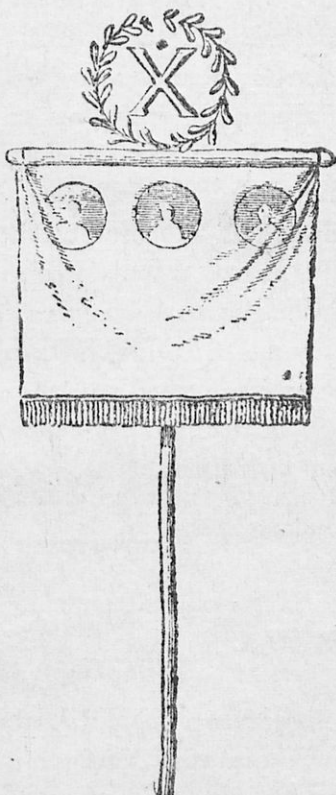
Οἱ ἀντίπαλοι στρατοὶ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ εἰδωλολάτρου Μαξεντίου ἦσαν ἔτοιμοι νὰ δώσουν μά-

¹ Ὅλον τὸ κράτος εἶχε διατρεθῇ εἰς τέσσαρας διοικήσεις καὶ εἰς κάθε μίαν ἦτο καὶ ἓνας ἄρχων. Ὁ Κωνσταντῖνος ὁμως ἦτο ἄρχων τῆς διοικήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

χην, πλησίον τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ. Ἐπειδὴ ὁ στρατὸς τοῦ Μαξεντίου ἦτο περισσότερος, ὁ Κωνσταντῖνος ἐζήτησε μὲ τὰς προσευχάς του τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ.

Πράγματι τὴν στιγμήν, ποὺ εἶχε στρέψει τὰ βλέμματα του πρὸς τὸν οὐρανόν, βλέπει ἓνα φωτεινὸν σημεῖον, εἰς σχῆμα σταυροῦ.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ σταυροῦ ἀνέγνωσε καθαρά τὰς λέξεις: «ἐν τούτῳ νίκα». Τὴν ἰδίαν νύκτα εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος τοῦ παρήγγειλε νὰ κατασκευάσῃ μίαν σημαίαν μὲ τὸ σημεῖον αὐτὸ τοῦ σταυροῦ. Τὸ πρῶτ' παρήγγειλε ἀμέσως καὶ κατασκευάσθῃ ἡ σημαία, ἡ ὁποία ἔφερε τὸν σταυρὸν καὶ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ πρώτη αὐτὴ χριστιανικὴ σημαία ὠνομάσθῃ λάβαρον¹. Μὲ αὐτὸ δὲ

Εἰκ. 7. Τὸ λάβαρον.

1. Τὸ Λάβαρον αὐτὸ ἀποτελεῖτο ἀπὸ ἓνα τετράγωνον ὕφασμα πορφυροῦν. Ἐκρέματο δὲ τοῦτο ἀπὸ ἓνα ὀλόχρυσον δόρυ. Τὸ δόρυ αὐτὸ ἐστηρίζετο εἰς ἓνα ὑψηλὸν κοντὸν (κοντάρι). Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κοντοῦ ἐστηρίζετο ἓνας χρυσοῦς στέφανος καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ μονόγραμμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπάνω δὲ εἰς τὸ πολυτελὲς αὐτὸ ὕφασμα ἦσαν κεντημέναι αἱ εἰκόνες τοῦ αὐτοκράτορος, τῆς μητρὸς του Ἑλένης καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ Χριστοῦ.

ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ στρατοῦ του ὤρμησε καὶ ἐνίκησε τὸν Μαξέντιον.

Τὴν νίκην του αὐτὴν δικαίως ἀπέδωκεν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐξέδωκεν ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Μεδιολάνων (Μιλᾶνον) ἓνα περίφημον διάταγμα ὑπὲρ τῆς νέας θρησκείας.

Μὲ τὸ διάταγμα αὐτὸ ἀνεγνώρισε τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν ὡς ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ κράτους, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ καταδιώκονται οἱ εἰδωλολάτραι.

Μόνον ὁ γάμβρος καὶ συνάρχων του Λικίνιος δὲν ἐσεβάσθη τὸ διάταγμα τοῦτο. Διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς πόλεμον καὶ μὲ αὐτόν. Ἡ μάχη ἐγίνε πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως κατὰ τὸ 324 καὶ ἐνικήθη ὁ Λικίνιος.

Ἀπὸ τότε ἔμεινε μόνος αὐτοκράτωρ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ Δυτικοῦ κράτους ὁ Κωνσταντῖνος.

31. Ἡ προστασία τῆς νέας θρησκείας.

Τὴν νέαν θρησκείαν τοῦ κράτους ἐπροσιάτευσεν ὡς ἑξῆς :

1) Ἔκαμε πρωτεύουσαν ὅλου τοῦ κράτους του ἀντὶ τῆς Ρώμης τὸ Βυζάντιον. Τὴν νέαν δὲ πρωτεύουσαν ὠνόμασε νέαν Ρώμην, ὁ δὲ λαὸς τὴν ὠνόμασε Κωνσταντινούπολιν.

Ἀπὸ τότε ἡ πόλις αὕτη ἐγίνε τὸ κέντρον τῆς θρησκείας μας καὶ τοῦ γένους μας (Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ).

Ἦθελε μὲ τὴν ἀλλαγὴν αὐτὴν τῆς πρωτεύουσας νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰ πολλὰ μνημεῖα τῆς εἰδωλολατρίας καὶ ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν διωγμῶν.

2) Ἐπροτιμοῦσε τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὰς ἀνωτέρας δημοσίας θέσεις.

3) Ἐδωσε τὴν ἄδειαν εἰς τὰς ἐκκλησίας νὰ ἐλευθερώουν τοὺς δούλους.

4) Ἀπῆλλαξε τοὺς κληρικοὺς ἀπὸ τὰς φορολογίας.

5) Ἐκαμε μὲ νόμον τὴν Κυριακὴν ἁγίαν.

6) Ἐκτίσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. Εἰς δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον.

7) Ἐκάλεσε τὴν Α' Οἰκουμενικὴν σύνοδον, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακάτω, διὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ἐβαπτίσθη εἰς τὴν Νικομήδειαν. Καὶ ἐκεῖ ἀπέθανε τὴν 21 Μαΐου τοῦ 337.

Τὸ λείψανόν του μετεφέρθη καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων.

Ἡ Ἐκκλησία μας τὸν ὀνόμασε ἱσαπόστολον καὶ ἅγιον, διότι εἰργάσθη ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὥσάν Ἀπόστολος.

32. Ὁ τίμιος Σταυρὸς καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη.

Ἡ μητέρα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἡ εὐσεβεστάτη Ἑλένη, ἐπῆγε εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔκαμεν ἀνασκαφὰς καὶ εὔρε τὸν τίμιον Σταυρόν.

Ἐκεῖ, πού εὑρέθη ὁ τίμιος Σταυρὸς, ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Ἀγ. Ἑλένη ἔκτισαν ἓνα μεγαλοπρεπέστατον ναόν, τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ μέσα εἰς αὐτὸν ὕψωσαν τὸν Σταυρόν. Καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔγινε μία μεγάλη πανήγυρις.

Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι τὸ προσκύνημα ὁλοκλήρου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Ἐκεῖ χιλιάδες προσκυνητῶν πηγαίνουν κατ' ἔτος ἀπὸ διάφορα μέρη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Ἐκεῖ σήμερον ὁ Πατριάρχης κάμνει τὴν θείαν λειτουργίαν. Καὶ

ἀπὸ τὸ μνῆμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ Μ. Σάββατον, ἐξέρχεται
τὸ Ἅγιον Φῶς.

Ὁ κόσμος τότε τρέχει μὲ συγκίνησιν, ἀνάπτει τὰ

Εἰκ. 8. Ὁ Τίμιος Σταυρὸς καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη.

κεριά του ἀπὸ τὸ Ἅγιον Φῶς, ἐνῶ ψάλλεται· «Δεῦτε
λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός». Ἡ στιγμή αὐτὴ
εἶναι ἱερωτάτη καὶ ὁ εὐσεβὴς Χριστιανὸς κυριεύεται ἀπὸ
μίαν βαθυτάτην εὐλάβειαν.

Ἡ Ἐκκλησία μας ἀνεγνώρισε καὶ τὴν μητέρα τοῦ
Κωνσταντίνου ἁγίαν.

Τὴν μνήμην των ἑορτάζει τὴν 21 Μαΐου. Ψάλλονται
δὲ τὰ ἐξῆς ἀπολυτίκια.

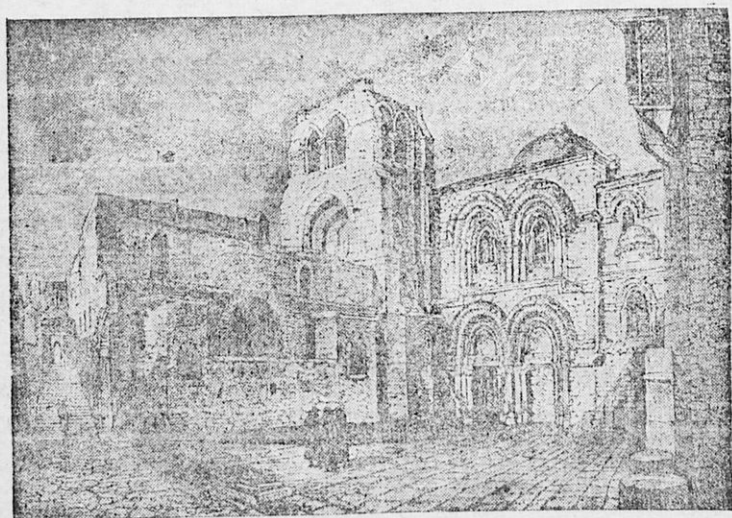
Ἀπολυτίκιον Κωνσταντίνου.

«Τοῦ σταυροῦ σου τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος,
καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνδρώπων δεξάμενος,

ὁ ἐν βασιλεῦσιν Ἀπόστολός σου, Κύριε,
 βασιλεύουσιν πόλιν τῇ χειρὶ σου παρέδωκετο.
 ἦν περίσῳζε διὰ παντός ἐν εἰρήνῃ,
 πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνε Φιλάνθρωπε».

Κοντάκιον Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

«Κωνσταντῖνος σήμερον σὺν τῇ μητρὶ τῇ Ἑλένῃ.
 τὸν σταυρὸν ἐμφαίνουσι τὸ πανσεβάσμιον ξύλον,
 πάντων μὲν τῶν Ἰουδαίων αἰσχύνην ὄντα,
 ὄπλον δὲ πιστῶν Ἀνάκτων κατ' ἐναντίων·
 δι' ἡμᾶς γὰρ ἀνεδείχθη.
 σημεῖον μέγα, καὶ ἐν πολέμοις φρικτὸν».

Εἰκ. 9. Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Τάφου.

ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ

ΚΑΤΑ τὴν ἐποχὴν τῶν διωγμῶν ἐχθροὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ὡς εἶδομεν, ἦσαν οἱ εἰδωλολάτραι.

Τώρα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μ. Κωνσταντίνου παρουσιάζονται ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς θρησκείας ἀπὸ τοὺς κόλπους αὐτῆς. Οἱ ἐχθροὶ οὗτοι ἐλέγοντο αἵρετικοί. Ἦσαν δὲ

μορφωμένοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι δὲν ἐνόησαν τελείως τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἔπλεσαν εἰς πλάνας.

Αὐταὶ αἱ πλάναι των λέγονται αἰρέσεις.

Οἱ αἰρετικοὶ αὐτοὶ ἐκλόνιζον τὰ θεμέλια τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, διότι ἐσκανδάλιζον τοὺς Χριστιανούς.

Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ἤρχισε νὰ ταράσσεται ἀπὸ αὐτοὺς μόνις ἡσύχασεν ἀπὸ τοὺς διωγμούς.

33. Ὁ Ἄρειος.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς αὐτοὺς ἦτο ὁ Ἄρειος.

Οὗτος ἦτο ἱερεὺς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἐθεωρεῖτο ἕνας ἀπὸ τοὺς πλέον μορφωμένους κληρικούς τῆς ἐποχῆς του (3ου αἰῶνος). Ἐδίδασκε δὲ τὴν πλάνην ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι κτίσμα, ὅπως ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ. Ὅτι δηλαδὴ ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο Θεός, ἀλλ' ἄνθρωπος, τελειότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, φωτισμένος ὅμως ἀπὸ τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τοῦ ἀποδίδωμεν θείας τιμᾶς.

Ἡ διδασκαλία του αὐτὴ ἀνεστάτωσε τὴν Ἐκκλησίαν. Τότε ὁ ἐπίσκοπός του Ἀλέξανδρος καὶ ὁ διάκονος τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀθανάσιος προσεπάθησαν νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὴν πλάνην του, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσαν. Διότι ὁ Ἄρειος ἐπέμενε νὰ μένη εἰς αὐτὴν.

Διὰ τοῦτο ὁ Ἀλέξανδρος ἐκάλεσεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μίαν ἐπαρχιακὴν σύνοδον, ἡ ὁποία κατεδίκασε τὸν Ἄρειον καὶ τὴν αἵρεσίν του.

Ὁ Ἄρειος ὅμως ἐξηκολούθει νὰ μένη εἰς τὴν πλάνην του. Καὶ μάλιστα ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ παντοῦ ἐδίδασκε μὲ φανατισμὸν τὴν αἵρεσίν του.

34. Ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ σύνοδος.

Ὁ Ἀρειος κατώρθωσε νὰ παρασύρῃ εἰς τὴν διδασκαλίαν του πολλοὺς Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι ἐλέγοντο Ἀρειανοί. Οἱ ἄλλοι, πού ἔμενον πιστοὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἐλέγοντο ὀρθόδοξοι. Ἔτσι ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἐχωρίσθη εἰς δύο θρησκευτικὰ κόμματα. Ἡ δὲ Ἐκκλησία, καθὼς καὶ τὸ κράτος, ἐταράσσεται ἀπὸ τὰς διχονοίας καὶ τὰς ἐριδας τῶν δύο κομμάτων.

Τότε ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἐκάλεσεν οἰκουμενικὴν σύνοδον διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος, πού εἶναι ἡ πρώτη, ἔγινεν εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας κατὰ τὸ ἔτος 325 μ. Χ. Εἰς αὐτὴν συνῆλθον 318 Πατέρες καὶ πρόεδρος ἔγινεν ὁ ἴδιος ὁ αὐτοκράτωρ.

Οἱ Πατέρες τῆς συνόδου συνεζήτησαν πολὺ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ τὴν κατεδίκασαν.

Ἐδέχθησαν δὲ τὴν γνώμην τοῦ διακόνου Ἀθανασίου, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός, ὅπως καὶ ὁ Πατὴρ του, καὶ ὄχι κτίσμα (ὁμοούσιος).

35. Τὸ σύμβολον τῆς πίστεως.

Διὰ νὰ φωτισθοῦν δὲ οἱ Χριστιανοὶ ἔγραψαν, τί πρέπει νὰ πιστεύουν διὰ τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὸν Χριστὸν με ἐπτὰ συντόμους προτάσεις.

Αἱ προτάσεις αὗται λέγονται ἄρθρα.

Προτοῦ νὰ ἡσυχάσῃ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου (Ἀρειανισμὸν), παρουσιάσθη καὶ ἄλλη αἵρεσις, τοῦ Μακεδονίου, ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Μακεδόنيος ἐδίδασκεν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν

εἶναι Θεός, ὅπως καὶ ὁ Ἄρειος ἐδίδασκεν ὅτι δὲν εἶναι Θεὸς ὁ Χριστός.

Διὰ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Α΄ ἐκάλεσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν δευτέραν οἰκουμενικὴν σύνοδον κατὰ τὸ ἔτος 381 μ.Χ. Εἰς τὴν σύνοδον αὐτὴν συνῆλθον 150 Πατέρες.

Ἡ δευτέρα αὕτη οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐπεκύρωσεν ὅσα ἀπεφάσισεν ἡ πρώτη, συνεξήτησεν τὴν αἵρεσιν τοῦ Μακεδονίου, τὴν κατεδίκασε καὶ ἔκαμεν ἄλλα πέντε ἄρθρα. Τὰ ἄρθρα αὐτὰ μαζὶ μὲ τὰ ἑπτὰ ἄρθρα τῆς πρώτης ἀποτελοῦν «Τὸ πιστεῦω», τὸ ὁποῖον λέγεται σύμβολον τῆς πίστεως. Καὶ μὲ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως διακρίνονται (ξεχωρίζουν) οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀπὸ τοῦς αἵρετικούς.

Τὰ πέντε αὐτὰ ἄρθρα διδάσκουν διὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὸ Βάπτισμα, διὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν.

Εἶναι δὲ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως τὸ ἑξῆς :

Ἄρθρον 1ον. Πιστεῦω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα, παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν.

Ἄρθρον 2ον. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ Φωτός, Θεὸν ἀληθινόν, ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

Ἄρθρον 3ον. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου

- "Αρθρον 4ον. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.
- "Αρθρον 5ον. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.
- "Αρθρον 6ον. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.
- "Αρθρον 7ον. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.
- "Αρθρον 8ον. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.
- "Αρθρον 9ον. Εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.
- "Αρθρον 10ον. Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
- "Αρθρον 11ον. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.
- "Αρθρον 12ον. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

36. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ τῆς Ἐκκλησίας λέγονται οἱ σοφοὶ ἐκεῖνοι κληρικοί, οἱ ὅποιοι μὲ τοὺς λόγους των καὶ τὰ συγγράμματά των ἐξηγούν ὀρθὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Οὗτοι ἔστερέωνον τὰς ἀποφάσεις τῶν Συνόδων καὶ ἐπολέμουν τοὺς αἵρετικούς.

Ἐπειδὴ ἔδειξαν ἓνα ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν πατρικόν, διὰ τοῦτο λέγονται καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τὴν ἡμποροῦν οὗτοι νὰ ἐξηγοῦν ὀρθὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν ἐμάνθανον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν σοφίαν. Καὶ διὰ

τοῦτο ἦσαν πολὺ μορφωμένοι. Δὲν ἦσαν δὲ μόνον μορφωμένοι, ἀλλὰ καὶ ἠθικοὶ καὶ ἐνάρετοι.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς αὐτοὺς διδασκάλους καὶ πατέρας εἶναι καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Εἶχε δὲ ἐξαιρετικὴν θέσιν μεταξὺ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸ ἔτος 295 μ.Χ.

Ἀπὸ μικρὸς ἀκόμη διεκρίνεται μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν του διὰ τὴν ἀρετὴν του καὶ τὴν ἐπιμέλειάν του.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας πολὺ τὸν ἠγάπησε καὶ τὸν ἐπροστάτευσε, καὶ ἔπειτα τὸν ἐχειροτόνησε διάκονόν του.

Διάκονος ἀκόμη, ὡς εἶδομεν, ἔλαβε μέρος εἰς τὴν Α' Οἰκουμενικὴν σύνοδον καὶ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ἡ πολυμάθεια καὶ ἡ σοφία του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔγινε ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας καὶ ἐκυβέρνησεν αὐτὴν ἐπὶ 47 ἔτη.

Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν καὶ τοὺς ἐπολέμησε μὲ ἀκλόνητα ἐπιχειρήματα.

Διὰ τοῦτο ἐξωρίσθη δέκα φορὰς ἀπὸ διαφόρους αὐτοκράτορας, φίλους τοῦ Ἀρείου.

Ἡ ζωὴ του πολλάκις ἐκινδύνευσε. Καὶ ἐπὶ 20 ἔτη ἔζησεν ὡς ἐξόριστος. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ μίαν τοιαύτην βασανισμένην ζωὴν ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 373 μ.Χ. εἰς ἡλικίαν 78 ἐτῶν.

Ἡ Ἐκκλησία μας πολὺ δικαίως ἐθεώρησε τοῦτον ἅγιον διὰ τοὺς ἀγῶνάς του ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὴν μνήμην του ἐορτάζει τὴν 18 Ἰανουαρίου, τὴν 2 δὲ Μαΐου τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου του.

Κατὰ τὴν ἐορτὴν του ψάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

«Στυλὸς γέγονας Ὁρθοδοξίας

θείοις δόγμασιν ὑποστηρίζων τὴν Ἐκκλησίαν,

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἱεράρχα Ἀθανάσιε.

τῷ γάρ πατρὶ τὸν Υἱὸν ὁμοούσιον ἀνακηρύξας
κατήσχυνας Ἄρειον.

Πάτερ ὄσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος
καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ οὗτοι ἱεράρχαι εἶναι οἱ τρεῖς φωστῆρες τῆς
Ἐκκλησίας μας. Τοὺς φωστῆρας τούτους ἐθαύμα-
σαν ὄχι μόνον οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ εἰδωλολάτραι.

Εἰκ. 10. Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος
καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Οἱ χρόνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἔζησαν λέγονται χρυσοῖ,
διότι μὲ τοὺς λόγους των καὶ τὰ συγγράμματά των ἐλάμ-

πρυναν τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ἐφώτισαν πολὺ τὸν χριστιανικὸν κόσμον.

Εἰς τὸ λαμπρὸν αὐτὸ ἔργον τῶν τοὺς ἐβοήθησαν καὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ἐσπούδασαν.

Διὰ τοῦτο ἡ ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἶναι καὶ ἑορτὴ τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῶν Σχολείων.

37. Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 330 μ. Χ.

Αἱ εὐσεβεῖς, μητέρα του Ἑμμέλεια καὶ ἡ μάμμη του Μακρίνη, ἀνέθρεψαν αὐτὸν χριστιανικά.

Ἀφοῦ δὲ εἰς τὰς σχολὰς τῆς πατρίδος του ἔλαβεν ἀνώτερα μαθήματα, ἔφυγε καὶ ἐπῆγε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐκεῖ ἐσπούδασε θεολογικὰ καὶ νομικά. Ἐπειτα ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἐσπούδασε τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ρητορικὴν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν συμπολίτην του Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, μὲ τὸν ὁποῖον συνεδέθη μὲ ἀδελφικὴν φιλίαν.

Ἀπὸ ἐκεῖ μετέβη εἰς ἓν μοναστήριον τοῦ Πόντου, πού τὸ διηύθυνεν ἡ μάμμη του. Εἰς αὐτὸ μὲ τὸν Γρηγόριον ἐξηκολούθησε νὰ μελετᾷ τὰ Ἑλληνικὰ συγγράμματα καὶ τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Ἀπὸ τὸν Πόντον ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Καισαρείας.

Ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ φανερώη τὰ χριστιανικά του χαρίσματα. Καὶ πρῶτον ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸ περισσότερον μέρος τῆς περιουσίας του. Ἐπειτα εἰς μίαν μεγάλην πεῖναν ἐκάλεσε τοὺς πλουσίους τοῦ τόπου καὶ ἔσωσε τοὺς πεινῶντας ἀπὸ τὸν θάνατον.

Μὲ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς περιουσίας του ἵδρυσεν

ἓνα περίφημον πτωχοκομεῖον, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο Βασιλειάς, ἀπὸ τὸ ὄνομά του.

Δὲν ἦτο μόνον φιλόανθρωπος, ἀλλὰ καὶ ἀκλόνητος εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν.

Τὴν πίστιν του αὐτὴν ἔδειξεν, ὅταν μὲ θύρρος σπάγιον ἀπέρριψε τὰς ὑποσχέσεις καὶ δὲν ἐφοβήθη τὰς ἀπειλὰς τοῦ αὐτοκράτορος Οὐάλεντος.

Ὁ Οὐάλης ἦτο Ἀρειανὸς καὶ ἤθελε νὰ ἐξαναγκάσῃ ὅλους τοὺς ἐπισκόπους νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ Ἀρειανοί.

Ἐφθασε λοιπὸν εἰς τὴν Καισάρειαν ἓνας ἀντιπρόσωπος τοῦ αὐτοκράτορος, πού ἐλέγετο Μόδεστος.

Ὁ Μόδεστος ἐκάλεσε τὸν Βασίλειον καὶ τοῦ εἶπε: «Πῶς τολμᾷς καὶ δὲν ὑπακούεις εἰς τὸν ἰσχυρὸν βασιλέα; Μόνον ἐσὺ ἀρνεῖσαι νὰ ἀκολουθήσῃς τὰς ἰδέας του. Πρόσεξε πολὺ, διότι, ἂν ἀκόμη ἐξακολουθῇς νὰ ἀρνήσαι νὰ γίνῃς Ἀρειανός, σὲ περιμένουν δήμευσις, ἑξορία, μαρτύρια, θάνατος».

«Δὲν μὲ φοβίζει, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ Βασίλειος, καμμία ἀπειλή σου. Περιουσίαν δὲν ἔχω, παρὰ ὀλίγα βιβλία καὶ αὐτὰ τὰ παλαιὰ ἐνδύματα, πού φορῶ. Ἐξορίαν δὲν φοβοῦμαι, διότι εἰς τὸν κόσμον εἴμεθα ξένοι καὶ ὁδοιπόροι, ἡ δὲ ἀληθινὴ πατρίς μας εἶναι ὁ οὐρανός. Βασανιστήρια; Τὸ ἀσθενικόν μου σῶμα δὲν θὰ ἀνθέξῃ καὶ εἰς τὸ παραμικρότερον μαρτύριον. Τὸν θάνατον δὲν τὸν λογαριάζω, ἀλλὰ τὸν ἐπιθυμῶ, διότι θὰ μὲ ἐνώσῃ μὲ τὸν Θεόν.

» Ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, ἐξηκολούθησεν, εἴμεθα πρᾶοι καὶ ταπεινοί ὄχι μόνον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἐλάχιστον τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλά, ἂν πρόκειται νὰ παραβῶμεν τὴν πίστιν μας, δὲν φοβούμεθα κανένα. Τὸ πῦρ, τὸ ξίφος, τὰ θηρία, πού σχίζουσιν τὰς σάρκας τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ὅλα αὐτὰ ἀπόλαυσις δι' ἐμὲ παρὰ φό-

βος. Τὴν ἀπάντησίν μου αὐτήν, εἶπε τέλος, ὥς τὴν ἀκούσῃ καὶ ὁ βασιλεύς».

Ὁ Μόδεστος κατάπληκτος τοῦ εἶπεν, ὅτι τοιοῦτους τολμηροὺς λόγους κανεῖς δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορος.

Τότε ὁ Βασίλειος τοῦ ἀπήντησεν: «Ἴσως δὲν θὰ συνεζήτησες ἀκόμη μὲ ἀληθινὸν ἐπίσκοπον».

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Βασιλείου ἔκαμαν μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ ἀφήσῃ ἡσυχον τὸν Βασίλειον.

Ἐγράψε πολλὰ καὶ διάφορα συγγράμματα. Ἐπολέμησε μὲ αὐτὰ τὸν Ἀρειανισμόν, μὲ ἄλλα δὲ προέτρεπε τοὺς νέους νὰ μελετοῦν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα πρὸς ὠφέλειάν των.

Ἐγράψεν ἐπίσης λόγους, ἐπιστολὰς καὶ ἐξηγήσεις τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ἐγράψεν ἀκόμη καὶ τὴν θεϊαν λειτουργίαν του, ἡ ὁποία γίνεται δέκα φορὰς τὸ ἔτος.

Δηλαδὴ εἰς τὰς 5 Κυριακὰς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, τὴν Μ. Πέμπτην, τὸ Μ. Σάββατον, τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς του.

Ἐξῆς εἰς τὴν ἐπισκοπὴν του βίον ἀσκητικὸν καὶ ἀπέθανε τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ 379 εἰς ἡλικίαν 50 ἐτῶν.

Διὰ τὰ μεγάλα ἐπισκοπικά του ἔργα καὶ διὰ τὴν μεγάλην του πίστιν ὠνομάσθη Μέγας.

Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν ἑορτὴν του ψάλλει τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον:

Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος σου,
ὥς δεξαμένην τὸν λόγον σου
δι' οὗ θεοπρεπῶς ἐδογμάτισας,
τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσας,
τὰ τῶν ἀνθρώπων ἤδη κατεκόσμησας

Βασίλειον ἱεράτευμα,

Πάτερ ὄσιε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε,
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

38. Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη εἰς τὴν πόλιν Ἀριανζὸν τῆς
Καππαδοκίας κατὰ τὸ ἔτος 328 μ.Χ.

Τὴν πρώτην χριστιανικὴν του ἀνατροφὴν ἔλαβεν ἀπὸ
τὴν εὐσεβῆ μητέρα του Νόνναν. Τὸν προώριζε δὲ αὕτη
διὰ τὸ κληρικὸν στάδιον.

Ὁ πατὴρ του ἦτο ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Ναζιανζοῦ
τῆς Καππαδοκίας καὶ ἐλέγετο Γρηγόριος.

Κατ' ἀρχὰς ἔστειλε τὸν υἱὸν του εἰς τὰ σχολεῖα τῆς
Καισαρείας, ἔπειτα εἰς τὴν περίφημον σχολὴν Ἀλεξαν-
δρείας καὶ τελευταῖα εἰς τὰς σχολὰς τῶν Ἀθηνῶν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας συνεδέθη, ὡς εἶδομεν, μὲ τὸν Βα-
σίλειον διὰ φιλίας. Μαζὶ δὲ ἐσπούδασαν εἰς τὴν φιλοσο-
φικὴν σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ τὴν δειξὴν ὁ Γρηγόριος
τὸν ἀδελφικὸν του δεσμὸν μὲ τὸν Βασίλειον ἔλεγεν, ὅτι
ἔχουν δύο σώματα καὶ μίαν ψυχὴν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ναζιανζὸν, πατὴρ του
τὸν ἐχειροτόνησε πρεσβύτερον καὶ τὸν εἶχε βοηθόν του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του οἱ Χριστιανοὶ τὸν
ἐξελέξαν ὡς ἐπίσκοπόν των. Ἀπὸ μεγάλῃν του ὅπως τα-
πεινοφροσύνην δὲν ἐδέχθη τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του.
Ἐφυγε τότε εἰς μοναστήριον τοῦ Πόντου καὶ μὲ τὸν
Βασίλειον ἐμελέτα τὰς Γραφάς.

Ἐφημίζετο διὰ τὴν σοφίαν του, τὴν ρητορικὴν του
δύναμιν καὶ τὸν ἐνάρετον βίον του.

Τὰ μεγάλα αὐτὰ χαρίσματά του εἶχον ἀκουσθῇ καὶ
εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ Ὁρθόδοξοι τότε τῆς
Κων)πόλεως τὸν ἐκάλεσαν διὰ τὴν πολεμήσῃ τοὺς Ἀρειαν-
νοὺς. Διότι οὗτοι, πρὸς ὑπεστηρίζοντο ἀπὸ τὸν αὐτοκρά-
τορα Οὐάλεντα, ἦσαν οἱ περισσότεροι. Ὅλοι οἱ ναοὶ

ἀνῆκον εἰς αὐτοὺς καὶ μόνον ἓνας μικρὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας παρέμενεν ἀκόμη εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους.

Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἐσκέφθη, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ πνιγῇ ἡ Ὀρθοδοξία ἀπὸ τοὺς Ἀρειανούς. Ἐδέχθη λοιπὸν τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ Ὀρθόδοξοι μόνον εἰς τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἐστήριζον τὴν σωτηρίαν τοὺς ἀπὸ τοὺς Ἀρειανούς.

Ἦτο μικρόσωμος καὶ ἀσθενικός, ἀλλὰ πολὺ γρήγορα ἐκατάλαβαν, ὅτι εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο κατέκει μία μεγάλη σοφία καὶ δύναμις.

Πράγματι εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐξεφώνησε πέντε περιφήμους λόγους τοῦ ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν.

Μὲ αὐτοὺς ἀπεδείκνυε τὴν θεότητα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ (Χριστοῦ) καὶ ἀπὸ τότε ὠνομάσθη Θεολόγος.

Αἱ ἐπιτυχίαι τοῦ ἦσαν μεγάλαι, διότι κατώρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν πολλοὺς Ἀρειανούς.

Διὰ τοῦτο ὁ διάδοχος τοῦ Οὐάλεντος Θεοδοσίος ὁ Α', πού ἦτο Ὀρθόδοξος (380 μ.Χ.), ἐκατάλαβεν ἀμέσως τὴν ἀξίαν τοῦ Γρηγορίου. Καὶ τὸν ἔκαμε πρόεδρον τῆς Β' Οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπειδὴ ὁμῶς χάριν τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας δὲν κατεδίωξε τοὺς Ἀρειανούς, παρεξηγήθη ἀπὸ τοὺς Ὀρθοδόξους. Καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐκεῖ κατεγίνετο εἰς μελέτας καὶ εἰς συγγραφὰς καὶ ἀπέθανεν εἰς βαθὺ γῆρας κατὰ τὸ ἔτος 390 μ.Χ.

Ἐγραψε πολλοὺς λόγους, ἐπιστολάς καὶ θρησκευτικὰ ποιήματα.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας θεωρεῖ τὸν Γρηγόριον ὡς τὸν πλέον δυνατὸν φιλόσοφον, θεολόγον, ρήτορα καὶ συγγραφέα.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τὴν μνήμην του τὴν 25ην Ἰανουαρίου καὶ ψάλλει τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

«Ὁ ποιμενικός αὐλὸς τῆς Θεολογίας σου,
τὰς τῶν ρητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας·
ὥς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι,
καὶ τὰ κάλλη τοῦ φδέγματος προσετέδῃ σοι.
Ἀλλὰ πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, Πάτερ Γρηγόριε,
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

39. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Ὁ Ἰωάννης θεωρεῖται τὸ κόσμημα τῶν πατέρων καὶ θεολόγων τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἡ ρητορική του δύναμις καὶ ἡ εὐγλωττία του ἦτο ὑπέροχος, διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Χρυσόστομος (ἀπὸ τὸ σιόμα του ἔτρεχον, ὥσάν χρυσός, οἱ λόγοι του).

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν κατὰ τὸ ἔτος 345.

Ἀνετράφη χριστιανικᾷ ἀπὸ τὴν εὐσεβῆ μητέρα του Ἀνθοῦσαν.

Κατ' ἀρχὰς ἐσπούδασεν εἰς τὴν περίφημον ρητορικὴν σχολὴν τοῦ ἐθνικοῦ ρήτορος Λιβανίου εἰς Ἀντιόχειαν.

Τόσον μεγάλη ἦτο ἡ προκοπή του εἰς τὴν ρητορικὴν, ὥστε ὁ γέρον Λιβάνιος ἤθελε νὰ τὸν κάμῃ διάδοχόν του. Ἐλυπεῖτο ὁμως, διότι ὁ Ἰωάννης ἦτο χριστιανὸς καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸν διαδεχθῇ.

Μετὰ τὰς σπουδὰς του ἔγινε δικηγόρος, ἀλλὰ γρηγορὰ ἐνόησεν ὅτι τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ δὲν ἦτο σύμφωνον μὲ τὸν χαρακτῆρά του. Ἄφησε λοιπὸν τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸ καὶ ἤρχισε νὰ μελετᾷ τὰς ἀγίας Γραφάς.

Ἐχειροτονήθη ἔπειτα πρεσβύτερος. Διὰ τὰ μεγάλα

του χαρίσματα ὁ λαὸς ἐξέλεξεν αὐτὸν ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἐδέχθη. Ἡ φήμη του ὁμως ὡς μεγάλου θεολόγου καὶ ρήτορος ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τότε ὁ αὐτοκράτωρ Ἀρκάδιος ἐκάλεσε σύνοδον, ἣ ὁποία τὸν ἐξέλεξεν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως.

Ὅταν ἔγινεν ἐπίσκοπος ἐκήρυττε καθημερινῶς καὶ ἑμασίγῳ με τοὺς λόγους του κάθε παρεκτροπὴν ὄλων, μικρῶν καὶ μεγάλων.

Ἐνῶ ὁμως ἐπολέμει τὴν διαφθοράν, ἐφρόντιζε καὶ διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ ὑπεστήριζε τοὺς ἐναρέτους. Ἰδρυσε μάλιστα διάφορα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, τὰ δὲ πλούσια εἰσοδήματα τῆς ἐπισκοπῆς του τὰ ἐμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Αὐτὸς δὲ ἔζη πολὺ λιτὰ καὶ πτωχά, ὥσαν ἀσκητῆς.

Δι' ὅλα αὐτὰ ὁ λαὸς τὸν ἠγάπα πολὺ καὶ τὸν ἐσέβετο.

Εἶχεν ὁμως ἀποκτήσει καὶ πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ ἰδιαιτέρως τὴν αὐτοκράτειραν Εὐδοξίαν. Διότι με τοὺς πυρίνους λόγους του ἐκαυτηρίαζε τὴν αἰσχροὴν ζωὴν της.

Διὰ τὰ τὸν ἐκδικηθῆ ἡ Εὐδοξία τὸν ἐξορίζει κατὰ τὸ ἔτος 403 εἰς Βιθυνίαν.

Ἡ ἐξορία δὲν τὸν φοβίζει καθόλου καὶ με θάρρος λέγει: «Δὲν φοβοῦμαι τὴν πτωχείαν, δὲν ἐπιθυμῶ τὰ πλούτη, δὲν τρομάζω διὰ τὴν ζωὴν μου. Τὰ κύματα τὰ ἄγρια, ἂν σηκωθοῦν ἐναντίον μου καὶ οἱ ὠκεανοὶ ἢ καὶ ὁ θυμὸς τῶν ἀρχόντων, ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐλαφρότερα καὶ ἀπὸ τὴν ἀράχνην δι' ἐμέ».

Τώρα ὁμως με τὸ ἄκουσμα τῆς ἐξορίας ἐφάνη ἡ λατρεία τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Χρυσόστομον. Ὁ λαὸς ἐστάσιασεν, ἐπυρπόλησε τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ

ἠνάγκασε τὴν αὐλὴν νὰ τὸν φέρῃ ὀπίσω ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἔξορίαν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν.

Ἐπειτα ὁμοῦ ἀπὸ ὀλίγα ἔτη ἔξορίζεται καὶ πάλιν, διότι εἰς ἓνα λόγον τοῦ παρωμοίωσε τὴν Εὐδοξίαν μὲ τὴν διαβόητον Ἡρωδιάδα. «Πάλιν ἡ Ἡρωδιάς, ἔλεγε, μαίνεται, πάλιν ταράσσεται, πάλιν ζητεῖ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἰωάννου ἐπὶ πῖνακι».

Ἐξωρίσθη τότε εἰς Κουκουσὸν τῆς Ἀρμενίας κατὰ τὸ ἔτος 404 μ. Χ. Ἀπὸ τὰς πολλὰς ὁμοῦ κακουχίας ἡσθένησε καὶ ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 62 ἐτῶν, κατὰ τὸ 407 μ. Χ., εἰς τὴν ἔξορίαν τοῦ.

Ὁ Χρυσόστομος δὲν περιορίσθη εἰς τὸ ἐπισκοπικόν του ἔργον. Ἐφρόντισε νὰ φθάσῃ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ εἰς τοὺς εἰδωλολάτρας Γότθους καὶ Πέρσας.

Ὁ Χρυσόστομος θεωρεῖται ὁ μεγαλύτερος ρήτωρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἴσος μὲ τὸν παλαιὸν ρήτορα Δημοσθένην.

Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα καὶ ἡρμήνευσε τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Ἐγραψε καὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ, ἡ ὁποία τελεῖται εἰς ὅλας τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας.

Ἡ μνήμη τοῦ ἐορτάζεται τὴν 13 Νοεμβρίου, ἡ δὲ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν 27 Ἰανουαρίου. Ψάλλεται δὲ τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον:

«Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ χρυσὸς
ἐκλάμψας χάρις
τὴν οἰκουμένην ἐφώτισεν,
ἀφιλαργυρίας τῷ κόσμῳ θησαυροὺς ἐναπέδετο
τὸ ὕψος ἡμῖν τῆς ταπεινοφροσύνης ὑπέδειξεν.
Ἀλλὰ σοῖς λόγοις παιδεύων, πάτερ Ἰωάννη
Χρυσόστομε,
πρέσβευε τῷ Λόγῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ,
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Ὁ Χρυσόστομος μὲ τὸν Βασίλειον καὶ τὸν Γρηγόριον
ὠνομάσθησαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν οἱ τρεῖς ἱεράρχαι.

Καὶ οἱ τρεῖς μαζὶ θεωροῦνται οἱ μεγαλύτεροι διδά-
σκαλοι τῆς Ἐκκλησίας. Διότι καὶ οἱ τρεῖς κατώρθωσαν νὰ
ἐνώσουν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα μὲ τὸν Χριστιανισμόν.

Ἡ Ἐκκλησία ἐορτάζει καὶ ἕνα ἕκαστον χωριστά,
καὶ τοὺς τρεῖς μαζὶ εἰς μίαν κοινὴν ἐορτήν, τὴν 30ὴν
Ἰανουαρίου.

Ἡ κοινὴ αὕτῃ ἐορτῇ ὠρίσθη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ
νὰ παύσουν αἱ ἔριδες μεταξὺ τῶν ὁρθοδόξων. Διότι οὗτοι
διηρέθησαν εἰς τρία κόμματα καὶ κάθε ἕνα ἐπροτιμοῦσεν
ἕνα ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἱεράρχας.

Ψάλλεται δὲ τὸ ἑξῆς ἀπολυτίκιον :

«Τοὺς τρεῖς μεγίστους φωστῆρας τῆς τρισηλίου
Θεότητος,

Τοὺς τὴν οἰκουμένην ἀκτίσι δογμάτων δείων
πυροεῦσαντας,

τοὺς μελιρρύτους ποταμοὺς τῆς σοφίας,

τοὺς τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι

καταρδεύσαντας,

Βασίλειον τὸν Μέγαν, καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον,

σὺν τῷ κλεινῷ Ἰωάννῃ,

τῷ τὴν γλῶτταν χρυσορρήμονι,

πάντες οἱ τῶν λόγων αὐτῶν ἐρασταί,

συνελθόντες ὕμνοις τιμήσωμεν.

Αὐτοὶ γὰρ τῇ Τριάδι ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ πρεσβεύουσιν».

40. Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης πολέμιος τῶν Χριστιανῶν (361 μ.Χ.)

Ἀπὸ ὅλους τοὺς διαδόχους τοῦ Μ. Κωνσταντίνου,
μόνον ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς προσεπάθησε νὰ πολε-
μήσῃ τὸν Χριστιανισμόν. Καὶ νὰ φέρῃ εἰς τὸ κράτος του
τὴν εἰδωλολατρίαν.

Αὐτὸς καὶ μόνος δὲν ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ

Κωνσταντίνου, ἀλλὰ παρέβη αὐτό. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ὠνόμασε αὐτὸν παραβάτην ἢ ἀποστάτην.

Ὁ Ἰουλιανὸς ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Μ. Κωνσταντίνου.

Ἦτο πολὺ σοφὸς καὶ ἱκανὸς αὐτοκράτωρ κατὰ τὰ ἄλλα. Ἡ ἀποστασία του ὅμως αὐτὴ τὸν ἔκαμε νὰ χάσῃ τὴν φήμην του.

Κατὰ τὴν νεαράν του ἡλικίαν καὶ προτοῦ γίνῃ αὐτοκράτωρ ἦτο Χριστιανός.

Φαίνεται δὲ ὅτι, ὅταν ἀκόμη ἐσπούδαζεν εἰς τὰς Ἀθήνας, παρεκινήθη ἀπὸ τοὺς διδασκάλους του φιλοσόφους νὰ πολεμήσῃ τὸν Χριστιανισμόν. Διότι τὸν ἔπεισαν, ὅτι τὸ κράτος του θὰ ἐδοξάζετο, ἂν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν εἰδωλολατρίαν.

Ὅταν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔγινεν αὐτοκράτωρ ἐφανέρωσε καθαρὰ τοὺς σκοποὺς του. Διότι διέταξε ν' ἀνοίξουν ὅλοι οἱ ναοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν, πὺ εἶχον πρὶν κλεισθῇ. Καὶ ἐπανάφερε τὴν ἀρχαίαν λατρείαν τῶν εἰδώλων. Ἐφορολόγησε τοὺς ἱερεῖς τῶν Χριστιανῶν καὶ τοὺς κατεδίωξε. Καὶ αὐτὸν τὸν Μ. Ἀθανάσιον ἐξώρισε δύο φορές.

Ὑπεστήριξε δὲ καὶ τοὺς αἵρετικούς διὰ νὰ διαιρέσῃ τοὺς Χριστιανούς καὶ τοὺς ἐξασθενήσῃ.

Διὰ νὰ διαψεύσῃ τὸν Χριστὸν ἔκτισε τὰ τεῖχη τῶν Ἱεροσολύμων ἀλλὰ δυνατὸς σεισμὸς τὰ κατέστρεψε.

Ὅλαι ὅμως αὐταὶ αἱ προσπάθειαι του ὑπὲρ τῆς εἰδωλολατρίας ἀπέτυχον. Ἦτο πλέον ἀδύνατον νὰ σβύσῃ τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Καὶ αὐτὴ ἡ Πυθία τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, πὺ τὴν ἠρώτησε, τοῦ ἔδωκεν ἀπελλιπτικὴν ἀπάντησιν εἰς τὰς προσπαθείας του.

Καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ τέλος ἐκατάλαβεν, ὅτι ἡ εἰδωλολατρία δὲν ἤμπορεῖ νὰ νικήσῃ τὸν Χριστιανισμόν.

Τοῦτο δὲ φανερόνουν οἱ τελευταῖοι λόγοι του κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ θανάτου του.

Εἶχε πληγωθῇ θανάσιμως εἰς μίαν μάχην ἐναντίον τῶν Περσῶν πλησίον τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ. Καὶ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς του εἶπε: «Νενίκηκας Ναζωραῖε».

Ἀπέθανε κατὰ τὸ 363 μ. Χ. καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Ταρσόν.

41 Ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος Α' διώκτης τῶν Ἑθνικῶν (392 μ. Χ.).

Ο Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ὅπως εἶδομεν, δὲν κατεδίωξε τοὺς Ἑθνικοὺς, ἀλλὰ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ λατρεύουν ἐλεύθερα τοὺς θεοὺς των.

Ὁ αὐτοκράτωρ ὅμως Θεοδόσιος ὁ Α' κατεδίωξε τοὺς Ἑθνικοὺς.

Οἱ Χριστιανοὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Θεοδοσίου ἦσαν χωρισμένοι εἰς ἐχθρικά κόμματα ἀπὸ τὰς αἱρέσεις. Οἱ δὲ Ἑθνικοὶ ἐνόμιζαν ὅτι θὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὰς διαιρέσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ ἔκαμνον ταραχάς. Ἐγινε λοιπὸν μία ἀναστάτωσις ἐξ αἰτίας των εἰς τὸ κράτος καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Διὰ τοῦτο ὁ Θεοδόσιος μὲ ἓνα διάταγμά του ἀφῆρεσεν ἀπὸ τοὺς ἑθνικοὺς, α') τὰ πολιτικά των δικαιώματα, β') τὴν ἐξουσίαν, ποὺ εἶχον εἰς τὴν περιουσίαν των, γ') τὸ δικαίωμα νὰ κάμνουν ἀγῶνας καὶ θυσίας καὶ δ') ἀπηγόρευσε εἰς αὐτοὺς νὰ λατρεύουν τὰ εἰδῶλα μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου.

Τότε κατεστράφησαν πολλοὶ ναοὶ τῶν Ἑθνικῶν. Μαζί ὅμως μὲ αὐτοὺς κατεστράφησαν δυστυχῶς καὶ πολλὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης.

Τοὺς διωγμοὺς αὐτοὺς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρας ἀπεδοκίμασαν, διότι ἡ βία δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

“Ὅπως κατεδίωξε τοὺς εἰδωολάτρας, κατεδίωξεν ἐπίσης καὶ τοὺς αἰρετικούς, διὰ τὴν προστατεύσῃ τὴν Ὁρθοδοξίαν.

Διὰ τοῦτο ἐκάλεσε καὶ τὴν δευτέραν οἰκουμενικὴν σύνοδον.

42. Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας
Σοφίας.

Εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους μας ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν πάντοτε αἱ σκέψεις μας ἐπήγαιναν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Εἰκ. 11. Ὁ Ἰουστινιανός.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν δέ, πὺν ἡ Κωνσταντινούπολις ἔγινε τουρκική, ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἦσαν εἰς τὸν ναὸν αὐτόν. Τὸν ἱστορικὸν δὲ αὐτὸν ναὸν ἔκτισεν ὁ Ἰουστινιανός.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς συνέχισε σκληρότερα

τοὺς διωγμοὺς τοῦ Θεοδοσίου ἐναντίον τῶν Ἑθνικῶν.

Ἡ εἰδωλολατρία δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐκλείψει. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἔδωσε τὸ τελευταῖον θανατηφόρον κτύπημα ἐναντίον αὐτῆς.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς δὲν ἤθελον νὰ βαπτισθοῦν, ἐθανατώνοντο.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐκλείσεν ἐπίσης τὰς φιλοσοφικὰς τῶν σχολᾶς, εἰς τὰς ὁποίας ἐδιδάσκετο ἡ εἰδωλολατρία.

Καὶ ἐξεδίωξεν ὅλους τοὺς ἐθνικοὺς φιλοσόφους καὶ ρήτορας ἀπὸ τὸ κράτος του.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ εἰδωλολατρία δὲν ὑπῆρχε πλέον εἰς τὰς πόλεις, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ χωρία. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 900 μ. Χ. ἔλειψεν ἐντελῶς καὶ ἀπὸ αὐτά.

Ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν κατεδίωξε μόνον τὴν εἰδωλολατρίαν, ἀλλὰ ἐφρόντισε νὰ ἐξαπλωθῇ καὶ ὁ Χριστιανισμός. Καὶ μὲ ἱεραποστόλους ἐξήπλωσεν αὐτὸν εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας, εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Κίναν καὶ εἰς τὴν Ἀφρικὴν.

Ὁ ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἔργον τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τὸ σπουδαιότερον δεῖγμα τῆς εὐσεβείας του.

Ὁ πρῶτος ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Μ. Κωνσταντῖνον, ὡς εἶδομεν. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Κωνστας τὸν ἔκαμεν ἔπειτα εὐρυχωρότερον. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Χρυσοστόμου ἐκάη ἀπὸ τὸν ὄχλον καὶ ἐκτίσθη πάλιν.

Εἰς δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ πάλιν ἐπυρπολήθη κατὰ τὴν στάσιν τοῦ «νίκα» (532). Καὶ τότε ὁ αὐτοκράτωρ τὸν ἔκτισε πάλιν, ὅπως εἶναι σήμερον.

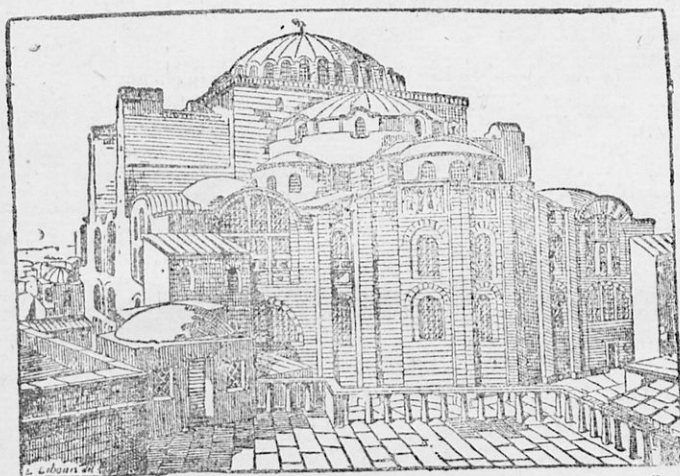
Τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ ἔκαμαν κατ' ἐντολὴν τοῦ αὐτοκράτορος οἱ περίφημοι ἀρχιτέκτονες Ἀνθέμιος καὶ Ἰσι-

δωρος. Οἱ ἴδιοι δὲ ἐπέβλεψαν κατὰ τὴν οἰκοδομὴν του.

Ὅλαι αἱ πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας ἔστειλαν διὰ τὴν κτίσιν τοῦ ναοῦ ὅ,τι καλὸν καὶ πολύτιμον εἶχον.

Καὶ εἰσι ἔλαβε μέρος εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ὅλη ἡ Χριστιανωσύνη.

Ἑκατὸν ἐργολάβοι μηχανικοί, μὲ ἑκατὸν τεχνίτας καθένας, ἤρχισαν τὴν οἰκοδομὴν.

Εἰκ. 12. Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ἐχρειάσθησαν ἐξ ἔτη διὰ νὰ τελειώσῃ ὁ ναὸς καὶ ἐξωδεύθησαν τριακόσια ἑκατομμύρια χρυσῶν δραχμῶν.

Ὁ ναὸς ἔχει σχῆμα ὀρθογώνιον, ἀπὸ τὸ μέσον δὲ αὐτοῦ ὑψώνονται τέσσαρες μεγάλοι στῦλοι.

Ἐπάνω δὲ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν στύλων (ἀψίδων) στηρίζεται ἓνας σφαιρικός θόλος (τροῦλλος). Ὁ τροῦλλος ἔχει διάμετρον 31 μέτρων (Βυζαντινὸς ρυθμός).

Ἐσωτερικῶς ἦτο στολισμένος μὲ πολύχρωμα μάρμαρα καὶ μὲ σπανίας εἰκόνας (Μωσαϊκά).

Ἡ Ἀγία Τράπεζα ἦτο ἀπὸ χρυσὸν καὶ ἐστολίζετο

μέ πολυτίμους λίθους. Ἐκρέμαντο δὲ ἀπὸ ἀλύσεις χιλιάδες πολυτίμων κανδηλῶν.

Ὅσοι εἰσῆρχοντο εἰς τὸν ναὸν τὰ ἔχαναν. Ἦσθάνοντο ὅτι εὕρισκοντο πραγματικὰ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ των ὑψώνεται εἰς τὸν οὐρανόν.

Εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναοῦ καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὑπῆρχε μία κρήνη. Ἐπάνω δὲ εἰς αὐτὴν ἦτο μία περίεργος ἐπιγραφή, ἡ ὁποία ἐδιαβάζετο ἡ ἰδία καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπὸ τὸ τέλος πρὸς τὴν ἀρχήν. Ἡ ἐξῆς : «ΝΙΨΟΝΑΝΟΜΗΜΑΤΑΜΗΜΟΝΑΝΟΨΙΝ». Δηλαδή «νὰ πλύνῃς τὰς ἁμαρτίας σου, ὅχι μόνον τὸ πρόσωπόν σου».

Εἰς τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης αὐτῆς οἱ Χριστιανοὶ ἔβρεχον τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων των προτοῦ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν ναόν.

Καὶ τὸ ἔκαμνον αὐτὸ διὰ νὰ δείξουν, ὅτι εἶναι καθαροὶ καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ ναὸς καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ διὰ πρώτην φορὰν, ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησις του ἦτο μεγάλη.

Ὑψωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε : «Δοξασμένος νὰ εἶναι ὁ Θεός, ποῦ μὲ ἠξίωσε νὰ κάμω ἓνα τόσον μεγάλο ἔργον. Νενίκηκά σε Σολομῶν !»

Τώρα ἡ Ἁγία Σοφία εἶναι τουρκικὸν τζαμίον.

Τὸ ἔθνος πιστεύει ὅτι μὲ τὸν καιρὸν ἡ Ἁγία Σοφία θὰ γίνῃ πάλιν χριστιανικὸς ναός.

Σημείωσις. Ἡ ἐπιγραφή αὐτὴ λέγεται καρκινική (ἐκ τοῦ καρκίνος=κάβουρας).

42. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος (610 - 640).

Ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ κατήγετο ἀπὸ τὴν Καππαδοκίαν. Ἐγένετο αὐτοκράτωρ εἰς ἡλικίαν 36 ἐτῶν καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ 30 ἔτη.

Ὁ Ἡράκλειος εἶχε μεγάλην πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ μεγάλην εὐλάβειαν εἰς τὴν Θεοτόκον. Ὅταν μάλιστα ἐξεστράτευεν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τῆς αὐτοκρατορίας, ἔφερε πάντοτε μαζί του τὴν εἰκόνα τῆς.

Διὰ τοῦτο εἰς ὅλους τοὺς πολέμους ἦτο νικητής. Καὶ μὲ αὐτοὺς ἐδόξασε τὸ κράτος του.

Ὅταν οἱ Πέρσαι ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ὁ Ἡράκλειος ἐξεστράτευσεν ἐναντίον αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσίαν. Καὶ ἀφῆκεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀντιπροσώπους του, διὰ νὰ τὴν ὑπερασπισθοῦν καὶ τὴν φυλάξουν, τὸν Πατριάρχην Σέργιον καὶ τὸν πρωθυπουργόν του Βῶνον. Προτοῦ δὲ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐπῆγε εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας. Καὶ γονατιστὸς καὶ μὲ δάκρυα ἐζήτησε βοήθειαν ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους: «Δέσποτα Θεέ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴν ἀφήσῃς νὰ μᾶς νικήσουν οἱ ἐχθροί μας διὰ τὰς ἁμαρτίας μας, ἀλλὰ δώσε μας τὴν νίκην». Καὶ ἔπειτα ἀνεχώρησεν.

Ὅταν πλέον ὁ Ἡράκλειος ἦτο μακρὰν τῆς πρωτεύουσας, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀβάρων Χαγάνος ἐπολιορκῆσε τὴν Κωνσταντινούπολιν. Εἰς τὴν πολιορκίαν δὲ αὐτὴν ἔλαβε μέρος καὶ περσικὸς στρατὸς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Χοσρόου.

Οἱ πολιορκούμενοι τότε ἐπῆγαν πρῶτον εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν, ἐζήτησαν βοήθειαν καὶ ὠρκίσθησαν νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πόλιν μέχρι θανάτου.

Ὅλαι αἱ ἐφοδοὶ τῶν Περσῶν καὶ Ἀβάρων ἀπέτυ-

χον. Οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν ἀνίκητοι, διότι ἐπολέμουν μὲ τὴν πίστιν, ὅτι ἔχουν στρατηγὸν ὑπέρμαχον τὴν Θεοτόκον. Ἡ Θεοτόκος πάντοτε ἐθεωρεῖτο ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ὅτι εἶναι ἡ πολιοῦχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Χαγάνος τότε ἔξω φρενῶν λύει τὴν πολιορκίαν καὶ φεύγει.

Οἱ νικηταὶ ἀποδίδουν τὴν νίκην εἰς τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου καὶ τὴν ἰδίαν νύκτα συναθροίζονται εἰς τὸν ναὸν τῶν Βλαχερνῶν, ποὺ ἦτο ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου. Καὶ ἐκεῖ ὄρθιοι ἀπὸ εὐγνωμοσύνης καὶ σεβασμὸν ψάλλουν τὸν ἀκάθιστον ὕμνον (χωρὶς νὰ καθίσουν) ὅλην τὴν νύκτα.

Ὁ ὕμνος αὐτὸς ἔπειτα ἐσχηματίσθη ἀπὸ 24 τροπάρια, ποὺ λέγονται καὶ χαιρετισμοὶ πρὸς τὴν Θεοτόκον (οἴκοι, ἤχοι).

Κάθε ἓνας ἀπὸ τοὺς 24 Χαιρετισμοὺς ἀρχίζει κατὰ σειρὰν μὲ κάθε γράμμα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου (Α—Ω).

Καὶ ψάλλονται κάθε ἕξ χαιρετισμοὶ ἐκάστην Παρασκευὴν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς. Τὴν δὲ πέμπτην Παρασκευὴν ψάλλονται ὅλοι οἱ Χαιρετισμοί.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον ψάλλεται μὲ μεγάλην κατάνυξιν ὁ ἀκάθιστος ὕμνος εἰς τὰς ἐκκλησίας μας. Καὶ μὲ εὐλάβειαν ἀκούομεν νὰ ψάλλεται τὸ ἐξῆς ὡραιότατον κοντάκιον τοῦ ὕμνου. Μὲ αὐτὸ δὲ ἀποδίδομεν τὰ εὐχαριστήρια εἰς τὴν Θεοτόκον, ὡς τὴν ὑπέρμαχον στρατηγὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια,
ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, Θεοτόκε.
Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ Κράτος ἀπροσμάχητον
ἐκ τῶν παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον.
Ἰνα κράζω Σοι: Χαῖρε νύμφη ἀνύμφευτε.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

44. Ἡ ὑψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρακλείου οἱ Πέρσαι κατέλαβον τὰ Ἱεροσόλυμα (614).

Ἡ ἱερὰ πόλις ἐπυρπολήθη, ἀπὸ τοὺς κατοίκους ἄλλοι ἐσφάγησαν καὶ ἄλλοι ὠδηγήθησαν αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Περσίαν. Καὶ ὁ πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων Ζαχαρίας μαζὶ μὲ τὸν τίμιον Σταυρὸν ὠδηγήθη εἰς τὴν πόλιν Κτησιφῶντα τῆς Μεσοποταμίας.

Ὁ Ἡράκλειος ὁμῶς ἔπειτα ἀπὸ πολλοὺς ἀγῶνας ἐνίκησε τοὺς Πέρσας, κατὰ τὸ ἔτος 627, εἰς μίαν μάχην εἰς τὰ ἑρείπια τῆς πόλεως Νινευτ. Καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ ἐπιστρέψουν εἰς αὐτὸν τὸν Σταυρόν.

Μετὰ τὴν νίκην ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁλος ὁ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς ἔσπευσαν νὰ τὸν ὑποδεχθῶν. Εἰσῆρχετο θριαμβευτικῶς. Τὸ ἄρμα τοῦ ἐσύρετο ἀπὸ τέσσαρας ἐλέφαντας. Οἱ δὲ στρατιῶταί του ἐκράτουν ἐμπρὸς τὸν Σταυρόν, ποὺ ἦτο τὸ ἐνδοξότερον καὶ τὸ ἱερώτερον λάφυρον τοῦ πολέμου.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰς τὰς 14 Σεπτεμβρίου ἔφερε τὸν Σταυρὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ἔστησεν εἰς τὴν πρῶτην του θέσιν. Ἐγιναν δὲ τότε μεγάλαι καὶ κατανυκτικαὶ τελεταί. Καὶ ὁλος ὁ λαὸς ἔψαλλε:

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου,
καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου,
νίκας τοῖς βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος
καὶ τὰ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα».

Ἡ εὐρεσις τοῦ Σταυροῦ, ὡς εἶδομεν, ἔγινεν ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Ἐλένην, ἡ δὲ δευτέρα ἀνύψωσίς Του ἔγινεν ἀπὸ τὸν Ἡράκλειον. Τὰ δύο αὐτὰ γεγονότα ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει μὲ τὴν ἐορτὴν τῆς ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ. Ἡ ἐορτὴ αὕτῃ ἐορτάζεται τὴν 14 Σεπτεμβρίου.

45. Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Οἱ ἀσκηταὶ καὶ οἱ μοναχοί.

ΤΟΣΟΝ πολὺ εἶχεν ἀλλάξει τὴν ζωὴν τῶν Χριστιανῶν ἡ νέα θρησκεία, ὥστε καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Ἑθνικοὶ τοὺς ἐθαύμαζον. «Κοιτάξετε, ἔλεγον, πόσον ἀγαπῶνται ἀναμεταξύ των χωρὶς καὶ νὰ γνωρίζωνται. Καὶ πῶς εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἀποθάνῃ ὁ ἕνας διὰ τὸν ἄλλον».

Καὶ ἐνῶ οἱ Χριστιανοὶ ἔζων μίαν τοιαύτην ζωὴν, οἱ εἰδωολάτραι ἐκυλίωντο μέσα εἰς τὴν ἀκολασίαν καὶ τὴν διαφθοράν. Μάλιστα δὲ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ 3ου αἰῶνος καὶ πολλοὶ Χριστιανοὶ ἤρχισαν νὰ μὴν ἔχουν τὸν ἄλλοτε καθαρὸν καὶ αὐστηρὸν βίον των.

Ἡ κοινωνία λοιπὸν ἤρχισε νὰ διαφθείρεται. Τὴν κατάστασιν δὲ αὐτὴν ἀηδίασαν πολλοὶ Χριστιανοί, αὐστηροὶ καὶ ἠθικοί. Καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ τὴν βλέπουν. Διὰ τοῦτο ἤρχισαν οὗτοι νὰ φεύγουν ἀπὸ τὰς πόλεις καὶ νὰ πηγαίνουν εἰς τὰς ἐρήμους, ἰδίως τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἐκεῖ ἔζων ἀπομονωμένοι μὲ νηστείας καὶ προσερχάς. Ἐπόθουν δὲ νὰ ἀνυψωθοῦν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ νὰ εὕρουν μίαν ἄλλην ζωὴν.

Οἱ τοιοῦτοι ἐλέγοντο ἀσκηταὶ ἢ ἐρημίται ἢ ἀναχωρηταί.

Οἱ πλέον φημισμένοι ἀσκηταὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἦσαν ὁ Παῦλος ἐκ τῆς Θηβαΐδος τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μέγας Ἀντώνιος.

Οἱ ἀσκηταὶ οὐδέποτε ἤρχοντο εἰς τὰς πόλεις, παρὰ μόνον ὁσάκις ἦτο ἀνάγκη νὰ στηρίξουν τὴν πίστιν τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ Παῦλος ἔζησε τὰ περισσότερα ἔτη-τῆς ζωῆς του εἰς ἓνα βραχῶδες σπήλαιον τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ 360 μ.Χ. Ὁ δὲ Ἀντώνιος εἶναι ὁ πρῶτος θε-

μελιωτῆς τοῦ ἀσκητικοῦ βίου. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 250 μ. Χ. εἰς μίαν μικρὰν κώμην τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ γονεῖς εὐσεβεῖς καὶ εὐλόρους.

Δὲν ἔμαθε γράμματα, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἐκκλησίας, ὅπου ἐπῆγαινε τακτικά, ἔμαθεν ἀπ' ἔξω τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Παρεκινήθη νὰ γίνῃ ἀσκητὴς ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν νεανίσκον, «πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς πτωχοῖς». Καὶ ἀμέσως, εἰς ἡλικίαν 20 ἐτῶν, ἐπώλησε τὴν περιουσίαν του καὶ ἔγινεν ἀσκητῆς εἰς τὴν ἔρημον τῆς Αἰγύπτου. Εἴκοσιν ἔτη ἔζησεν ἀπομονωμένος εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔπειτα παρουσιάσθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τότε ἤρχισαν πολλοὶ νὰ πηγαίνουν εἰς τὸ ἐρημητήριόν του καὶ νὰ τὸν θαυμάζουν.

Ἡ φήμη του εἶχε φθάσει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ δὲ Μέγας Κωνσταντῖνος, καθὼς καὶ οἱ υἱοὶ του, ἔγραφον πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ὠνόμαζαν πατέρα. Δύο φορές μόνον ἦλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τοὺς αἵρετικούς καὶ ἰδίως τοὺς Ἀρειανούς.

Ἐξη μὲ πολλὰς στερήσεις. Ἐκοιμᾶτο εἰς μίαν ψάθαν καὶ ἔτρωγε μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν ἄρτον ξηρόν. Ἐφόρει ἐπανωφόριον ἀπὸ δέρμα προβάτου (μηλωτήν), μὲ ζώνην πλεκτὴν ἀπὸ τρίχας, ὡς ὁ Πρόδρομος.

Ἄν καὶ ἦτο ἀγράμματος, ὁ λόγος του ὁμῶς ἦτο γεμᾶτος ἀπὸ μεγάλην σοφίαν. Καὶ διὰ τοῦτο ἔκαμνον μεγάλην ἐντύπωσιν αἱ ἀπαντήσεις του εἰς διάφορα ζητήματα. Π. χ. εἰς δύο φιλοσόφους, πού ἦλθον νὰ τὸν πειράξουν, εἶπε: «Ἐὰν ἦλθετε πρὸς ἐμὲ μὲ τὴν ιδέαν, ὅτι εἶμαι μωρός, μάταιος εἶναι ὁ κόπος σας. Ἐὰν δὲ ἦλθετε πρὸς ἐμέ, μὲ τὴν ιδέαν ὅτι εἶμαι φρόνιμος τότε, γίνετε

καὶ σεῖς καθὼς ἐγώ. Διότι καθέννας πρέπει νὰ μιμῆται ὅσα θεωρεῖ ἀγαθὰ».

Ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 105 ἐτῶν κατὰ τὸ 355 μ. Χ. καὶ διετήρει μέχρι τέλους τὴν ὑγείαν του.

Εἰκ. 13. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος.

Ὀλίγον δὲ πρὸ τοῦ θανάτου του, τὸν ὁποῖον προησθάνθη, ἐμοίρασε τὴν περιουσίαν του. Ἀπετελεῖτο δὲ αὕτη ἀπὸ δύο μηλωιάς, καὶ ὥρισε νὰ δώσουν τὴν μίαν εἰς τὸν Μ. Ἀθανάσιον, τὴν δὲ ἄλλην εἰς ἓνα φίλον του ἀσκητὴν τὸν Σεραπίωνα. Ἡ μνήμη τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ἑορτάζεται τὴν 17 Ἰανουαρίου.

Οἱ ἀσκηταὶ κατ' ἀρχὰς ἔζων καθέννας χωριστά. Ὁ μαθητὴς ὁμῶς τοῦ Μ. Ἀντωνίου Παχώμιος συνήθροισεν ἑπτὰ χιλιάδας ἀσκητὰς εἰς ομάδας (τάγματα). Καὶ οἱ ἀσκηταὶ αὐτοὶ ἀπὸ τότε ἔζων ὅλοι μαζὶ (κοινότητες). Ὁ νέος αὐτὸς βίος των λέγεται μοναχικός, αἱ δὲ ομάδες τῶν μοναχῶν ἔκαμαν τὰ διάφορα μοναστήρια.

Οἱ μοναχοὶ εἶχον μεταξὺ των ἀδελφικὴν ἀγάπην. Ἐζων πτωχικά, καὶ δὲν ἔκαμνον τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ νηστεύουν, νὰ προσεύχωνται καὶ νὰ ἐργάζωνται. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν μοναχοί. Πολλοὶ αὐτοκράτορες ἐθαύμασαν τὸν μοναχικὸν βίον. Καὶ ἔκτισαν ἀργότερα μεγαλοπρεπῆ μοναστήρια.

Σημείωσις. Καὶ εἰς τοὺς χρόνους πρὸ Χριστοῦ δὲν ἦτο ἄγνωστος ὁ ἀσκητικὸς βίος. Ὁ προφήτης Ἡλίας π.χ. καθὼς καὶ ὁ Πρόδομος ἔπειτα ἦσαν ἀσκηταί.

46. Οἱ Εἰκονομάχοι.

Οἱ Χριστιανικοὶ ναοὶ ἤρχισαν νὰ στολίζωνται μὲ τὰς εἰκόνας τῶν ἁγίων ἀπὸ τὸν 3ον αἰῶνα. Μὲ αὐτὰς δὲ ἡ Ἐκκλησία ἐδυνάμωνε τὴν εὐσέβειαν τῶν Χριστιανῶν. Διότι οἱ Χριστιανοί, πού τὰς ἠσπάζοντο, ἠσθάνοντο περισσότερον σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἁγίους. Καὶ παρεκινουῦντο νὰ μιμηθοῦν τὸν βίον των. Δηλαδή αἱ εἰκόνες ἐχρησίμευον ὥσάν βιβλία εἰς τὸν λαόν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ Γ' τοῦ Ἰσαύρου (717 — 741) πολλοὶ Χριστιανοὶ περιέπεσαν εἰς μίαν φοβερὰν πλάνην. Δηλαδή τόσον πολὺ ἐσέβοντο τὰς ἁγίας εἰκόνας, ὥστε ἐλάτρευον αὐτὰς ἀντὶ νὰ λατρεύουν τὸν Θεόν. Δὲν ἠδύναντο οὗτοι νὰ ξεχωρίσουν, ὅτι ἄλλο ἦτο ἡ τιμὴ τῶν εἰκόνων καὶ ἄλλο ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ἔκαναν σύγχυσιν εἰς τὸ πρόσωπο τῆς εἰκόνος μὲ αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Ἡ σκέψις των δὲν ἐπήγει-

νεν εἰς τὸ πρόσωπον, ποὺ παρίστανεν ἡ εἰκὼν, ἀλλὰ περιωρίζετο εἰς αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Οἱ Χριστιανοὶ ὁμως, ποὺ δὲν εἶχον πάθει αὐτὴν τὴν σύγχυσιν καὶ αὐτὴν τὴν πλάνην, κατηγοροῦν ἐκείνους. Καὶ τοὺς ἔλεγαν εἰκονολάτρας. Οὗτοι δὲ πάλιν ἔλεγαν τοὺς ἄλλους εἰκονομάχους.

Ἔτσι λοιπὸν οἱ Χριστιανοὶ ἐχωρίσθησαν εἰς δύο μερίδας. Καὶ σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὰς καθημερινὰς συζητήσεις των, ἡ μία μερὶς ἐμίσησεν τὴν ἄλλην. Καὶ μὲ τὰ μίσση καὶ τὰς φιλονικίας των ἐξημίωσαν πολὺ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ κράτος.

Εἰκονολάτραι ἦσαν ὁ ἀγράμματος λαὸς, ὁ κατώτερος κληρὸς καὶ οἱ μοναχοί. Εἰκονομάχοι δὲ ἦσαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους κληρικοὺς, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ μορφωμένοι.

Ὁ αὐτοκράτωρ λοιπὸν Λέων, διὰ νὰ ἡσυχάσῃ τὸ κράτος καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀπεφάσισε νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα αὐτὸ τῶν εἰκόνων.

Καὶ κατ' ἀρχὰς ἐκρέμασε τὰς εἰκόνας τοῦ χαμηλοῦ τότε εἰκονοστασίου ὑψηλότερα εἰς στήλας. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμε διὰ νὰ μὴν ἡμπορῇ ὁ λαὸς νὰ τὰς ἀσπάζεται.

Ἀλλὰ τὸ μέτρον αὐτὸ ἔφερε χειρότερον ἀποτέλεσμα, διότι ἐξηρέθισε μὲ αὐτὸ περισσότερον τοὺς εἰκονολάτρας.

Ἡ λατρεία των πρὸς τὰς εἰκόνας τώρα ἔγινε μεγαλύτερα, διότι, ἐνῶ τὰς ἔβλεπον, δὲν ἠδύναντο νὰ τὰς ἀσπασθοῦν. Ὁργίσθη τότε ὁ Λέων καὶ διέταξε νὰ ἀφαιρεθοῦν ὀλοτελῶς αἱ εἰκόνες ἀπὸ τοὺς ναοὺς.

Ἡ διαταγὴ αὕτῃ τόσον ἡγανάκτησε τοὺς εἰκονολάτρας, ὥστε ἡ ἀγανάκτησίς των ἐξέσπασεν εἰς ἐπανάστασιν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ διαδόχου τοῦ Λέοντος Κων-

σιαντίνου τοῦ Ε', τοῦ Κοπρωνύμου (741). Καὶ τότε πολλοὶ ἀπὸ αὐτοῦς καὶ μάλιστα μοναχοὶ ἐξωρίσθησαν, ἐφυλακίσθησαν καὶ ἄλλοι ἐθανατώθησαν. Ἐνας δὲ φιλόσοφος μοναχός, ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνός, ἐπολέμησε τότε μὲ τὰ συγγράμματά του τοὺς εἰκονομάχους αὐτοκράτορας.

Οἱ αὐτοκράτορες λοιπὸν ὄχι μόνον δὲν κατώρθωσαν νὰ λύσουν αὐτὸ τὸ ζήτημα, ἀλλὰ μὲ τὰ αὐστηρὰ μέτρα των ἀνεστάτωσαν περισσότερον τὴν Ἐκκλησίαν.

Κακῶς ἐνόμισαν ὅτι μὲ τὸς ἐξορίας, μὲ τὸς φυλακίσεις καὶ μὲ τοὺς θανάτους θὰ διαλύσουν τὰς πλάνας τῶν Χριστιανῶν.

47. Ἡ ἐβδόμη οἰκουμενικὴ σύνοδος.

Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ αὐτοκράτορες ἀπέτυχον, ἔρχεται τώρα ἡ Ἐκκλησία νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο μὲ οἰκουμενικὴν σύνοδον.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος 787 ἔγινεν ἡ ἐβδόμη οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐπὶ τῆς βασιλείσης Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας εἰς τὴν Νίκαιαν. Εἰς αὐτὴν δὲ προσῆλθον 350 Πατέρες. Ἡ σύνοδος αὕτη ἀπεφάσισε τὴν ἀναστήλωσιν τῶν εἰκόνων.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τῆς συνόδου, ἄλλοι αὐτοκράτορες ἔπειτα ἀπηγόρευσαν καὶ πάλιν τὰς εἰκόνας.

Ὁ τελευταῖος εἰκονομάχος αὐτοκράτωρ ἦτο ὁ Θεόφιλος.

Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ σύζυγός του Θεοδώρα ἐκάλεσεν ἄλλην σύνοδον κατὰ τὸ ἔτος 842.

Ἡ σύνοδος αὕτη ἐξέδωκε τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν (ὄρον) διὰ τὰς εἰκόνας.

«Ὁ Χριστιανισμὸς ὀφείλει νὰ τιμᾷ τὰς εἰκόνας καὶ ἡ τιμὴ του νὰ μεταβαίνει εἰς τὸ πρωτότυπον αὐτῆς. Δη-

λαδὴ ἢ προσκύνησίς του, πού εἶναι μόνον τιμητικὴ καὶ ὄχι λατρευτικὴ, δὲν ἀνήκει εἰς αὐτὴν τὴν εἰκόνα. Ἀλλὰ ἀνήκει εἰς τὸ πρόσωπον, πού εἶναι ζωγραφισμένον εἰς

Εἰκ. 14. Ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Θεόφιλος.

αὐτὴν. Ἡ δὲ λατρεία ἢ ἡ λατρευτικὴ προσκύνησις ἀνήκει εἰς μόνον τὸν Θεόν».

Ἡ Θεοδώρα, τὴν νίκην αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὥρισε νὰ τὴν ἐορτάζῃ ἡ Ἐκκλησία τὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἡ Κυριακὴ δὲ αὕτὴ λέγεται Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, διότι εἰς τὴν σύνοδον ἐκείνην ἐπεκράτησεν ἡ ὀρθὴ δόξα (γνώμη) τῆς Ἐκκλησίας.

Ψάλλομεν δὲ κατὰ τὴν ἐορτὴν αὐτὴν τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον :

«Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν, Ἀγαθὲ, αἰτούμενοι συγχώρησιν τῶν παισμάτων ἡμῶν, Χριστέ, ὁ Θεός».

βουλήσει γάρ ηὐδόκησας σαρκί ἀνελθεῖν ἐν τῷ
Σταυρῷ,
ἵνα ρύσῃ, οὓς ἐπλάσας, ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ,
ὁδὸν εὐχαρίστως βοῶμεν σοι·
χαρὰς ἐπλήρωσας τὰ πάντα, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν,
παραγενόμενος εἰς τὸ σῶσαι τὸν κόσμον».

ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

48. Αἱ ἀξιώσεις τῶν Παπῶν καὶ
αἱ δικαιολογίαι των.

ΜΕΧΡΙ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ἡ Ἐκκλησία ἦτο μία δι'
ὅλους τοὺς Χριστιανούς.

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ὅμως αὐτὴν ἐχωρίσθη εἰς δύο Ἐκ-
κλησίας. Καὶ μὲ τὸν χωρισμὸν αὐτὸν (σχίσμα) ἐσχηματί-
σθη ἡ Ὁρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ Δυτικὴ ἢ
Παπικὴ (καθολικὴ).

Αἴτιοι τοῦ σχίσματος αὐτοῦ ἦσαν οἱ Πάπαι, οἱ ὅποιοι
πάντοτε εἶχον τὴν ἀξίωσιν νὰ κυβερνοῦν αὐτοὶ καὶ μόνοι
ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν.

Τὴν ἀξίωσιν των δὲ αὐτὴν εἰς τοὺς χρόνους αὐτοῦς
ἠθέλησε νὰ τὴν πραγματοποιήσῃ ὁ Πάπας τῆς Ρώμης
Νικόλαος.

Κάθε Πατριάρχης, ὅπως ἐμάθαμεν, δὲν εἶχε τὸ δι-
καίωμα ν' ἀναμιγνύεται εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ἄλλου
πατριαρχείου. Ὅλοι οἱ Πατριάρχαι, πού ἦσαν ἴσοι με-
ταξὺ των, ἦσαν ἀνεξάρτητοι εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλη-
σίας των. Ὁ πάπας Ρώμης, ὡς πατριάρχης τῆς πρω-
τεύουσας τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, εἶχε μίαν ξεχωριστὴν
τιμὴν ἀπὸ τοὺς ἄλλους πατριάρχας. Τὴν τιμὴν ὅμως αὐ-
τὴν εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ τὴν κάμῃ ἐξουσίαν. Δηλαδὴ
ἠθέλε νὰ ἐξουσιάζῃ τοὺς ἄλλους Πατριάρχας καὶ νὰ
διοικῇ μόνος του τὰς Ἐκκλησίας. Ἦθελε μὲ ἄλλας λέξεις

νὰ ἔχη τὰ πρωτεῖα, νὰ γίνῃ μονάρχης τῆς Ἐκκλησίας.

Τὴν ἀξίωσιν αὐτὴν τοῦ Πάπα δὲν ἐδέχθη ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἀντεπροσώπευε καὶ τοὺς ἄλλους Πατριάρχας. Καὶ ἔτσι ἐχωρίσθη (ἐσχίσθη) ἡ Ἐκκλησία εἰς δύο (σχίσμα).

Τὴν ἀξίωσιν τοῦ αὐτὴν ὁ Πάπας ἐδικαιολόγει ὡς ἐξῆς: Ἔλεγεν ὅτι ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Ὅτι ὁ Πέτρος ἵδρυσεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης. Ὅτι ὁ Πάπας ἦτο διάδοχος τοῦ Πέτρου. Καὶ ἔτσι εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ διοικῇ αὐτὸς καὶ μόνος τὴν Ἐκκλησίαν.

Αὕτῃ ὁμως ἡ ἀξίωσίς του ἦτο ἀδικαιολόγητος. Διότι οὔτε ὁ Πέτρος ἵδρυσεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης, οὔτε ἦτο ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους. Οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν μετὰξὺ τῶν ἴσοι, τὴν δὲ Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης ἵδρυσεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

49. Αἱ ἀφορμαὶ τοῦ σχίσματος.

Ἐπειδὴ ὁ Πάπας εἶχεν αὐτὰς τὰς ἀξιώσεις, ἐζήτει νὰ εὕρῃ ἀφορμὴν νὰ τὰς ἐπιβάλῃ. Καὶ ὅταν κατεβιβάσθη ἀπὸ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ἰγνάτιος καὶ ἔγινε Πατριάρχης ὁ Φώτιος, ἐνόμισεν ὅτι εὕρε τὴν ἀφορμὴν, πὺρ ἐζήτει.

Τὸν Ἰγνάτιον κατεβίβασεν ἀπὸ τὸν θρόνον ὁ θεῖος τοῦ ἀνηλίκου αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Γ', Βάρδας. Τὸν κατεβίβασε δὲ (καθῆρεσε), διότι ἐκαυτηρίαζεν, ὅπως ὁ Χρυσόστομος, τὴν διαφθορὰν τῆς Αὐλῆς. Καὶ ἀντὶ τοῦ Ἰγνατίου ἀνεβίβασε τὸν Φώτιον.

Ὁ Φώτιος ἦτο τότε ἀρχηγὸς τῶν ὑπερσπιστῶν τοῦ αὐτοκράτορος (πρωτοσπαθᾶριος).

Ἦτο πολὺ σοφὸς ἄνθρωπος καὶ ἠθικώτατος, κατήγετο δὲ ἀπὸ εὐγενῆ οἰκογένειαν.

Οί φίλοι ὁμῶς τοῦ Ἰγνατίου ἤρχισαν νὰ κάμνουν θόρυβον διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου καὶ δὲν τὸν ἀνεγνώριζον. Ὁ Φώτιος τότε ἐκάλεσε μίαν σύνοδον διὰ νὰ

Εἰκ. 15. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος.

ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν του καὶ νὰ παύσουν τὰ παράπονα καὶ ὁ θόρυβος.

Εἰς τὴν σύνοδον αὐτὴν ἐκάλεσε καὶ τὸν Πάπαν Νικόλαον τὸν Α΄. Ὁ Πάπας τότε ἔστειλε δύο ἀντιπροσώπους εἰς τὴν σύνοδον καὶ μίαν ἀλαζονικὴν ἐπιστολήν. Εἰς αὐτὴν κατηγόρει τὸν αὐτοκράτορα, διότι κατεβιβάσθη ὁ Ἰγνάτιος, χωρὶς αὐτὸς νὰ ἐρωτηθῇ. Καὶ

διότι ἔκαμε τὸν Φώτιον πατριάρχην, ἐνῶ ἦτο λαϊκός.

Αἱ κατηγορίαι τοῦ αὐτοῦ ἦσαν τελείως ἄδικοι καὶ ψευδεῖς. Δὲν ἦτο καμμία ἀνάγκη νὰ ἐρωτηθῇ ὁ Πάπας διὰ ζήτημα μόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ διότι καὶ ἄλλοι ἀπὸ λαϊκοὶ προηγουμένως ἔγιναν πατριάρχαι.

Ἡ σύνοδος ἔγινε καὶ ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου κατὰ τὸ 861. Μὲ τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τῆς συνόδου συνεφώνησαν μάλιστα καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα.

Ὁ Πάπας τότε ἔξω φρενῶν ἐκάλεσε καὶ αὐτὸς ἄλλην σύνοδον εἰς τὴν Ρώμην. Ἡ σύνοδος αὕτῃ ἐθεώρησεν ἄκυρον τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου. Καὶ μάλιστα ἀφώρισε (ἀπέβαλεν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας) καὶ τοὺς δύο παπικούς ἀντιπροσώπους.

Ἡ ἀπόφασις αὕτῃ ἐξηρέθισε πολὺ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐναντίον τοῦ Πάπα.

Ὁ Φώτιος ὁμως διὰ τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ τὸν χωρισμὸν τῆς καὶ συνεβούλευσε τὸν λαὸν νὰ ἔχῃ ὑπομονήν.

Τὰ σχέδια λοιπὸν τοῦ Πάπα δὲν ἐπέτυχον μὲ τὴν ἀφορμὴν αὐτήν, καὶ ἐζήτει νὰ εὔρῃ ἄλλην. Δὲν ἤργησεν ὁμως νὰ τὴν εὔρῃ καὶ μάλιστα σπουδαιοτέραν. Διότι ἀπὸ τὴν ἀφορμὴν αὐτὴν ἔγιναν αἱ σχέσεις τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Πατριάρχου ἐχθρικάι. Καὶ τὸ σχίσμα ἔγινε τελειωτικόν. Ἡ ἀφορμὴ αὕτῃ εἶναι ἡ ἑξῆς.

Οἱ Βούλγαροι δὲν ἦσαν ἀκόμη τότε Χριστιανοί. Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Βόγορις ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ Χριστιανός. Ἐστάλησαν λοιπὸν δύο μοναχοὶ ἀδελφοί, ὁ Μεθόδιος καὶ ὁ Κύριλλος, καὶ ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Βουλγάρους. Καὶ ὁ βουλγαρικὸς λαὸς μαζὶ μὲ τὸ Βασίλεα τοῦ ἐβαπτίσθησαν.

Τότε ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἔστειλεν ὀρθοδόξους ἱερεῖς διὰ νὰ διοργανώσουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας.

Δὲν εἶχον προφθάσει ὁμως οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς νὰ ἀρχίσουν τὸ ἔργον των, ὅποτε ὁ Πάπας ἔστειλεν ἰδικούς του ἱερεῖς ἐκεῖ. Καὶ ἀμέσως οὗτοι ἤρχισαν νὰ φέρονται ὕβριστικῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς. Νὰ ἀλλάζουν τοὺς κανονισμοὺς τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ θέλουν νὰ ἐνώσουν τοὺς Βουλγάρους μὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης. Τὸ δὲ σπουδαιότερον ἦτο ὅτι ἐδίδασκον τοὺς Βουλγάρους καὶ μίαν αἵρεσιν. Ὅτι δηλαδὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον δὲν ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα μόνον, ὡς διδάσκει ὁ Χριστός, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Υἱόν.

Ὁ Φώτιος τότε δὲν ἠμπόρεσε πλέον νὰ ἀνεχθῇ αὐτὴν τὴν νέαν καὶ σοβαρωτάτην κατάστασιν καὶ πρὸ παντὸς τὴν αἵρεσιν. Ὁ Πάπας δὲν ἔκαμνε μόνον ἐπέμβασιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ποὺ δὲν εἶχε δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ ἐδίδασκεν αἰρετικὰς διδασκαλίας.

Ἐστειλε λοιπὸν τότε ὁ Φώτιος μίαν ἐγκύκλιον εἰς τοὺς ἄλλους τρεῖς Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων. Καὶ κατήγγειλεν εἰς αὐτοὺς τὸν Πάπαν δι' ὅσα ἔκαμνε. Τοὺς ἐκάλεσε δὲ νὰ συνέλθουν εἰς μίαν σύνοδον διὰ νὰ ἀποφασίσουν, τί νὰ κάμουν διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ Πάπα.

Πράγματι ἐγένεν ἡ σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ ἔτος 867. Ἡ σύνοδος αὕτῃ ἀφώρισε τὸν Πάπαν, δηλαδὴ τὸν ἐθεώρησεν ὡς ἓνα ἐπιζήμιον μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἀπὸ τότε ἔπαυσε τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ὅλη ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία νὰ ἔχῃ πλέον σχέσεις μὲ τὴν Παπικὴν. Δηλαδὴ ἐγένε τὸ σχίσμα, τὸ ὁποῖον συνεπληρώθη τελειωτικὰ ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Μιχαὴλ Κηρουλαρίου (1043 - 1053).

50. Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Βουλγάρων καὶ Ρώσων.

ΕΙΔΟΜΕΝ προηγουμένως, ὅτι τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐκήρυξαν οἱ ἀδελφοὶ μοναχοὶ Μεθόδιος καὶ Κύριλλος. Οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ κατήγοντο ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἐκαμαν δὲ Χριστιανούς, ἐκτὸς τῶν Βουλγάρων, καὶ ἄλλους σλαβικοὺς λαούς, ὅπως Σέρβους, Κροάτας κλπ.

Διὰ τοῦτο οἱ μοναχοὶ αὐτοὶ λέγονται ἀπόστολοι τῶν Σλάβων. Εἰς αὐτοὺς οἱ Σλάβοι χρεωστοῦν μεγάλην εὐγνωμοσύνην. Διότι δὲν ἐκήρυξαν μόνον τὸν χριστιανισμὸν εἰς αὐτούς, ἀλλὰ τοὺς ἐδίδαξαν καὶ τὸ σλαβικὸν ἀλφάβητον. Καὶ μετέφρασαν τὴν Ἀγ. Γραφὴν καὶ ἄλλα βιβλία εἰς τὴν γλῶσσάν των.

Ἡ πρώτη ἀπὸ τοὺς Ρώσους, ποὺ ἔγινε Χριστιανή, ἦτο ἡ αὐτοκράτειρά των Ὑλγα. Ἡ Ὑλγα ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐβαπτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 995. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δὲ τοῦ ἐγγόνου της Βλαδιμήρου ἐβαπτίσθησαν καὶ ὅλοι οἱ Ρῶσοι εἰς τὸν Δνείπερον ποταμόν.

Ὁ Βλαδίμηρος μάλιστα ἐπῆρε σύζυγον τὴν ἐλληνίδα περιγκήπισσαν Ἀνναν.

Λέγουν, ὅτι ὁ Βλαδίμηρος, προτοῦ νὰ γίνῃ Χριστιανός, ἔστειλεν εὐγενεῖς Ρώσους εἰς διαφόρους χώρας διὰ νὰ εὔρουν τὴν καλυτέραν θρησκείαν. Οὗτοι, ὅταν ἦλθον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐθαύμασαν τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς λατρείας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὅταν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ρωσίαν ἐπληροφόρησαν τὸν Βλαδίμηρον, ὅτι ἡ καλυτέρα εἶναι ἡ ὀρθόδοξος. Τότε ὁ Βλαδίμηρος τὴν ἀπεδέχθη καὶ ἔγινε Χριστιανός.

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΕΡΡΥΘΜΙΣΙΣ

51. Ἡ κατάστασις τῆς Παπικῆς ἐκκλησίας.

Εἶχον περάσει ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ σχίσματος 700 περίπου ἔτη. Καὶ κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἔφθασεν εἰς μεγάλην παραλυσίαν.

Αἷτιοι δὲ αὐτῆς τῆς καταστάσεως ἦσαν οἱ Πᾶπαι.

Ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἔγινεν ὁ χωρισμὸς τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Ἀνατολικήν. Ἐξ αἰτίας τῶν ιδίων τώρα, ὡς θὰ ἴδωμεν, γίνεται ἄλλος χωρισμὸς μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν των. Καὶ εἶναι αἷτιοι οἱ Πᾶπαι καὶ τοῦ νέου χωρισμοῦ διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους :

1) Διότι καθημερινῶς παρεμόρφωναν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ αὐθαιρέτως. Καὶ ἐδίδασκον αἰρετικὰς διδασκαλίας.

2) Διότι τὴν λατρείαν των εἰς τοὺς ναοὺς των τὴν μετέβαλλον μὲ διαφόρους θεατρικὰς ἐπιδείξεις εἰς εἰδωλολατρίαν.

3) Διότι τὰ ὑλικά συμφέροντά των παρεμόρφωναν καὶ τὴν ἱερὰν Παράδοσιν.

4) Διότι ἐδίδασκον ψευδῶς, ὅτι ὁ Χριστιανὸς σφύζεται ὄχι μὲ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν πίστιν, ἀλλὰ μόνον μὲ τὰς νηστείας, μὲ τὰς προσευχὰς καὶ μὲ τὰ ταξίδια εἰς ἱεροὺς τόπους.

5) Διότι, καὶ αὐτὸ ἦτο τὸ χειρότερον, ἐδίδασκον ὅτι μὲ τὰ συγχωροχάρτια, ποὺ ἐπώλουν οἱ Πᾶπαι, ἐσυγχωροῦντο αἱ ἁμαρτίαι τῶν Χριστιανῶν.

Τὰ συγχωροχάρτια αὐτὰ ἦσαν γραπτὰ συγχωρήσεις ἁμαρτιῶν. Καὶ ἐπωλοῦντο, ἄλλα εὐθηνὰ καὶ ἄλλα ἀκριβά, ἀναλόγως τοῦ μικροῦ ἢ μεγάλου ἁμαρτήματος.

Ἐκαμαν δηλαδή οἱ Πᾶπαι διατίμησιν τῶν ἁμαρτημάτων, ὅπως κάμνει ὁ ἔμπορος τῶν ἐμπορευμάτων του.

Αὐτὸ δὲ τὸ ἐμπόριον τὸ ἔκαμνον οἱ Πᾶπαι διὰ τὰ

εἰσπράττουν χρήματα καὶ νὰ τὰ ἐξοδεύουν εἰς διαφόρους ἁσωτίας των.

Αἱ καταχρήσεις αὐταὶ τῆς Θρησκείας καὶ ἡ ἁσωτος

Εἰκ. 16. Ὁ Λούθηρος.

ζωὴ τῶν Παπῶν ἔκαμαν τὸν λαὸν νὰ ἀγανακτῇ. Καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸν λαὸν αὐτὸν ἐζήτουν τὴν ἀλλαγὴν τῆς καταστάσεως αὐτῆς (μεταρρύθμισιν).

52. Ὁ Λούθηρος καὶ ἡ μεταρρύθμισις.

Τότε ἀκριβῶς, πὺν τὸ κακὸν αὐτὸ εἶχε παραγίνει, παρουσιάσθη ἓνας τολμηρὸς μεταρρυθμιστής, ἓνας ἐπαναστάτης. Καὶ αὐτὸς ἔκαμε τὴν ἀλλαγὴν, πὺν ἤθελεν ὁ λαός. Οὗτος ἐλέγετο Μαρτίνος Λούθηρος. Ἦτο ἓνας μοναχὸς καὶ θεολόγος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν Σαξωνίαν κατὰ τὸ ἔτος 1483. Ἐδίδασκε δὲ ὡς καθηγητὴς εἰς

τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιττεμβέργης τῆς Γερμανίας. Πάπας ἦτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (1520) Λέων ὁ δέκατος.

Ὁ Πάπας αὐτὸς εἶχε ἐξαπολύσει διαφόρους μοναχοὺς εἰς διάφορα μέρη τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, νὰ πωλοῦν συγχωροχάρτια καὶ νὰ εἰσπράττουν χρήματα.

Ἦνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τούτους, ποὺ ἐλέγετο Τέξελος, ἔφθασε διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τὴν Βιττεμβέργην τῆς Γερμανίας, ὅπου ἦτο ὁ Λούθηρος. Ὁ Λούθηρος λοιπόν, ποὺ παρηκολούθει καὶ ἀπὸ πρὶν τὰς καταχρήσεις τοῦ Πάπα, δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἀνεχθῇ αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Καὶ μὲ τὴν βοήθειαν πολλῶν φίλων ὁπαδῶν του, ἀπεφάσισε νὰ τὴν κτυπήσῃ. Ἀμέσως ἐτοιχοκόλλησεν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Βιττεμβέργης μίαν προκήρυξιν ἐναντίον τοῦ Πάπα μὲ 95 κατηγορίας (θέσεις).

Ἐπειτα ἤρχισε νὰ διδάσκῃ φανερὰ καὶ θαρραλέα τὸν λαὸν τῆς Γερμανίας, ὅτι τὰ συγχωροχάρτια εἶναι ἓνα αἰσχρὸν ἐμπόριον τοῦ Πάπα. Καὶ ὅτι ὁ Χριστιανὸς δὲν συγχωρεῖται μὲ συγχωροχάρτια καὶ μὲ χρήματα, ἀλλὰ μὲ τὴν πραγματικὴν πίστιν.

Ἐπίσης ἐδίδασκεν εἰς τὰ κηρύγματά του, ὅτι τὴν ἀλήθειαν τῆς θρησκείας θὰ εὕρωμεν μόνον εἰς τὴν Ἀγ. Γραφὴν καὶ ὄχι εἰς τὴν Παράδοσιν. Ὅτι ἡ ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους. Ὅτι ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ παραδέχεται ὡς μυστήρια μόνον τὸ βάπτισμα καὶ τὴν θεῖαν εὐχαριστίαν. Καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τὰ ὅποια ἦσαν ἐναντίον τῆς ὀρθοδοξίας.

Ὅλη ἡ δυτικὴ Εὐρώπη ἔμαθε τότε τὴν θρησκευτικὴν ἐπανάστασιν τοῦ Λουθήρου. Αἱ ιδέαι του ἤρχισαν νὰ ἐξαπλώνωνται εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις καὶ νὰ συγκλονίζουσιν τὰς καρδίας των. Ὁ γερμανικὸς λαὸς ἐπανεστάτησε πλέον ἐναντίον τοῦ Πάπα.

εἰσπράττουν χρήματα καὶ νὰ τὰ ἐξοδεύουν εἰς διαφόρους ἀσωτίας των.

Αἱ καταχρήσεις αὐταὶ τῆς Θρησκείας καὶ ἡ ἄσωτος

Εἰκ. 16. Ὁ Λούθηρος.

ζωὴ τῶν Παπῶν ἔκαμαν τὸν λαὸν νὰ ἀγανακτῇ. Καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸν λαὸν αὐτὸν ἐξήτουν τὴν ἀλλαγὴν τῆς καταστάσεως αὐτῆς (μεταρρύθμισιν).

52. Ὁ Λούθηρος καὶ ἡ μεταρρύθμισις.

Τότε ἀκριβῶς, πὺν τὸ κακὸν αὐτὸ εἶχε παραγίνει, παρουσιάσθη ἓνας τολμηρὸς μεταρρυθμιστής, ἓνας ἐπαναστάτης. Καὶ αὐτὸς ἔκαμε τὴν ἀλλαγὴν, πὺν ἤθελεν ὁ λαός. Οὗτος ἐλέγετο Μαρτίνος Λούθηρος. Ἦτο ἓνας μοναχὸς καὶ θεολόγος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν Σαξωνίαν κατὰ τὸ ἔτος 1483. Ἐδίδασκε δὲ ὡς καθηγητὴς εἰς

τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιττεμβέργης τῆς Γερμανίας. Πάπας ἦτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (1520) Λέων ὁ δέκατος.

Ὁ Πάπας αὐτὸς εἶχε ἐξαπολύσει διαφόρους μοναχοὺς εἰς διάφορα μέρη τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, νὰ πωλοῦν συγχωροχάρτια καὶ νὰ εἰσπράττουν χρήματα.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τούτους, ποὺ ἐλέγετο Τέξελος, ἔφθασε διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τὴν Βιττεμβέργην τῆς Γερμανίας, ὅπου ἦτο ὁ Λούθηρος. Ὁ Λούθηρος λοιπόν, ποὺ παρηκολούθει καὶ ἀπὸ πρὶν τὰς καταχρήσεις τοῦ Πάπα, δὲν ἠμπόρσεσε νὰ ἀνεχθῇ αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Καὶ μὲ τὴν βοήθειαν πολλῶν φίλων ὁπαδῶν του, ἀπεφάσισε νὰ τὴν κτυπήσῃ. Ἀμέσως ἐτοιχοκόλλησεν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Βιττεμβέργης μίαν προκήρυξιν ἐναντίον τοῦ Πάπα μὲ 95 κατηγορίας (θέσεις).

Ἐπειτα ἤρχισε νὰ διδάσκῃ φανερὰ καὶ θαρραλέα τὸν λαὸν τῆς Γερμανίας, ὅτι τὰ συγχωροχάρτια εἶναι ἓνα αἰσχρὸν ἐμπόριον τοῦ Πάπα. Καὶ ὅτι ὁ Χριστιανὸς δὲν συγχωρεῖται μὲ συγχωροχάρτια καὶ μὲ χρήματα, ἀλλὰ μὲ τὴν πραγματικὴν πίστιν.

Ἐπίσης ἐδίδασκεν εἰς τὰ κηρύγματά του, ὅτι τὴν ἀλήθειαν τῆς θρησκείας θὰ εὕρωμεν μόνον εἰς τὴν Ἀγ. Γραφὴν καὶ ὄχι εἰς τὴν Παράδοσιν. Ὅτι ἡ ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους. Ὅτι ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ παραδέχεται ὡς μυστήρια μόνον τὸ βάπτισμα καὶ τὴν θεῖαν εὐχαριστίαν. Καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τὰ ὅποια ἦσαν ἐναντίον τῆς ὀρθοδοξίας.

Ὅλη ἡ δυτικὴ Εὐρώπη ἔμαθε τότε τὴν θρησκευτικὴν ἐπανάστασιν τοῦ Λουθήρου. Αἱ ιδέαι του ἤρχισαν νὰ ἐξαπλώνωνται εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις καὶ νὰ συγκλονίζουσιν τὰς καρδίας των. Ὁ γερμανικὸς λαὸς ἐπανεστάτησε πλέον ἐναντίον τοῦ Πάπα.

Ὁ Πάπας ἐφοβήθη καὶ διὰ τὴν καθησυχάσῃ τὸν κόσμον, ὅπως ἐνόμιζεν, ἔστειλεν εἰς τὸν Λούθηρον ἕνα ἔγγραφον (βούλλαν). Εἰς αὐτὸ τὸν ἔγραφεν αἰρετικόν. Καὶ τὸν ἐφοβέριζεν ὅτι θὰ τὸν ἀφορίσῃ, ἂν δὲν ἀνεκάλει ὅσα εἶπε καὶ ἔγραψεν ἐναντίον του.

Ὁ Λούθηρος, διὰ τὴν δείξῃ τὴν περιφρόνησίν του εἰς τὰς ἀπειλὰς τοῦ Πάπα, ἔκαυσε τὸ ἔγγραφον αὐτὸ εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Βιτεμβέργης ἐνώπιον πολλοῦ λαοῦ.

Ὁ πάπας εἶδε τότε, ὅτι μὲ τὰς ἀπειλὰς τοῦ ἀφορισμοῦ δὲν κατορθώνει νὰ σταματήσῃ τὸ ρεῦμα ἐναντίον του. Καὶ μὲ τὰς ἐνεργείας του γίνεται ἕνα συνέδριον εἰς τὴν Βορματίαν τῆς Γερμανίας κατὰ τὸ ἔτος 1521. Τὸ συνέδριον αὐτὸ ἀπετελεῖτο ἀπὸ γερμανοὺς ἡγεμόνας καὶ ἀνωτέρους κληρικοὺς, φίλους τοῦ Πάπα. Ὅλοι αὐτοὶ ἐκάλεσαν τὸν Λούθηρον νὰ ἀνακαλέσῃ τὰς διδασκαλίας του. Ὁ Λούθηρος ὁμως δὲν τοὺς ἤκουσε καὶ τοὺς εἶπεν ὅτι θὰ ἐπιμείνῃ ἐν ὅσῳ αἱ διδασκαλαί του, ὥς ἔλεγεν, εἶναι σύμφωνοι μὲ τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Ἐπειτα συγκαλεῖται καὶ ἄλλο συνέδριον εἰς τὴν πόλιν Σπεῖραν τῆς Γερμανίας κατὰ τὸ 1529. Καὶ τὸ συνέδριον αὐτὸ ἔλαβε μέτρα αὐστηρὰ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Λουθήρου.

Τότε ὁ Λούθηρος καὶ οἱ ὁπαδοὶ του διεμαρτυρήθησαν διὰ τὰ μέτρα αὐτά.

Καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν διαμαρτυρόμενοι ἢ προτεστάνται (ξένη λέξις, ποὺ σημαίνει διαμαρτυρόμενοι). Οὗτοι ἐχωρίσθησαν ἀμέσως ἀπὸ τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐσχημάτισαν τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Διαμαρτυρομένων.

Ὅταν ὁ Λούθηρος ἐκήρυξε τὴν μεταρρυθμίσιν εἰς τὴν Γερμανίαν, ἕνας ἄλλος μεταρρυθμιστὴς ἐδίδαξε τὰ ἴδια περίπου εἰς τὴν Ἑλβετίαν, ὁ Σβίγγλιος. Ἐπειτα

τὴν μεταρρύθμισιν τούτου ἐξηκολούθησεν ἐκεῖ ὁ Καλβῖνος. Ἡ διδασκαλία τοῦ Καλβίνου (Καλβινισμός) διεδόθη κατόπιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἐσχηματίσθη ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία.

Αἱ Ἐκκλησίαι λοιπὸν τῶν διαμαρτυρομένων εἶναι αἱ ἑξῆς :

1) Ἡ Ἐκκλησία ἡ Λουθηρανικὴ ἢ προτεσταντικὴ.

2) Ἡ Καλβινικὴ Ἐκκλησία.

3) Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἡ ἐπισκοπιανή, διότι αὕτη διετήρησε τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπισκόπου.

Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι μικρότεραι Ἐκκλησίαι τῶν διαμαρτυρομένων, ποὺ ἔχουν μεταξύ των πολλὰς διαφορὰς εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ λατρείαν των. Ὅλαι δὲ αὐταὶ αἱ Ἐκκλησίαι καθὼς καὶ ἡ Δυτικὴ εἶναι αἰρετικά.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

53. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἔπειτα ἀπὸ τὸ σχίσμα ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰ Πατριαρχεῖα :

α) Κωνσταντινουπόλεως, β) Ἀλεξανδρείας, γ) Ἀντιοχείας, δ) Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ ἄλλας ὀρθοδόξους ἐκκλησίας.

Ἀπὸ αὐτὰ ὅμως τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἐθεωρεῖτο τὸ σπουδαιότερον. Διότι αὐτὸ ἦτο τὸ κέντρον ὅλων τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῆς οἰκουμένης. Καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ἐλέγετο καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Λέγεται δὲ καὶ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

Τοῦτο μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐδρέθη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων (1453).

Ὁ δὲ κατακτητὴς Μωάμεθ ὁ Β' δὲν κατεδίωξε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Πατριαρχείου τούτου. Ἐκατάλαβεν ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ ἥτο νὰ τὰ ἔχη καλὰ μὲ τοὺς ὑποδούλους Χριστιανούς. Καὶ διὰ τοῦτο ἔδωσε τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς Χριστιανούς νὰ ἐκλέξουν τὸν νέον Πατριάρχην των. Οἱ δὲ Χριστιανοὶ ἐξέλεξαν ἓνα πολὺ ἱκανὸν καὶ μορφωμένον, ποὺ ἐλέγετο Γεώργιος Σχολάριος. Ὅταν δὲ ἐχειροτονήθη εἰς Πατριάρχην ὠνομάσθη Γεννάδιος.

Τὸν νέον τοῦτον Πατριάρχην ὁ Μωάμεθ περιποιήθη πολὺ καὶ ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν πολὺ μεγάλας τιμὰς.

Ὅταν π. χ. μετὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐπῆγεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, τὸν ὑπεδέχθη μὲ στρατιωτικὴν παράταξιν.

Ἐπειτα, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἵθουσαν τοῦ σουλτάνου, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν οὗτος ἰδιοχείρως τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον (πατερίτσαν).

Ὅταν δὲ ἀνεχώρει ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα, τὸν συνώδευσεν ὁ ἴδιος ὁ Μωάμεθ μέχρι τῆς Πύλης τῶν ἀνακτόρων.

Ἀπὸ ἐκεῖ δὲ ἔδωσε διαταγὴν καὶ συνώδευσεν ἔφιππον τὸν Πατριάρχην μία τιμητικὴ φρουρὰ μέχρι τῶν Πατριαρχείων.

54. Τὰ προνόμια τοῦ Πατριάρχου.

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς τιμὰς παρεχώρησε μὲ ἓνα σουλτανικὸν βεράτιον (διάταγμα) εἰς τὸν Πατριάρχην τὰ ἑξῆς προνόμια :

1) Ὁ Πατριάρχης νὰ εἶναι ἀνώτατος ἄρχων τοῦ κλήρου, τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων.

2) Νὰ δικάζῃ τὰς διαφορὰς ὅλων τῶν Χριστιανῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

3) Ὅλα τὰ κτήματα τῶν ναῶν καὶ τῶν μοναστηρίων ἀνήκουν εἰς τοὺς Χριστιανούς. Καὶ νὰ εἶναι ἀφορολόγητα.

4) Νὰ μὴ γίνεταί κανεὶς Χριστιανὸς διὰ τῆς βίας μω-
αμεθανός.

5) Ὁ Πατριάρχης νὰ εἶναι ἀρχηγὸς καὶ τῶν ὑποδού-
λων Χριστιανῶν καὶ ὁ ἀντιπρόσωπός των εἰς τὴν Τουρ-
κικὴν Κυβέρνησιν (Ὑψηλὴν Πύλιν). Ἦτο δηλαδὴ ὁ
ὁ ἐθνάρχης ὅλων τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

6) Νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ εἰσπράττῃ φόρους ἀπὸ
τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας.

7) Νὰ διοικοῦν τὰ σχολεῖα τοῦ λαοῦ οἱ ἐπίσκοποι
ἐκάστης περιφερείας κλπ.

Αὐτὰ ὅμως τὰ προνόμια, ἔπειτα ποὺ ἀνέβαιναν εἰς
τὸν θρόνον ἄλλοι σουλτάνοι, σιγὰ σιγὰ κατηργήθησαν.

Καὶ τότε οἱ ναοὶ ἐγίνοντο τζαμιά, χιλιάδες χριστιανοὶ
ἐγίνοντο μωαμεθανοὶ διὰ τῆς βίας. Πολλὰ παιδιὰ ἀπὸ
6 - 18 ἐτῶν ἠρπάζοντο ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖας των καὶ ἐγί-
νοντο διὰ τῆς βίας τοῦρκοι στρατιῶται (Γενίτσαροι).

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς χριστιανούς ἐπρωτιμοῦσαν τὸν θά-
νατον παρὰ νὰ ἀλλαξοπιστήσουν. Οἱ χριστιανοὶ αὐτοὶ εἶ-
ναι οἱ Νεομάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας μας.

55. Ἡ διοίκησις τοῦ Πατριαρχείου.

Ὅλα τὰ προνόμια, ποὺ ἔλαβεν ὁ Πατριάρχης, τὰ
ἐκτελοῦσε μὲ μίαν σύνοδον. Ἡ σύνοδος ἀπετελεῖτο ἀπὸ
κληρικούς, ποὺ εἶχον διάφορα ἀξιώματα.

Συνεννοεῖτο δὲ ὁ Πατριάρχης μὲ τὸν Σουλτάνον διὰ
τὰς υποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἓνα διερμηνέα Ἕλληνα, ὁ
ὁποῖος ἐλέγετο Λογοθέτης.

Πολλάκις ὁ Πατριάρχης ἔκαμνε συνόδους καὶ ἀπὸ
τοὺς ἀρχιερεῖς, ποὺ ἤρχοντο προσωρινῶς εἰς Κωνσταντι-
νούπολιν. Αἱ σύνοδοι αὗται ἐλέγοντο ἐνδημοῦσαι.

Καὶ σήμερον ὁ Πατριάρχης διοικεὶ τὴν Ἐκκλησίαν
του μὲ σύνοδον, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ δώδεκα ἐπι-

σκόπους. Ἐκτὸς αὐτῆς ἔγινε καὶ ἐν συμβούλιον μεικτόν, ἀπὸ ἀνωτέρους κληρικοὺς καὶ προκρίτους λαϊκοὺς. Τὸ Συμβούλιον αὐτὸ λύει ζητήματα, ποὺ εἶναι μαζὶ ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικά. Ὅπως π. χ. τὰ ζητήματα τοῦ γάμου, τὰς κληρονομίας καὶ περιουσίας τῶν μοναστηρίων, τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ κλπ. Σήμερον ὁ Πατριάρχης περιορίζεται εἰς τὰ καθαρῶς ἐκκλησιαστικά του καθήκοντα. Ὁ περιορισμὸς αὐτὸς τῶν δικαιωμάτων, ποὺ εἶχεν ἄλλοτε, ἔγινεν ἔπειτα ἀπὸ τὸν τελευταῖον Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον (1923).

ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

56. Τὰ μοναστήρια φύλακες τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ τῆς θρησκείας.

ΕΙΣ τὰ πρῶτα μοναστήρια, ποὺ ἰδρύθησαν κατὰ τοὺς πρῶτους Χριστιανικοὺς αἰῶνας, οἱ μοναχοὶ μὲ τὰς ἐξόχους ἀρετὰς τῶν ἐδυνάμωσαν τὴν πίστιν.

Εἰς τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἔπειτα εὗρισκον παρηγορίαν αἱ πληγωμέναι ψυχαὶ τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὰς δυστυχίας τοῦ κόσμου. Οἱ πτωχοὶ καὶ ὁδοιπόροι εἰς αὐτὰ ἐζήτουν καταφύγιον.

Εἰς περιστάσεις δὲ δυσκόλους τοῦ ἔθνους ἢ τῆς κοινωνίας, εἰς τοὺς πολέμους κλπ. ἐκεῖ ἐζήτουν προστασίαν τὰ γράμματα καὶ ἡ θρησκεία μας.

Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας (Τουρκοκρατίας) τὰ μοναστήρια ἐφύλαξαν ὅχι μόνον τὰ γράμματα καὶ τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴν ιδέαν.

Εἰς τὴν ἐποχὴν π. χ. τοῦ παιδομαζώματος τῶν Γενιτσάρων, οἱ δυστυχεῖς γονεῖς εἰς τὰ μοναστήρια ἔκρυ-

παν τὰ τέκνα των. Καὶ ἐκεῖ ἐσφύζοντο ἀπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ τυράννου.

Εἰς τὰ μοναστήρια αὐτὰ ἐδιδάσκοντο τὰ ἑλληνικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ γράμματα. Καὶ ἐγίνετο τὸ ἐθνικὸν κήρυγμα διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἔθνους ἀπὸ τὴν δουλείαν. Πολλοὶ μορφωμένοι μοναχοὶ ἐδίδασκον εἰς τοὺς νάρθηκας τῶν ἐκκλησιῶν.

Τὰ σχολεῖα αὐτὰ εἰργάζοντο τὴν νύκτα διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων.

Τὰ δὲ ἑλληνόπουλα ἐπήγαιναν ἐκεῖ μὲ συντροφιά τὸ φεγγάρι διὰ νὰ διδαχθοῦν.

Ἀπὸ τότε ἔμεινε καὶ λέγεται μέχρι σήμερον μὲ θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν συγκίνησιν τὸ δημῶδες ῥῆμα:

«Φεγγαράκι μου λαμπρὸ
φέγγε μου νὰ περπατῶ κλπ.»

57. Ἡ Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ τῆς Ἑλλάδος, προτοῦ ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐλευθερωθῇ, ἐκυβερνᾶτο ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅταν ὁμως ἀπηλευθερώθη καὶ ἔγινε τότε βασιλεῖον ἐλεύθερον, μετὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας τοῦ 1821, ἐδικαιοῦτο νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὸν Πατριάρχην.

Καὶ διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν συνηθροίσθησαν ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἔτος 1833 εἰς τὸ Ναύπλιον (πρωτεύουσαν τότε τῆς Ἑλλάδος). Καὶ ἐκεῖ ἔκαμαν μίαν σύνοδον. Ἡ σύνοδος δὲ αὕτῃ ἀνεκήρυξε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνεξάρτητον, δηλαδή νὰ διοικῆται μόνῃ της (αὐτοκέφαλος). Καὶ τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀνέθεσαν οἱ ἐπίσκοποι οὗτοι εἰς μίαν μικροτέραν

σύνοδον. Ἡ σύνοδος δὲ αὐτὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ 4 ἐπισκόπων καὶ ἀπὸ ἑνα λαϊκόν, ποὺ ἦτο ἀντιπρόσωπος τοῦ κράτους. Ἐλέγετο δὲ οὗτος βασιλικὸς ἐπίτροπος. Καὶ ἐχρησίμευε διὰ νὰ ὑπάρχη μὲ αὐτὸν συνεργασία τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας. Πρόεδρος δὲ τῆς συνόδου αὐτῆς ἦτο ὁ μητροπολίτης τῆς πρωτευούσης.

Τὸ Πατριαρχεῖον διὰ διαφόρους λόγους δὲν ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1852.

Ἀπὸ τότε ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐκυβερνᾶτο ὡς ἑξῆς:

1) Πρόεδρος τῆς συνόδου θὰ ἦτο ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν (διότι αἱ Ἀθῆναι ἔγιναν πρωτεύουσα).

2) Οἱ ἐπίσκοποι τῆς συνόδου θὰ ἐκλέγονται κατὰ σειράν, σύμφωνα μὲ τὸν χρόνον τῆς χειροτονίας των.

3) Τὸ Ἅγιον μύρον θὰ λαμβάνεται ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον χάριν σεβασμοῦ.

4) Ἡ κυβέρνησις τοῦ κράτους θὰ ἔχῃ ὡς ἀντιπρόσωπον τὸν βασιλικὸν ἐπίτροπον.

5) Οἱ κατηγορούμενοι κληρικοὶ διὰ ἐκκλησιαστικὰς παραβάσεις θὰ δικάζονται ἀπὸ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια.

6) Ἡ σύνοδος θὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἐπισκόπους καὶ θὰ ἐπιβλέπῃ τὸν κλῆρον καὶ τὰ μοναστήρια.

7) Θὰ ἐπαγρυπνῇ διὰ νὰ τηρῇται ἡ ὀρθόδοξος πίστις καὶ ἡ ὀρθὴ διδασκαλία.

Εἰς τὴν ἀνεξάρτητον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος προσετέθησαν ἔπειτα καὶ αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἑπτανήσου, Θεσσαλίας καὶ Ἀρτης (1886).

Μετὰ δὲ τοὺς ἐνδόξους πολέμους τοῦ 1912 - 1913 ἠνώθησαν μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ αἱ Ἐκ-

κλησίαι τῶν χωρῶν, πού ἡλευθερώθησαν.

Σήμερον τὰ μέλη τῆς ἱερᾶς συνόδου εἶναι ἐν ὧν 13, δηλαδή 12 ἀρχιερεῖς καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ὡς πρόεδρος. Παρευρίσκεται δὲ εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ κράτους, πού λέγεται βασιλικὸς ἐπίτροπος.

Τὰ δὲ δικαιώματα τῆς συνόδου αὐτῆς εἶναι τὰ ἴδια, πού εἴλαμε προηγήτερα.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν σύνοδον αὐτὴν ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας γίνεται καὶ ἀπὸ μίαν ἄλλην σύνοδον. Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺ ἐπισκόπους τῆς Ἑλλάδος καὶ λέγεται σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος.

ΤΑ ΑΛΛΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΑ

ΕΚΤΟΣ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἔχομεν, ὡς εἶδομεν, καὶ τρία ἄλλα Πατριαρχεῖα. Δηλαδή τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων.

Τὰ τρία αὐτὰ Πατριαρχεῖα κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας εἶχον μεγάλην ἀκμὴν καὶ δύναμιν. Ἀλλὰ ἔπειτα κατεδιώχθησαν ἀπὸ διαφόρους ἐχθρούς, δηλαδή ἀπὸ τοὺς Ἀραβας, τοὺς Σταυροφόρους, τοὺς Μαμελούκους καὶ τοὺς Τούρκους.

Ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς δὲ αὐτοὺς ἔχασαν τὴν πρώτην των ἀκμὴν καὶ ἐξησθένισαν.

Μόνον δὲ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἤρχισεν ἡ θέσις των νὰ καλυτερεύῃ. Διότι ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὰ προνόμιά του ἐπροστάτευσεν αὐτά.

58. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

Τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας ἱδρυσεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, ὅταν ἐπεσκέφθη τὴν Αἴγυπτον μαζί με τὸν Ἀπόστολον Πέτρον.

Τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ἔλαθε πολλὰς περιπετείας ἀπὸ διαφόρους ἐχθροὺς, ποὺ εἶδομεν προτύτερα, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα. Κατῶρθωσεν ὁμως νὰ διασωθῇ καὶ εἶναι τὸ δεύτερον ἔπειτα ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως.

Σήμερον διαιρεῖται εἰς 8 ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας.

1) Ἀλεξανδρείας (Ἀλεξάνδρεια-Κάϊρον), 2) Μέμφιδος (Ἡλιούπολις), 3) Πηλουσίου (Πόρτ - Σαΐδ), 4) Λεοντοπόλεως (Ζαγαζίκ), 5) Πτολεμαῖδος (Μίνια), 6) Νουβίας (Χαρτούμ), 7) Αἰθιοπίας (Ἀδδῖς Ἀμπέμπα) καὶ 8) Τριπόλεως (Τρίπολις).

Διοικεῖται δὲ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ δὲ Πατριάρχης χάριν τιμῆς φέρει τὸν τίτλον τοῦ Πάπα καὶ δεκάτου τρίτου τῶν Ἀποστόλων.

Ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς τοῦ Πατριαρχείου εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον εἶναι 140 χιλιάδες, ἀπὸ αὐτοὺς δὲ 15 χιλιάδες εἶναι ὀρθόδοξοι ἐκ τῆς Συρίας.

Ἡ κατάστασις τοῦ Πατριαρχείου σήμερον ἔχει ἀρκετὰ καλυτερεύσει μετὰ τὸ νέο πολίτευμα τῆς Αὐτονομίας τῆς Αἰγύπτου.

59. Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας.

Ἡ Ἀντιόχεια ἦτο μία ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας πόλεις, ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ρώμην καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Καὶ διὰ τοῦτο παλαιότερον ἐλέγετο ἡ τρίτη πόλις τοῦ κόσμου.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸν διωγμὸν τοῦ Στεφάνου ἤλθον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν Κύπριοι Χριστιανοὶ καὶ ἐκήρυξαν τὸν Χριστιανισμόν.

Μετὰ ταῦτα ἦλθον ὁ Βαρνάβας καὶ ὁ Παῦλος καὶ ἐπὶ ἓν ἔτος εἰργάσθησαν διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς νέας θρησκείας. Κατόπιν δὲ διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν τὴν ἐπεσκέφθη καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας ἐσχηματίσθη ἰδίως ἀπὸ Ἑλλήνων. Καὶ διὰ τοῦτο ἐλέγετο «Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν» ἐκ τῶν ἐθνῶν.

Καὶ τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο ἔπαθε πολλὰς περιπετείας. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν ἱεραποσιόλων, δυτικῶν καὶ διαμαρτυρομένων.

Πολλοὶ μάλιστα ὀρθόδοξοι μὲ τὰς ἐνεργείας τῶν ἔγιναν ἄλλοι δυτικοὶ καὶ ἄλλοι διαμαρτυρόμενοι.

Ὁ Πατριάρχης ἔχει τὴν ἑδραν τοῦ εἰς τὴν Δαμασκόν. Τὸ Πατριαρχεῖον αὐτὸ ἄλλοτε εἶχεν ἑκατὸν ἐπισκοπὰς καὶ μητροπόλεις, σήμερον δὲ ἔχει μόνον 6 μητροπόλεις καὶ 16 ἐπισκοπὰς.

Οἱ Ὀρθόδοξοι τοῦ Πατριαρχείου εἶναι 300 χιλιάδες περίπου ἀραβόφωνοι.

Διοικεῖται ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ ἀπὸ ἓν μείκτον συμβούλιον ἀπὸ τέσσαρας συνοδικοῦς καὶ ὀκτὼ λαϊκοῦς.

60. Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων.

Τὸ Πατριαρχεῖον τοῦτο εὐρίσκεται εἰς τὴν πόλιν Ἱεροσόλυμα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ πρώτη πόλις, ὅπου ἰδρῦθη ὁ Χριστιανισμός. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τοῦ Πατριαρχείου τούτου λέγεται «Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν». Εἰς τοὺς ἁγίους τόπους τῶν Ἱεροσολύμων χιλιάδες προσκυνηταὶ ἔρχονται κατ' ἔτος. Καὶ ἰδίως κατὰ τὰς μεγάλας ἡμέρας τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρός μας.

Τὸ Πατριαρχεῖον ἔπαθε τὰ πάνδεινα, διότι πολλοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸ καταλάβουν. Ὅπως π.χ. οἱ Πέρσαι, οἱ Τοῦρκοι, οἱ Ἀραβες κλπ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Κατὰ δὲ τὰς Σταυροφορίας κατέλαβον αὐτὸ οἱ Φράγ-
κοι. Καὶ ἀπὸ τότε τὰ ἱερὰ προσκυνήματα δὲν ἀνήκουν
πλέον εἰς μόνους τοὺς Ὁρθόδοξους, ὅπως προηγουμέ-
νως. Καὶ αἱ ἄλλαι ἐκκλησίαι ἀπέκτησαν δικαιώματα.

Καὶ σήμερον ἀκόμη τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων
εὐρίσκεται εἰς ἀνωμαλίας καὶ ταραχάς. Διότι οἱ ἀραβό-
φωνοι ὁρθόδοξοι θέλουν νὰ ἀλλάξουν τοὺς κανονισμοὺς
τῆς Ἀγιοταφίτικῃς ἀδελφότητος. Καὶ τὴν ἀνωμαλίαν αὐ-
τὴν προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ ἡ ἀγγλικὴ διοίκησις, εἰς τὴν
ὁποίαν ὑπάγεται τὸ Πατριαρχεῖον σήμερον.

Πολλοὶ ὀλίγοι εἶναι σήμερον οἱ Ὁρθόδοξοι τοῦ Πα-
τριαρχείου, διότι ἀπὸ τὰς 90 χιλιάδας κατοίκων τῆς πό-
λεως αἱ 77 χιλιάδες εἶναι Ἑβραῖοι καὶ Μουσουλμᾶνοι.
Οἱ δὲ λοιποὶ διαφόρων θρησκευμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων
τὴν πλειοψηφίαν ἔχουν οἱ Ὁρθόδοξοι.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

	Σελίς
1. Ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος	11
2. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας	25
3. Οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος	32
4. Ὁ Μεγαλομάρτυς καὶ Μυροβλήτης Δημήτριος	49
5. Ὁ Μεγαλομάρτυς καὶ Τροπαιοφόρος Γεώργιος	52
6. Ὁ προστάτης τῶν Χριστιανῶν Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας	54
7. Τὸ Λάβαρον	55
8. Ὁ Τίμιος Σταυρὸς καὶ ἡ Ἁγία Ἑλένη	58
9. Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Τάφου	59
10. Βασίλειος ὁ Μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Ἰωάν- νης ὁ Χρυσόστομος	65
11. Ὁ Ἰουστινιανὸς	77
12. Ὁ Ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας	79
13. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος	86
14. Ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Θεόφιλος	90
15. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος	93
16. Ὁ Λούθηρος	98

0020561017
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

